

RADU ȘTEFĂNESCU

Din trecutul muzeisticii din România

Julius Teutsch - Iulian Marțian

Corespondență

MUZEUL BRĂILEI

EDITURA ISTROS

BRĂILA, 2011

<https://biblioteca-digitala.ro>

Radu Ștefănescu

**Din trecutul muzeisticii din România
Julius Teutsch - Iulian Marțian
Corespondență**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ȘTEFĂNESCU, RADU

**Din trecutul muzeisticii din România: Julius Teutsch – Iulian
Marțian: corespondență/Radu Ștefănescu. – Brăila: Editura Istros a
Muzeului Brăilei, 2011**

Bibliogr.

ISBN 978-973-1871-91-2

I. Teutsch, Julius

II. Marțian, Iulian

069(498)

Radu Ștefănescu

Din trecutul muzeisticii din România
Julius Teutsch - Iulian Marțian
Corespondență

Editura Istros
Brăila
2011

CUPRINS

Mărturii documentare despre muzeografia romantică.....	I
Correspondența – izvor și teme de neuitare	7
"Romanticul întârziat" Julius Teutsch colecționar, cercetător și fondator de muzeu	10
Iulian Marțian - Julius Teutsch Destine și preocupări comune	16
ZUSAMMENFASSUNG (Rezumat)	30
Anexe	33
Indice de persoane	157

Mărturii documentare despre muzeografie romantică

Fondul „Virgil Șotropa” din arhivele bistrițene este o sursă istorică de mare însemnătate pentru cunoașterea vieții culturale din România ultimelor două veacuri. Mulți cercetători datorează acestui tezaur documentar contribuții de importanță. Creatorul și donatarul său aparține grupului intelectual năsăudean, care a generat multe inițiative culturale diseminate în tot cuprinsul României.

Și semnatarul acestei introduceri a studiat fondul „Șotropa” în anii '80, folosind informațiile care-l priveau pe Iulian Marțian; cu acel prilej am văzut și scrisorile lui Julius Teutsch, pe care neavând cunoștințele necesare nu le-am folosit dar am nădăjduit ca ele să intre în circuit public. Providența, iată, face ca dr. Radu Ștefănescu – un foarte bun cunoscător al limbii germane și autorul unei teze de doctorat dedicate muzeului săsesc al Țării Bârsei – să asume publicarea și comentarea lotului de scrisori ce aparțin celui pe care l-am numit „romantic întârziat”, Julius Teutsch”.

Acestea i-au fost adresate, toate lui Iulian Marțian, la Năsăud, un loc de mare rezonanță culturală în acele timpuri.

Cei doi, românul năsăudean și corespondentul său, sasul brașovean aparțin elitelor transilvănene iar prin fapte și operă, celor din Europa contemporană lor.

Elitele își au rosturile lor în ceea ce desemnează progresul social, iar demersul elitist are efecte pe termen lung. Nu întotdeauna și nu oriunde ele sunt recunoscute și încurajate de societate, cei mai mulți politicieni și îmbogățiții neregăsindu-se în rândurile lor. În vremuri normale însă elitele se bucură de poziții consolidate, ceea ce le îngăduie libertăți de manifestare și de acțiune, inițiative și fapte puse în serviciul public. Anumite locuri din spațiul României au încurajat nuclee restrânse de intelectuali, animate de

lideri carismatici, care au generat energii și au oferit modele. La Sibiu, Blaj și Năsăud, la Craiova, Turnu Severin și la Lugoj, la Brăila, Constanța, Fălticeni și Bârlad, și, evident, în cele trei mari centre universitare – București, Iași și Cluj – la sfârșitul veacului al XIX-lea și, cu unele sincope, în primele trei decenii ale celui următor, fenomenul cultural a fost efervescent și constant întreținut astfel de grupuri consistente intelectuale. Mișcări radicale de înnoire și de primenire socială, vizând în primul rând ridicarea nivelului cultural prin educație, au dus la implicarea elitelor în colecționism și muzeografic. Un rol stimulat în acest plan îl au astrismul, junimismul și sămănătorismul, față de care s-ar înțelege cu greu progresul societății românești. Idei și practici asemănătoare, toate generate de renașterea națională le regăsim la elitele maghiare și la sașii transilvăneni, idealurile diferind uneori și depășindu-i radical pe unii dintre aceștia de români.

Cei doi protagoniști ai cărții au câștigat merite deosebite în domeniul comun adeseori, apreciate alteori. Ei aparțin cu evidență ultimelor manifestări europene ale romantismului, privind cu interese pur științifice și culturale tezaurul moștenirii istorice. Sunt astfel amândoi împătimiți colecționari ai urmelor trecutului sub toate formele în care se exprimă etc. Dar mai presus de orice sunt întemeietori de muzee: Muzeul Țării Bârsei la Brașov, în 1908, cel al Năsăudului, în 1931. Ei sunt exponenți veritabili ai acestor elite care – mai ales în Transilvania – au impulsivat cercetarea arheologică, istorică și etnografică privind patrimoniul cultural în relație directă cu peisajul și habitatul uman, cu resursele naturale.

Animați de un interes științific, pe care-l servesc adeseori cu propriile lor mijloace materiale, Marțian și Teutsch aparțin netăgăduit romanticilor întârziați. Ei ne apar și acum ca doi idealști, dar și ca vizionari de anvergură europeană. Nu sunt, desigur, singurii!

Citind documentele în cheia intereselor enunțate de Teutsch observăm afinități, gusturi și preocupări asemănătoare, toate plecând însă dinspre dragostea lor pentru arheologie și istoria propriu-zisă. Pledează în

acest sen și ceea ce am revelat altădată despre Iuliu Marțian, în *Protejarea mărturiilor culturale – artistice din Transilvania și Banat după Marea Unire* (1988).

Cei doi prieteni și-au cultivat cu pasiune și cu multă energie acele interese într-o epocă neavând ritmuri de mișcare rapide. Le-au fundamentat pe credință și pe un desăvârșit altruism. Observăm doar că nu au lipsit nici atunci dificultățile, convulsiunile politice și confruntările sociale, așa că elitele n-au fost ferite de grele încercări. De aceea, un prieten de-al lui Marțian, într-o scrisoare din 23 noiembrie 1907 numea epoca una „de tâmpenie morală”, când „espresiunea” bărbătească a bunului simț e necesară și folositoare, ca o medicină¹.

E drept însă a remarca, tot atunci, colegialitatea răzvățătoare în ciuda vrășmășiei vremurilor: în timp de război, de pildă, când trupele române au ocupat Brașovul, intervențiile lui Al. Tzigara – Samurcaș și Barbu Slătineanu au făcut ca muzeul, colecțiile, și bunurile lui Julius Teutsch să nu fie în niciun fel afectate!²

Ceea ce ar mai fi de reținut la cei din generația lui Marțian și Teutsch – la mulți intelectuali români, maghiari și sași – etc. camaraderia întreținută de respectul reciproc și de recunoașterea valorilor. Legăturile prietenești primau pentru mulți din elitele vremii! Tocmai din asemenea rațiuni, Comisiunea Monumentelor Istorice i-a ales ca membri ai secției pentru Transilvania pe Márton Roska și Michael Csaki, iar ca membrii corespondenți pe Carol Haldenwang, Herepei Janos, Kóos Kóroly, Ernest Kühlbrand, Mallasz Iosef, Victor Roth, Henri Schroller, Carol Seraphim, Emil Sigerus și pe Julius Teutsch.

Din cele 30 de scrisori trimise de Teutsch lui Marțian se observă pentru ce anume stăruie și acționează fiecare: pentru binele comunității, înțeles de ei nu doar că al unui grup (românesc sau săsesc), ci ca unul general. Dacă la Teutsch, evangheliismul poate fi plasat la baza faptelor, la Marțian ortodoxia le fundamentează, amândoi fiind stimulați și determinați

¹ Dr. Elie Dăianu, în Arh. Jud. Bistrița, fond Șotropa, dosar 4, f. 10.

² Vezi doc. nr. 26.

de un mediu familial și comunitar eminentemente creștinesc. Dacă privim din perspectivă acestor motivații, dar și a educației, gesturile de donație și cedare de bunuri culturale pe seama unor prestigioase instituții publice – muzee, biblioteci, fondurile Academiei Române – vom remarca exemplaritatea rară a modelelor.

Modernitatea concepțiilor culturale promovate de cei doi învățați trebuie, de asemenea, reținută. Ei colecționează cu o rară intuiție asupra valorii – nevăzute pentru cei mulți –, dovedind nu vizionarism situat aparte generația lor. Ca „bărbat al armelor” (locotenent în 1899), Marțian era laudat de cea mai competentă autoritate a vremii, Ion Bianu, pentru al său, „atât de mare interes pentru cărți și manuscrise vechi”; colecțiile sale le cercetase chiar Nicolae Iorga, în casă născădeanului.³ Confratele său brașovean în comunică interesul pentru viața nomazilor țigani – subiect ce la preocupat și pe Marțian –, dar și pentru filatelie, domenii de larg interes în viitor.⁴

Cartografia, etnografia, obiceiurile tradiționale și vastul lor repertoriu de obiecte rituale, aparțin altor interese ale celor doi prieteni, arătând un efort apăsător de a înțelege în profunzimea lor fenomenele istorice.

Mai presus de orice, i-a unit însă, arheologia. Dacă Marțian, deținea aici, un loc privilegiat, se datora mai ales cunoștințelor sale de topografie arheologică, consemnate în *Repertoriu arheologic pentru Ardeal* (1906). Practica sa militară l-a pus în contact cu fondurile topografice prezente în Arhivele Vieneze de câteva veacuri și l-a determinat să construiască, primul la noi, un instrument modern de inventariere și protecție arheologică. Lucrarea *Urme romane și dacice în Ardeal. Studiu arheologic* (1921), a fost întocmită în aceeași formulă constituind o referință la nivelul cunoștințelor arheologice ale timpului acela. Nici vorba ca Teutsch să rămână în urmă, monografia *Das*

³ Cf. scrisoare din 29 XII 1899/10 I 1900, Arh. Bistrița, fond Șotropa, dosar 16/1-2, f. 3.

⁴ Vezi la Radu Ștefănescu: *Iulius Teutsch și Muzeul Săsesc al Țării Bârsei în contextul muzeisticii românești și străine (sfârșitul sec. al XIX-lea – începutul sec. al XX-lea)*, Ed. Istros, Brăila, 2010. Scrisoarea din 9 X 1912 a lui R. R. Schmidt și doc. nr. 23 din prezenta lucrare.

Burzenland și suita de volume de comunicări științifice – urmând modelul imperial – au valorificat la un standard superior cercetările contemporane.

Mai mult, cercetările de teren efectuate de către brașovean însoțind colegi naturaliști, indică un sistem de periegeză, care întrunește aspectele interdisciplinarității și asigură o maximă competență în a localiza și studia siturile arheologice. Expedițiile de pe Valea Oltului, cele din secuime și zonele montane⁵ l-au condus la predicții anvangandiste (inclusiv cele de exploatare minieră veche la Bălan), care au fundamentat ulterior investigațiile la fortificațiile dacice și romane din zonă. Toate acestea au fost servite de apelarea la topografie, tot așa cum a procedat și Marțian, care l-a încurajat pe harnicul Márton Róska.

Pentru cei doi prieteni arhivistica, în general, genealogia și heraldica, dar și numismatica apar ca domenii semnificative, de neocolit, pentru înțelegerea largă și contextuală a istoriei.

Mai presus de orice interes, pe Teutsch și pe Marțian i-au preocupat colecțiile muzeale ca formă ce finalizează un lung demers de acumulare patrimonială. Creșterea acestora prin săpături sistematice, identificarea și corelarea descoperirilor ocazionate de acestea (dar și acelor întâmplătoare) cu datele arheologiei europene arată ce orizont vizau. Într-o atare direcție ei și-au dezvoltat un adevărat sistem de legături colegiale cu cei mai de seamă cercetători ai vremii, cointeresându-i științific, atrăgându-i și făcându-i astfel să rezoneze la acele începuturi de arheologie modernă în România. Pentru cei doi arheologi nu se pune problema granițelor sau a diferențelor politice, ci doar una singură: Competența lor în săpătură și interpretare la nivelul bunelor practici europene. Cooperarea cu cei mai importanți arheologi ai Europei a devenit astfel o regulă, însușită de generația arheologilor români din perioada interbelică – mai norocoși în a fi studiat în școlile de la Paris și Roma – și a fost urmată după al Doilea Război Mondial, în pofida restricțiilor ideologice și a diferențelor politice.

⁵ Vezi doc. nr. 6, 11.

Asemenea comportamente au consolidat relațiile protagoniștilor cărții, cu atât mai mult cu cât Vasile Pârvan i-a încurajat, apreciind laudativ cercetările arheologice din Transilvania și susținând intensificarea acestora.

Aprecieri deosebite au venit de la învățați ca Gustav Kossinna, Hubert Schmidt, Paul Reinecke, Joseph Szombathy, Henri Breuil, Robert von Schneider ș.a., cu care Marțian și Teutsch au corespondat și au schimbat multe informații științifice care le-au sprijinit comunicarea ori publicarea studiilor în prestigioase reviste.

Lecturând așadar consistentele scrisori, nu vom rămâne indiferenți la absența oricăror umori stabilite pe criterii etnice, dimpotrivă, vom sesiza asemănări și solidaritate profesională. Acestea sunt eminente și i-au ajutat pe mulți învățați să-și înscrie numele în rândul celor care au servit cunoașterea istorică. Meritul lor apare cu atât mai important cu cât în jur, cei aserviți și contaminați de politică, deveneau adesea obtuzi și potrivnici adevărului luminat prin actul altruist al cercetării valorizate mai ales muzeistic.

Cine se apleacă asupra colecțiilor la care a contribuit Marțian și Teutsch, căutând să înțeleagă în sens profund menirea lor, nu-și va reține admirația. Va putea astfel, să întrevadă dificilul parcurs al bunurilor culturale cu osteneală și sacrificii pentru a fi dăruite celorlalți. Cu câtă bucurie își informa Teutsch prietenul, despre progresele idee de muzeu, iar când acesta a devenit realitate, despre izbânda sa în a-l impune autorităților! Când în sălile dobândite pe seama Muzeului Țării Bârsei a numărat 100 de vizitatori și-a văzut idealurile împlinite, scriindu-i la 27 februarie 1921 acestuia entuziasmat că era un muzeu vizitat „cu sârg”⁶.

Din corespondența restituită, unilateral încă până la posibila identificare a scrisorilor lui Marțian către Teutsch, se desprinde o admirabilă prietenie între un sas și un român. Idei și proiecte comune, aceleași idealuri de viață le luminează gândurile. Problemele lor majore sunt cele legate de profesia de istoric, celelalte, de natură familială, de economie casnică și de sănătate apar de-adreptul colaterale. Exemplaritatea acestei prietenii și

⁶ Vezi doc. nr. 19, 23, 25, 27.

eleganța legăturilor lor impresionează aureolând pe doi dintre cei mai de seamă intelectuali transilvăneni. Adevărați corifei ai muzeografiei romantice Teutsch și Marțian apar acum, reluminați, ca doi lideri carismatici aparținând unei adevărate elite culturale.

Prof. univ. dr. Ioan Opreș

15 decembrie 2011

Correspondența – izvor și teme de neuitare

Nu cu mult timp în urmă publicam cu sprijinul și prin bunăvoința Editurii Istros a Muzeului Brăilei lucrarea *Julius Teutsch și Muzeul Săsesc al Țării Bârsei în contextul muzeisticii românești și străine de la sfârșitul secolului al XIX-lea și în prima jumătate a secolului al XX-lea*. Am făcut-o în dorința de a repara o nedreptate făcută unui ilustru înaintaș al muzeisticii din România. Pentru că asupra îndelungatei și laborioasei activități a lui Julius Teutsch fusese pentru prea multă vreme așezat vâlul tăcerii și al uitării. Excepțional colecționar și cercetător al trecutului, fondator și director de muzeu, Julius Teutsch, binecunoscut în mediul științific european contemporan lui, în relații de colaborare cu eminente personalități și instituții academice de talie europeană, a avut o extrem de importantă contribuție la dezvoltarea muzeografiei din România.

Publicarea acestei cărți s-a dorit a fi și a fost un act reparatoriu normal și ca atare bine primit de toată lumea.

Cercetarea premergătoare redactării acestei lucrări a fost mult îngreunată de numărul mic de fonduri documentare păstrate, conținând informații utile acestei întreprinderi. Semnalăm încă de la publicarea menționatei lucrări această situație, exprimând speranța ca cercetări ulterioare să poată pune în evidență alte eventuale surse documentare care să vină în completarea informației despre viața și activitatea celui ce a fost fondatorul Muzeului Săsesc al Țării Bârsei.

Și iată că șansa a fost până la urmă de partea noastră, a slujitorilor științei și adevărului științific, pentru că, la scurt timp după lansarea volumului despre care vorbeam mai sus, ne-a fost semnalată existența în fondurile documentare aflate în arhivele bistrițene - Direcția Județeană Bistrița a Arhivelor Naționale - a unui lot de 30 de piese de corespondență,

redactate în limba germană, semnate de Julius Teutsch și adresate lui Iulian Marțian, alt reprezentant de seamă al muzeografiei și cercetării istorice românești.

Această corespondență se dovedește a fi extrem de valoroasă, pentru că, prin informația pe care o conține, vine pe de o parte să confirme date deja existente referitoare la activitatea lui Teutsch, iar pe de altă parte furnizează chiar detalii necunoscute până în prezent despre relațiile cercetătorului brașovean cu alți reprezentanți ai muzeografiei din România, cum este cazul lui Iulian Marțian el însuși un important colecționar, cercetător și fondator de muzeu.

Întinzându-se pe o perioadă de trei decenii, această corespondență ne arată cum două personalități culturale de etnii diferite puteau colabora cu bune rezultate, legătura dintre ele fiind făcută de pasiuni comune, de dorința de cunoaștere, de aspirația permanentă către aflarea adevărului științific.

Suntem siguri că acest lot nu cuprinde întreaga corespondență dintre Teutsch și Marțian, deoarece nu credem că în decurs de treizeci de ani cercetătorul brașovean să i se fi adresat bistrițeanului doar anual, cu atât mai mult cu cât sunt ani în care apar două-trei sau mai multe scrisori semnate Julius și adresate prietenului său de departe. Așa cum suntem de asemenea siguri, corespondența ce o publicăm conținând date ce dovedesc acest lucru, că Iulian Marțian îi va fi răspuns amicului și colaboratorului său brașovean, dar din păcate nicăieri încă, nu am dat de urma corespondenței adresate lui Teutsch. Poate că în viitor astfel de documente să apară, deși șansele par a fi foarte reduse ținând seama de faptul că tot ce a rămas de pe urma lui Teutsch s-a împrăștiat, parțial după decesul său din anul 1936, dar mai ales după cel de-al Doilea Război Mondial când urmașii săi au fost evacuați din casa în care locuiseră până atunci, iar noii locatari cu siguranță nu se vor fi arătat interesați de conservarea, de păstrarea urmelor unui trecut cel puțin în plan științific glorios.

Este însă posibil ca documente ce pot veni în completarea informației privind activitatea lui Julius Teutsch să se mai afle în arhive sibiene, încă

insuficient abordate de noi sau în arhive bucureștene cum ar fi cazul celor ale Muzeului Național "Grigore Antipa".

Iată cum fonduri documentare arhivistice ne dau posibilitatea celor de astăzi să reconstituim momente istorice din vremuri apuse, prin intermediul pieselor de corespondență păstrate. Ne punem însă, socotim legitima întrebare: în ce situație se va afla cercetătorul care, să spunem peste un secol, va dori să facă astfel de reconstituiri pe bază de piese de corespondență? Ce scrisori va mai putea găsi cercetătorul respectiv, câtă vreme astăzi se folosește cu frenezie poșta electronică, vestitul e-mail?

Socotim că este firesc și de datoria noastră să ne exprimăm întreaga grațitudine față de colegii Ioan Mureșan și Adrian Onofreiu de la Direcția Județeană Bistrița a Arhivelor Naționale pentru amabilitatea de a ne fi semnalat și pune la dispoziție corespondența Teutsch existentă în colecția Virgil Șotropa, corespondență pe care o oferim acum spre lectură tuturor celor interesați.

Autorul

"Romanticul întârziat" Julius Teutsch colecționar, cercetător și fondator de muzeu

Ca și alți reprezentanți ai elitelor săsești din Transilvania, Julius Teutsch¹, se arăta și el în felul său îngrijorat de soarta ce o aveau "antichitățile", piese ce luau drumul unor colecții particulare sau muzee din străinătate prin intermediul a diverși întreprinzători ce se ocupau cu comerțul de acest gen. Asemenea altor sași brașoveni, Julius Teutsch a reacționat, în felul său, în fața acestei hemoragii de bunuri culturale, constituindu-și pentru început colecții personale de piese de arheologie, numismatică, etnografie și carte veche. Se înscria și el în felul acesta în galeria unor colecționari brașoveni de renume printre care se aflau, de exemplu, Friedrich Deubel, Julius Römer, Franz Podek și Adolf Resch.

Colecționarismul, ca mișcare culturală europeană a secolului al XIX-lea nu ocolise nici Brașovul lui Teutsch și al celor amintiți mai sus. Se întemeiasă aici, la sfârșitul acestui secolul, o Reuniune a Colecționarilor Brașoveni, care a fost practic etapa premergătoare a fondării unui muzeu, aceea a muzeificării.

Este de ținut seama de faptul că acești colecționari nu au avut în general o pregătire specială în domeniul ce făcea obiectul colecțiilor lor. Erau în primul rând niște pasionați, în majoritate cu pregătire superioară, cu o stare materială de multe ori deasupra mediei, autodidacți care și-au dedicat

¹ Julius Teutsch (27 iun. 1867 – 26 apr. 1936), licențiat în farmacie și proprietar al unei fabrici de lichior, era deținător al unei colecții de peste 3.000 de piese etnografice și arheologice pe care, mai târziu, o va dona Muzeului Săsesc al Țării Bârsei al cărui principal fondator a fost. Pasionat cercetător în domeniul preistoriei și etnografiei Țării Bârsei, autodidact, ulterior custode și director al muzeului fondat de el, a întreprins și susținut financiar campanii de săpături arheologice ce au condus la obținerea de valoroase rezultate cu referire la culturile Schneckenberg și Ariușd.

cea mai mare parte a vieții și chiar a averii personale unei activități ce a fost pusă în final în slujba științei, în slujba comunității. Ei reprezentau "o elită mai puțin numeroasă și zgomotoasă, dar, în schimb serioasă cu elevate gusturi artistice și preocupări științifice temeinice"².

Un foarte interesant document, o notă autobiografică în ciornă, păstrată în arhiva Muzeului "Casa Mureșenilor"³ ne vorbește despre începuturile activității lui Julius Teutsch. Documentul, o dactilogramă, cu adnotări m.p., conține pe lângă scurta autobiografie a lui Teutsch și o enumerare a studiilor și articolelor publicate de acesta, o listă a conferințelor susținute cu diferite prilejuri precum și un inventar parțial al corespondenței sale, din păcate în majoritate pierdută. Corespondența pe care o publicăm în acest volum, vine într-un fel să completeze golul de informație creat prin pierderea pieselor de acest gen menționate în nota autobiografică în discuție.

Din lectura documentului îl aflăm pe Teutsch practicant în farmacia F. Jekelius din Brașov, unde, după 3 ani și susținerea unui examen, devine asistent de farmacie. Conform aceluiași document, din anul 1886, Teutsch este student al Universității din Viena unde în același timp îndeplinește stagiul de un an ca voluntar în farmacia Spitalului de Garnizoană nr. 2. Încă înaintea încheierii studiilor, în urma decesului neașteptat al tatălui, Julius Teutsch preia în 1890, împreună cu fratele său Heinrich, fabrica de lichior a familiei.

Referindu-se la debutul său în ale arheologiei, Julius Teutsch consemnează în această notă autobiografică următoarele: „În 1897 am început, la îndemnul prietenului K. Haldenwang⁴, mici săpături în împrejurimile Brașovului și studierea lucrării *Preistoria omenirii (Die Urgeschichte der Menschheit)* a prof. dr. M. Hoernes"⁵. Referindu-se la

² Ioan Opreș, *Un romantic întârziat*, în "Cultura națională", an I, nr. 5, 20 iunie 1996, p. 10.

³ Arh. Mureșeni, nr. 34.

⁴ Simina Nicolae-Marcel, *Karl Haldenwang precursor al arheologiei în Transilvania*, în „Patrimonium Apulense”, I, Alba Iulia 2001, pp. 124-131.

⁵ Arh. Mureșeni, nr. 34.

activitatea sa de colecționar Teutsch menționează, în aceeași notă, faptul că „în același timp am început, pe cât îmi permiteau mijloacele, să îmi constituie colecții, una de preistorie ca și una etnografică, adunând orice piesă ce arăta să aibă legătură cu trecutul orașului și poporului nostru. A-mi constitui și o colecție de tipărituri săsești mi s-a părut de la sine înțeles.”⁶

Julius Teutsch a înțeles ca în măsura posibilului, să și valorifice rezultatele activității sale de cercetător și colecționar prezentând o serie de comunicări în cadrul unor societăți științifice și publicând studii bine primite și apreciate la vremea respectivă. Dintre lucrările sale datând din perioada premergătoare fondării Reuniunii Colecționarilor Brașoveni și a muzeului acesteia, devenit ulterior Muzeului Săsesc al Țării Bârsei, amintim: *Prähistorische Funde aus dem Burzenland* (Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien, 1900), *Die Späthneolithischen Ansiedlungen mit bemalter Keramik am oberen Laufe des Altflusses* (Mitteilungen der Prähistorischen Kommission der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, Wien, 1903), *Prähistorischer Bericht aus Kronstadt* (Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien, 1904), *Zur Charakteristik der bemalten Keramik des Burzenlandes* (Zeitschrift für Ethnologie, Berlin, 1907), *Neue Funde aus Siebenbürgen* (Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien, 1908).

Scrisorile adresate de Julius Teutsch lui Iulian Marțian, pe care le publicăm acum conțin date foarte interesante despre împrejurările în care cel dintâi a ajuns să aibă colaborări de acest gen cu profesorul Moritz Hoernes și Societatea de Antropologie din Viena și vin să completeze tabloul general al activității științifice desfășurate de acest sas brașovean.

În anul 1908 împreună cu mai mulți colecționari brașoveni, Friedrich Deubel, Gustav Treiber, Eduard Julius Lehman și Franz Poddek, Julius Teutsch va pune bazele Muzeului Săsesc al Țării Bârsei (Burzenländer sächsisches Museum), instituție ce va funcționa până după cel de-al Doilea

⁶ *Ibidem*.

Război Mondial, dovedindu-se un important factor cultural în viața Brașovului și chiar a României.

Dintru început tânărul muzeu brașovean, Muzeul Săsesc al Țării Bârsei, s-a aflat în strânse legături cu o serie de instituții de cultură aflate în spațiul românesc dar și în Europa centrală și apuseană, mai ales în spațiul de expresie germană.

Fără îndoială că aceste legături au avut la bază valoarea colecțiilor muzeului, dar ele s-au datorat și relațiilor personale dintre fondatorii muzeului („Gründer”) și o serie întreagă de personalități științifice europene din mediile culturale din Austria și Germania unde majoritatea sașilor brașoveni își făceau studiile universitare.

Importantă va fi fost și notorietatea dobândită în plan științific de fondatorii muzeului brașovean prin cercetările întreprinse și studiile publicate, mai ales în domeniul arheologiei în care Julius Teutsch strălucise încă din perioada premergătoare fondării muzeului.

Această notorietate dobândită de Gründerii muzeului brașovean în lumea științifică germană de la cumpăna secolelor XIX-XX a fost de natură să atragă atenția unor muzee europene de renume chiar îndată după întemeierea așezământului brașovean.

Rapoartele muzeului conțin informații despre prezența la Brașov a unor importante personalități științifice ce își desfășurau activitatea în aceste muzee. Însemnări ce se găsesc în unicul registru inventar păstrat din vremea vechiului muzeu atestă prezența acestora în sala de studii a Muzeului Săsesc al Țării Bârsei. Alături de acestea bogata corespondență primită de Teutsch și Deubel din partea unor fruntași ai cercetării științifice din domeniul arheologiei și științelor naturii păstrată în arhive brașovene atestă și ea colaborarea dintre această instituție muzeală și muzee, universități și institute de cercetare din Europa vremii.

Muzeul Regal de Etnografie din Berlin (Königliches Museum für Völkerkunde in Berlin), Muzeul Central Romano-German din Mainz (Römisch-Germanisches Zentral Museum in Mainz), Muzeul Botanic din

Weimar (Botanisches Museum in Weimar), Muzeul Imperial de Istorie Naturală din Viena (K.k. naturhistorisches Hofmuseum in Wien), Muzeul Național Ungar din Budapesta (Magyar Nemzeti Múzeum) sunt câteva dintre muzeele cu care cel brașovean a colaborat încă de la început⁷.

Dintre personalitățile de mare anvergură științifică de a căror atenție s-a bucurat muzeul din Brașov trebuie să amintim Hubert Schmidt, Moritz Hoernes, Josef Szombathy, Aimé Louis Rutot, Gustav Kossina, Robert Rudolf Schmidt, Paul Reinecke, Henri Breuil, preistoricieni de talie europeană și mondială.

La sfârșitul deceniului al treilea și începutul anilor '30 Muzeul Săsesc al Țării Bârsei devenise prin întreaga sa activitate o instituție bine cunoscută atât în țară cât și în străinătate.

Julius Teutsch cu echipa sa reușiseră, cu însemnate eforturi, să dea viață dorințelor și intențiilor manifestate încă de la începutul secolului, întemeierea unui muzeu public în care să își găsească refugiul un patrimoniu în pericol de a fi înstrăinat sau distrus.

Așa cum își propuseseră sașii brașoveni aveau de acum un muzeu în funcție, cu o expoziție permanentă cunoscută și intens vizitată pentru acea vreme, cu o bibliotecă bogată și valoroasă, cu o activitate de cercetare bine pusă la punct, un adevărat institut de cercetare, iar muzeul reușise să se facă cunoscut pe plan național și internațional printr-o serie de publicații recunoscute de întreaga lume științifică drept valoroase.

A fost o activitate care a presupus mari eforturi din partea membrilor Reuniunii Colecționarilor Brașoveni în frunte cu Julius Teutsch, acesta din urmă identificându-se practic cu ceea ce a rămas cunoscut în istoria muzeografiei ca Muzeul Săsesc al Țării Bârsei. Julius Teutsch și membrii Reuniunii și-au pus în slujba ideii de muzeu întreaga lor capacitate de muncă și de foarte multe ori însemnate părți din averea lor personală, în condițiile în care în cele mai multe cazuri activitatea desfășurată în și pentru muzeu a fost una neretribuită.

⁷ *Bericht des Burzenländer sächsischen Museums (B.B.S.M.), 1908-1910, p. 9.*

Julius Teutsch și colaboratorii săi a u fondat acest muzeu în beneficiul comunității, încercând, în virtutea devizei „Forschen – Sammeln – Lehren” (Cercetare – Colectționare – Instruire), să îndeplinească poate mai ales ultima dintre „poruncile” acesteia, instruirea publicului. De aceea, pe cât a fost posibil, accesul la colecțiile expuse sau la cele de studiu precum și accesul la fondurile bibliotecii muzeului s-a făcut în mod gratuit sau cu plata unei taxe de cele mai multe ori simbolică.

Comunitatea sașilor brașoveni a perceput toate acestea ca fiind rezultate datorate în primul rând activității lui Julius Teutsch, „Nestorul arheologiei transilvănene”, cum îl socotea Hermann Schroller, fostul său colaborator, ce lucra în acei ani ca arheolog în Germania.

De aceea moartea neașteptată a lui Julius Teutsch, la începutul anului 1936, a produs o puternică impresie în rândurile brașovenilor și în primul rând printre colaboratorii săi apropiați. Aceștia i-au dedicat fondatorului Muzeului Săsesc al Țării Bârsei frumoase cuvinte în coloanele presei brașovene de expresie germană, așa cum s-a întâmplat de altfel și în cea de limbă maghiară⁸.

Erich Jekelius un vechi colaborator al lui Teutsch, autorul unui necrolog apărut în volumul de comunicări al Muzeului pe anul 1937⁹, arată că „Julius Teutsch directorul de muzeu, Julius Teutsch preistoricianul, devenit pentru brașoveni imaginea vie a cercetătorului dezinteresat ... a reușit întreprinderi remarcabile” scoțând în evidență faptul că acesta a condus timp de 28 de ani cu succes atât Reuniunea Colectionarilor Brașoveni cât și muzeul.

Trecând în revistă întreaga activitate a lui Julius Teutsch, subliniind importanța lucrărilor publicate de acesta de-a lungul timpului, Jekelius încheie astfel: „moștenirea pe care o preluăm este grea și plină de răspundere. Fie ca să putem face față sarcinilor ce ni le impune și să fim în stare să păstrăm trează printre noi amintirea lui Julius Teutsch păstrându-i și dezvoltându-i realizările”.

⁸ *Teutsch Gyula halálára*, în „Brassói Napló”, nr. 93, 29 aprilie 1936.

⁹ Erich Jekelius, *Julius Teutsch †*, în „Mitteilungen des Burzenländer Sächsisches Museums”, 1937.

Cu drept cuvânt, peste timp, la decenii după dispariția lui Julius Teutsch, prim preotul Bisericii Negre, Mathias Pelger l-a numit pe acesta, cu ocazia unei comemorări ce a avut loc la Muzeul de Etnografie din Brașov, **un factor cultural de stabilitate al comunității**, fără a cărui devoțiune izvoarele documentare privind istoria Țării Bârsei ar fi infinit mai sărace¹⁰.

Iulian Marțian - Julius Teutsch Destine și preocupări comune

Printre personalitățile de frunte ale vieții culturale și științifice transilvănene de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui următor s-a numărat și Iulian Marțian.

S-a născut la 23 iunie 1867 la Mintiu jud. Bistrița-Năsăud din părinții Samson Marțian și Titiana născută Bălan, vară primară a mitropolitului Nicolae Bălan. Parcurge clasele primare la Dej și urmează șase clase la Gimnaziul Grăniceresc din Năsăud între anii 1877-1883. Se înscrie apoi și urmează până în anul 1887 cursurile Școlii de cadeți din Sibiu.

După absolvirea școlii militare va fi ofițer de infanterie în armata austro-ungară, succesiv în garnizoanele Triest, Sarajevo, Brașov - unde îl va cunoaște pe Julius Teutsch - și Lemberg. Fără a da dovadă de pasiune pentru cariera militară, va parcurge ierarhia acesteia ajungând la gradul de maior, dar fiind trecut la cerere în rezervă în anul 1904 când se va stabili în Năsăud.

La vârsta de 25 de ani stăpâna la perfecție șase limbi de circulație europeană, pasiunea sa cea mai aprinsă dovedindu-se a fi istoria, în special arheologia precum și colecționarea de documente și cărți de profil istoric.

De-a lungul timpului a întreprins numeroase cercetări istorice și arheologice rezultatele studiilor sale fiind publicate în reviste românești sau

¹⁰ Ioan Opriș, *op.cit.*

Antropologice de la Viena, precum și solicitarea de a primi informații referitoare la domeniul etnografic de care ambii se ocupau²¹.

În lotul de piese de corespondență pe care-l prezentăm pare să urmeze o întrerupere de trei ani a comunicărilor dintre cei doi, pentru că următoarea scrisoare pe care Teutsch i-o adresează lui Iulian Marțian datează din 4 februarie 1906. Ne îndoim că aceasta a fost realitatea, tinzând să credem că în fapt scrisorile sau cărțile poștale purtând semnătura colecționarului brașovean adresate lui Marțian se vor fi pierdut.

Acesta din urmă este anunțat că în curând va primi câteva monede bizantine spre îmbogățirea colecției sale cu care după părerea lui Teutsch ar fi putut fi umplute câteva încăperi. Întrebând dacă Marțian adunase suficient material pentru lucrarea ce-l preocupa, cu siguranță repertoriul, Teutsch își informează prietenul că pentru primăvara ce urma planificase împreună cu prietenul comun Máli István câteva deplasări cu scopul continuării unor cercetări de teren începute deja. Îl anunță totodată că intenționează să continue vânzarea unei părți importante a colecției sale de cărți, mai ales "tot ce nu are legătură cu preistoria"²².

Preocupările lui Julius Teutsch pe linia colecționării de piese ale trecutului continuă a fi confirmate de următoarea epistolă trimisă spre Bistrița la 21 iulie 1906. Informându-l pe Marțian că îi trimisese prin poștă o blană de urs prelucrată, îl roagă pe acesta să îi expedieze "formele din fier pentru pâinile sfințite" cumpărate cândva dintr-un târg clujean și lăsate în păstrare la Năsăud. Cu mândrie îi comunică prietenului său că își constituise o colecție de monede transilvănene, arătându-se doritor să facă un schimb de piese numismatice romane din argint sau bronz contra unor monede transilvănene. Scrisoarea se încheie cu anunțul că Teutsch ar fi dorit să sape cât mai curând posibil în Castrul de la Râșnov nutrind totodată speranța de a descoperi acolo monede romane²³.

²¹ *Idem*, doc. nr. 10.

²² *Idem*, doc. nr. 11.

²³ *Idem*, doc. nr. 12.

În scrisoarea următoare, din 3 noiembrie 1906, Teutsch îi face prietenului său o comunicare cel puțin interesantă în legătură cu cercetările pe care cândva le începuse la Ariușd. Cât de mare să fi fost pasiunea lui pentru cercetarea arheologică încât să îl facă să scrie: "Cea mai recentă idee a mea este să cumpăr Ariușdul, mai bine zis situl, pentru că doar atunci aş putea face totul după placul meu și nu mi s-ar mai putea pune alții cu atâta ușurință în curmeziș". Rugămintea adresată lui Marțian de a nu uita de monedele transilvănene cu care dorea să-și completeze colecția începută încheie scrisoarea odată cu urările sale de bine²⁴.

Probabil că într-o scrisoare trimisă de Marțian lui Teutsch cândva, cel dintâi, îi va fi cerut sprijinul în obținerea unor materiale fotografice reprezentând piese arheologice din zona Brașovului, pentru că în scrisoarea din 15 ianuarie 1908 colecționarul brașovean își exprimă întreaga sollicitudine în acest sens. Îi vorbește prietenului său de fragmente ceramice și piese metalice de la Pietrele lui Solomon de la Brașov întrebându-se dacă acestea ar fi suficiente. De asemenea îi propune trimiterea unor imagini ale unor topoare de cupru și ale unor seceri, materiale încă nepublicate. Totodată se întreabă dacă lui Marțian nu i-ar fi utile imagini ale unor obiecte aflate în colecția Muzeului Gimnaziului Honterus²⁵.

Din anul 1908 datează încă alte câteva piese de corespondență trimise de Teutsch lui Marțian.

La 4 februarie 1908 Julius Teutsch se arăta revoltat de faptul că Presbiteriul Evanghelic brașovean nu era de acord cu publicarea imaginilor fotografice ale pieselor din colecția Gimnaziului Honterus scriindu-i amicului său: "nu îți poți închipui cum m-a atins acest procedeu, după ce același Presbiteriu, altă dată mi-a solicitat colecția mea". Îi va trimite în schimb lui Marțian fotografii ale unor piese din colecția sa personală cu speranța ca acestea să reprezinte o compensație acceptabilă²⁶.

²⁴ *Idem*, doc. nr. 13.

²⁵ *Idem*, doc. nr. 14.

²⁶ *Idem*, doc. nr. 15.

comunicări sau publicații. Faptul că Teutsch susținuse comunicări la Viena era cunoscut deja din rapoartele publicate de Muzeul Săsesc al Țării Bârsei. Ne aflăm acum însă în fața documentului doveditor al momentelor premergătoare susținerii comunicării propriu-zise care în plus ne furnizează și informația că de fapt Marțian se afla la originea acestor acte ale lui Teutsch: "pentru că tocmai tu ai contribuit atât de mult la a trezi în mine pasiunea și ceea ce este încă inseparabil de adăugat, perseverența" și Teutsch continua: "trebuie să recunosc că la început mi-aș fi pierdut repede răbdarea dacă tu nu mi-ai fi stârnit deseori zelul"¹⁵.

La 9 mai 1900 Julius Teutsch îi scrie din nou lui Marțian. Pe de o parte își exprimă bucuria față de însănătoșirea acestuia și față de faptul că Marțian și-a putut relua activitatea de cercetare. Declarându-se uimit față de competența colegului său colecționar în materie de drumuri romane, Teutsch îi scrie acestuia câte ceva despre Castrul roman de la Râșnov. Sondajele pe care el le făcuse în zona acestui sit l-au condus spre concluzia că de fapt castrul ar suprapune o așezare mai veche și își pune întrebarea dacă o denivelare pe care o vede în apropierea castrului va fi fiind "un val, o delimitare de proprietate sau chiar un drum roman". Încercând o dezvoltare a unei teorii legate de un drum roman ce ar fi mers de la Zărnești prin Râșnov, Lempeș până la Brețcu, îi cere lămuriri lui Marțian despre modul în care ar putea el însuși identifica un drum roman. Furnizându-i lui Marțian informații despre descoperiri făcute în zona Sânpetru și exprimându-și dorința de a se revedea cât mai curând la Brașov, Teutsch încheie salutându-l pe Marțian inclusiv din partea lui Haldenwang precum și a familiei sale¹⁶.

La aproape un an după această scrisoare, la 29 martie 1901, Julius Teutsch reia discuția asupra drumurilor romane vorbindu-i lui Marțian despre "o întăritură patrulateră în Dobolii Oltului". Îi mai comunică acestuia date despre morminte descoperite la Brașov în zona Noua, utile lui Marțian în repertoriul la care lucra. Teutsch îi vorbește lui Marțian totodată despre

¹⁵ *Idem*, doc. nr. 4.

¹⁶ *Idem*, doc. nr. 5.

un posibil minerit preistoric în zona Bălan, dorind în același timp ca în vara aceluia an să poată întreprinde împreună cu Marțian un tur de cercetări perieghetice de-a lungul Oltului¹⁷.

Se pare că Iulian Mațian a răspuns solicitărilor lui Teutsch pentru că în scrisoarea din 7 iunie 1901 acesta din urmă îi mulțumește pentru "deosebit de interesantele comunicări". Regretând vremea schimbătoare și deci lipsa posibilității de a demara eventuale campanii de cercetări arheologice, îl anunță totuși pe Marțian despre faptul că de mai multe ori fusese și săpase în zona Dealului Popilor (Priesterhügel) de la Bod și totodată îi face cunoscută intenția de a efectua o deplasare de 4-5 zile în zona Trei Scaune Ciuc¹⁸.

La mai puțin de o săptămână, la 12 iunie 1901, printr-o carte poștală domnul căpitan Iulian Marțian aflat în garnizoană la Miercurea-Ciuc era anunțat de către Julius Teutsch că pe data de 23 a lunii curente acesta din urmă va sosi la Miercurea-Ciuc însoțit de prof. Fuchs, fiind totodată rugat ca eventual să se alăture celor doi în măsura posibilului. Deplasarea va fi avut cu siguranță loc dar ne lipsesc informații legate de rezultatele ei¹⁹.

Un an mai târziu, pe 11 iunie 1902, Teutsch îi trimitea lui Marțian o altă scrisoare informându-l asupra cercetărilor sale de la Bod precum și asupra unor descoperiri făcute în zona Dealului Sprengghi și pe Dealul Curmăturii din Brașov precum și la Codlea. În același timp Teutsch îi comunică prietenului său și date despre îmbogățirea colecției sale de piese etnografice. Îl anunță totodată pe acesta că va efectua împreună cu Friedrich Deubel o deplasare scurtă pentru a întreprinde o cercetare a Peșterii Almaș²⁰.

Pe 10 ianuarie 1903, Julius Teutsch îi întoarce urările tradiționale de anul nou prietenului său exprimându-și regretul că nu a mai avut demult vești de la acesta. Scrisoarea este de mici dimensiuni și mai conține doar o scurtă informație despre un amic comun al celor doi, Máli István, cercetător și el dar mai puțin cunoscut, devenit și acesta membru al Societății

¹⁷ *Idem*, doc. nr. 6.

¹⁸ *Idem*, doc. nr. 7.

¹⁹ *Idem*, doc. nr. 8.

²⁰ *Idem*, doc. nr. 9.

față de celălalt, Teutsch încetând din viață în aprilie 1936, Marțian urmându-l în octombrie 1937.

Arătam la începutul acestui studiu că în fondurile Direcției Județene Bistrița a Arhivelor Naționale, în colecția Virgil Șotropa dosar nr. XXII se păstrează un lot de 30 de piese de corespondență, scrisori și cărți poștale adresate de Julius Teutsch lui Iulian Marțian în perioada 16 ianuarie 1899 - 28 martie 1929.

Corespondența este desigur foarte interesantă, ea confirmând prin conținutul ei unele date din activitatea lui Teutsch deja cunoscute dar revelând și aspecte legate de preocupările științifice ale acestuia neștiute până în prezent.

Scrisoarea, datată Brașov 16 ianuarie 1899, redactată de Teutsch pe o hârtie conținând antetul firmei sale *La Racul roșu* (Zum roten Krebs) ne furnizează întâi de toate data fondării firmei lui Teutsch, neștiută până în prezent: 1842. Putem adăuga la aceasta și numărul de telefon al firmei, 173, fapt ce completează tabloul dezvoltării Brașovului acelor ani: existența unei centrale telefonice.

Mulțumindu-i pentru urările trimise cu o precedentă carte poștală, Teutsch îi răspunde lui Marțian cu aceleași gânduri bune, exprimându-și totodată speranța că atât el cât și soția sa să se fi acomodat cu noile condiții de pe "noile meleaguri". Cu siguranță prin aceasta Teutsch înțelegea zona Lembergului unde Marțian fusese mutat cu garnizoana. Neavând, după spusele sale a-i comunica nimic nou despre evenimente publice, Teutsch îi aduce la cunoștință amicului său că a "adus acasă (de la Hălchiu) descoperiri frumoase făcute nu departe de Fabrica de zahăr de muncitorii de la canalele de desecare". Printre acestea, aflăm din scrisoare, sunt cioburi de vase, pe care Teutsch i le și desenează, un topor de luptă ce s-ar fi aflat lângă un schelet, precum și un topor din cupru pentru care semnatarul furnizează și dimensiunile¹².

La mai puțin de o lună, la 4 februarie 1899, Teutsch îi scrie din nou prietenului aflat la Lemberg mulțumindu-i pentru amabila scrisoare pe care în

¹² Direcția Județeană Bistrița a Arhivelor Naționale, col. Virgil Șotropa, dos. XXII, doc. nr. 1.

acest răstimp el o primise de la Marțian. Probabil că în această scrisoare cel din urmă se arătase nemulțumit de o anume atmosferă existentă în noua lui garnizoană creată de "poporul ales al lui Israel". Îl compătimizește dar totodată îl și consolează arătându-i acestuia că situația la Brașov este destul de asemănătoare. Teutsch își exprimă bucuria față de hotărârea de a trece în cadrul armatei teritoriale ceea ce în opinia semnatarului ar fi putut însemna ceva mai mult timp liber pentru Iulian Marțian și posibilitatea de a călători eventual mai des la Brașov. Neputându-i furniza noutăți despre eventuale descoperiri arheologice își anunță prietenul că a achiziționat o colecție filatelică în majoritate cuprinzând piese românești și exprimând speranța de a o putea valorifica profitabil. Cu această ocazie Teutsch îi aduce lui Marțian la cunoștință punerea în vânzare a unei părți a cărților sale și totodată achiziționarea unor alte piese cum ar fi căni de cositor, ceramică populară și broderii săsești¹³.

Scrisoarea următoare, din 31 martie 1899, conține informații despre colecția filatelică pe care Teutsch o achiziționase precum și despre beneficiul pe care acesta îl estima în urma vânzării acesteia. Era o sumă importantă pentru acele timpuri. Scriindu-i că este bolnav de gripă, Julius îl anunță totodată pe Iulian, că așteaptă cu nerăbdare "înmulțirea familiei" și în același timp își manifestă nerăbdarea față de venirea primăverii care va permite începerea cercetărilor arheologice (probabil la Ariușd). În anexa scrisorii, Teutsch îi trimite lui Marțian o listă cu cărțile pe care dorește să le vândă. Este vorba de ceea ce astăzi numim exemplare de carte veche, piese publicate între 1785 și 1811¹⁴.

Foarte interesantă este scrisoarea datată 10 ianuarie 1900 care, în afara mulțumirilor pentru urările de anul nou, conține o descriere destul de amănunțită a modului în care Teutsch a ajuns să prezinte în fața Societății de Antropologie din Viena o comunicare "asupra descoperirilor făcute în Țara Bârsei". Rezultă din rândurile conținute de această scrisoare entuziasmul lui Teutsch pentru cercetarea arheologică și pentru valorificarea ei prin

¹³ *Idem*, doc. nr. 2.

¹⁴ *Idem*, doc. nr. 3.

străine ale epocii. Dintre acestea se cuvin a fi amintite "Anuarul Institutului de Istorie Națională", "Anuarul Comisiunii Monumentelor Istorice - Secțiunea pentru Transilvania", "Buletinul Societății Numismatice Române", "Cronica Numismatică și Arheologică" - București, "Arhiva Someșană" - Năsăud, "Siebenbürgische Vierteljahrschrift" - Sibiu, "Nachrichten der deutschen Anthropologischen Gesellschaft" - Tübingen, "Archeologiai értesítő" - Budapesta etc. Fără îndoială că cel mai valoros studiu, rămas ca lucrare de referință în arheologia românească, a fost *Repertoriu arheologic pentru Ardeal* a cărui versiune în limba germană a apărut în anul 1909 la Viena și apoi în 1920 la Bistrița în limba română.

Urmare a importantei sale activități, Iulian Marțian a fost ales membru al Societății de Antropologie din Viena, iar totodată și al Comisiunii Monumentelor Istorice, anul 1919 reprezentând și anul alegerii sale ca membru corespondent al Societății Numismatice Române.

Marțian a fost apreciat ca un important bibliofil de către contemporanii săi dintre care trebuiesc amintiți Nicolae Iorga, Sextil Pușcariu, Iosif Sterca-Șuluțiu, Al. Lapedatu, Ioan Bianu, Ioan Bogdan, Al. Rosetti, C. Daicoviciu și alții ce socoteau biblioteca pe care el o fondase, ca pe o instituție de o deosebită valoare¹¹. Această pasiune de bibliofil își avea rădăcinile în perioada cât el fusese bibliotecar al Casinei Române.

Iulian Marțian a desfășurat o activitate valoroasă și în cadrul ASTREI din Despărțământul Năsăud fiind din anul 1907 membru al secției istorice iar din anul 1920 membru fondator al Casei Naționale a Asociațiunii (Muzeul).

Bogata activitate științifică desfășurată de Iulian Marțian, concretizată în mai bine de 40 de lucrări publicate, i-a asigurat începând cu 27 mai 1933 un loc printre membrii de onoare ai Academiei Române. Era un titlu pe deplin meritat ce se adăuga atâtor altora obținute în decenii de laborioasă activitate științifică.

¹¹ Ironim Marțian, *Iulian Marțian membru de onoare al Academiei Române*, în "Studii și cercetări etniculturale", II, 2001, p. 79.

Una dintre cele mai importante realizări de care se leagă numele lui Iulian Marțian, alături de Iuliu Moșil și Virgil Șotropa, este întemeierea Muzeului Năsăudean, la 2 august 1931, care din 10 noiembrie 1937 împreună cu biblioteca și arhiva au format Subdirecția Arhivelor Statului apreciată ca fiind una dintre cele mai mari din țară.

Iulian Marțian a făcut numeroase donații atât Muzeului Năsăudean cât și altor instituții de cultură cum ar fi Biblioteca Academiei Române, Muzeului Gimnaziului din Năsăud ș.a. După trecerea sa în neființă urmașii săi au donat Bibliotecii Centrale Universitare din Cluj fondul de publicații ce și astăzi poartă denumirea de *Donația fraților Liviu și Iulian Marțian* cuprinzând manuscrise de o deosebită valoare adunate de-a lungul timpului de neobositul cercetător năsăudean. Donațiile ce se leagă de numele acestui cercetător și ce se pot regăsi astăzi în fonduri de bibliotecă sau de arhivă cuprind de asemenea alte cărți vechi românești și străine, incunabule, hărți, stampe, pachete cu fișe bibliografice, dar și fondul Consiliului Național Român din Năsăud al cărui președinte Iulian Marțian fusese în timp ce îndeplinea și rolul de comandant al Gărzii Naționale din Năsăud în gloriosul an 1918.

Cu Julius Teutsch, Iulian Marțian se cunoscuse în perioada sa de garnizoană de la Brașov și între ei s-au stabilit legături amicale, bazate pe pasiunea comună a colecționarismului, ce s-au arătat durabile în timp, lucru pe care socotim că îl demonstrează și lotul de piese de corespondență pe care îl supunem atenției cititorului.

Sunt puțin surprinzătoare câteva asemănări între cei doi. Chiar dacă ar fi să trecem mai ușor peste prenumele celor doi Julius și Iulian rămân totuși destul de multe asemănări: născuți în același an 1867 și aceeași lună iunie, la câteva zile unul de celălalt, ambii pasionați de arheologie, amândoi colecționari împătimiți de piese cu valoare istorică, etnografică, numismatică și în general științifică, cei doi s-au dovedit a fi totodată și oameni de afaceri, în domenii apropiate, unul fiind fabricant de lichior și celălalt de bere. Chiar și plecarea lor în lumea celor veșnice s-a petrecut la un interval scurt unul

Așa cum promisese, cu corectitudinea tipică etniei sale, la 20 februarie 1908 Julius Teutsch își anunță prietenul că este în măsură să îi trimită fotografiile solicitate dându-i date acestuia asupra locului și condițiilor de descoperire a pieselor în discuție²⁷.

Și scrisoarea din 17 iunie 1908 conține informații legate de repertoriul la care lucra Iulian Marțian. Julius Teutsch îl informa pe colecționarul bistrițean despre convorbirile avute pe tema acestei lucrări cu profesorul Hoernes, comunicându-i totodată că de la Academia de Științe și de la Societatea de Antropologie pot fi obținute fără probleme clișeele dorite. În rest scrisoarea cuprinde sfaturi privind activitatea comercială desfășurată de cei doi respectiv comerțul cu băuturi spirtoase. Totuși ea se încheie cu o rugămintă a unui nedezmintit colecționar: "dacă vei fi având în posesie peceti, atunci fi bun și aplică-mi câte trei bucăți din fiecare în lac de sigiliu"²⁸.

Apariția lucrării pentru care ostenise atâta timp Marțian nu putea să îl lase indiferent pe Teutsch care îl și ajutase în mod concret pe autor furnizându-i o sumedenie de informații utile. Așa încât în cartea poștală din 16 ianuarie 1909 Julius Teutsch roagă să îi fie trimisă și lui lucrarea (repertoriul) arătând că poate îi va putea adăuga și el unele descoperiri recent făcute²⁹.

Din următoarele două scrisori din 11 mai și 19 iulie 1909 importante sunt doar două informații. Anume faptul că Muzeul Săsesc al Țării Bârsei părea a fi intens vizitat, situație de natură a-l face pe Teutsch să fie deosebit de mulțumit și aceea că la o proximă călătorie la Bistrița acesta din urmă îi va putea aduce personal lui Iulian Marțian 5-6 monede pentru completarea colecției numismatice³⁰.

În toamna aceluiași an, la 9 septembrie 1909, Teutsch îi scrie din nou lui Marțian, anunțându-l că nu va putea să îl viziteze la Năsăud așa cum se înțeleseseră, întrucât urma să primească la Brașov vizita lui Hubert Schmidt

²⁷ *Idem*, doc. nr. 16.

²⁸ *Idem*, doc. nr. 17.

²⁹ *Idem*, doc. nr. 18.

³⁰ *Idem*, doc. nr. 19, 20.

și Gustav Kossina, cu care era posibil să trebuiască să se deplaseze și în România. Despre prezența celor doi la Brașov existau date în rapoartele anuale ale Muzeului Săsesc, dar conținutul acestei cărți poștale reprezintă dovada de netăgăduit că cei doi chiar au pășit pragul instituției muzeale brașovene întemeiate de Teutsch. Monedele promise lui Marțian în precedenta scrisoare „ți le voi trimite în curând”.³¹

Fără ca schimbul epistolar dintre Julius Teutsch și Iulian Marțian să fi încetat, ritmul acestuia pare însă a fi scăzut în perioada următoare, întrucât o nouă scrisoare Teutsch i-o trimite amicului său năsăudean abia în 10 ianuarie 1913.

Cercetătorul brașovean se plânge prietenului său de șicanele ce i le făceau autoritățile Comitatului Trei Scaune, care dispuseseră sistarea săpăturilor pe care acesta le demarase în zonă, arătând că „nu s-a decis încă nimic, deși se află de aproape doi ani la minister”. Ca unul care în permanență a știut să respecte legea, el a oprit săpăturile, dar își exprimă speranța ca prin publicarea în presă a rezultatelor preliminare ale cercetărilor sale să urnească cumva lucrurile din loc.

În rest, scrisoarea conține doar date despre activitatea de producție a fabricii sale, consemnate tot într-un registru grav, arătându-l pe semnatar marcat de concurența făcută lui de „două mari firme capitaliste”. Înainte de urările de anul nou pe care i le transmite prietenului său, îl roagă pe acesta să îl ajute în activitatea sa, comunicându-i în măsura posibilului, prețul zilei pentru spiritul brut și cel rafinat.³²

La cinci zile după aceasta, 15 ianuarie 1913, Teutsch îi trimite năsăudeanului o altă scurtă scrisoare în care mulțumindu-i pentru „rândurile primite”, îi anunță acestuia o nouă amânare pe motive familiale a vizitei de mult plănuită, la Năsăud. Mulțumește de asemenea pentru „oferta de spirt” și pentru piesele etnografice pe care Marțian i le trimisese. Transpare satisfacția lui Teutsch pentru faptul că în acel moment „se poartă

³¹ *Idem*, doc. nr. 21

³² *Idem*, doc. nr. 22

discuții pentru ca vechiul gimnaziu să fie transformat într-un muzeu unde să fie adăpostite colecțiile noastre”.³³

În luna martie a aceluiași an, 1913, în ziua de 6, Teutsch îi adresează lui Marțian o nouă scrisoare. Rezultă din aceasta că Teutsch depășise „un colosal de puternic guturai”, fiind „încă o dată , ca pentru variație bolnav”. Se pare că de-a lungul vieții, Teutsch a dovedit permanent o sensibilitate accentuată a sănătății sale, pentru că deseori găsim în corespondența sa menționate astfel de etape. Și probabil că nu întâmplător sfârșitul său s-a tras de la o, astăzi banală, congestie pulmonară. Dându-i sugestii lui Marțian pentru eficientizarea desfacerii produselor alcoolice ale acestuia, îi anunță din nou o vizită la Bistrița, pe care de data asta, semnatarul scrisorii o dă ca sigură. În scrisoare este menționat și numele unei cunoștințe comune, K. Haldenwang, și acesta un cunoscut arheolog pe atunci stabilit în Sighișoara.³⁴

A patra scrisoare a lui Teutsch din acest an, este datată 21 septembrie 1913. Îi scrie lui Marțian că și-ar dori lucrarea lui N. Densușeanu, foarte interesantă după părerea lui, dar tot atât de greu accesibilă pentru că „din păcate nu cunosc într-atâta de bine româna pentru a o putea înțelege bine, deși în ultima vreme m-am ocupat de limba ta maternă”. Ar dori să afle de unde ar putea fi obținută cartea. Teutsch îl anunță pe Marțian că în acel moment lucra la materialele preistorice descoperite în săpăturile de la Valea Cremenii, exprimând speranța că le va putea publica în curând. Cea mai interesantă este însă consemnarea din care transpare entuziasmul față de noua situație în care se va găsi Muzeul Săsesc al Țării Bârsei, prin primirea din partea prezbiteriului evanghelic a unor importante spații. Teutsch consemnează: „Muzeul nostru primește acum spații mărețe în vechea clădire a gimnaziului și bibliotecii. Circa 650 mp, mare suprafață desfășurată, lumină foarte bună, un loc uscat și ce nu trebuie subapreciat – un locaș istoric”. Scrisoarea se încheie cu obișnuitele urări de bine.³⁵

³³ *Idem*, doc. nr. 23

³⁴ *Idem*, doc. nr. 24

³⁵ *Idem*, doc. nr. 25

Declanșarea Primului Război Mondial a dus, desigur, la încetinirea ritmului corespondenței dintre cei doi, așa încât doar la sfârșitul anului 1916 găsim o carte poștală adresată de Julius Teutsch lui Iulian Marțian. Documentul datat 27 decembrie 1916, confirmă o situație pe care o cunoșteam doar din rapoartele Muzeului Săsesc al Țării Bârsei, anume aceea că pe perioada ocupării Brașovului de către Armata Română, muzeul beneficiase de pază militară. Teutsch îi scrie prietenului Marțian următoarele: „abia acum 10 zile am revenit la casa noastră, unde am regăsit totul neatins, de la haine și rufărie, până la alimente. Am a mulțumi pentru aceasta la doi domni, și anume, domnilor Tzigara Samurçaș și prof. dr. Slătineanu din București... Probabil că deja știi despre faptul că toate colecțiile noastre au rămas intacte”.³⁶

Abia după mai bine de patru ani apare o carte poștală, datată 17 februarie 1921. În afară de, discuțiile de acum devenite obișnuite, asupra producției și comerțului cu alcool, această carte poștală ne arată un Julius Teutsch fericit că „Muzeul Săsesc al Țării Bârsei este redeschis și vizitat cu sârg”. Înainte de a încheia, exprimând speranța de a putea întreprinde în anul ce urma o săpătură pe „Lempeș”, semnatarul acelor rânduri îi strecoară, nu întâmplător, după cum vom vedea mai târziu, prietenului său, întrebarea dacă acesta nu este cumva membru al Comisiei Monumentelor.³⁷

La sfârșitul anului, în preajma sărbătorilor, la 21 decembrie 1921, Teutsch îl felicită pe Marțian cu ocazia sărbătorilor Crăciunului și Anului Nou, întrebându-l totodată asupra stadiului activității de colecționar a acestuia, care trebuie să fi avut în acel moment „deja un muzeu remarcabil”. Totodată, îi mulțumește pentru cartea primită din partea nășăudeanului.³⁸

O carte poștală din 3 august 1928 ne edifică asupra rostului întrebării legate de Comisia Monumentelor Istorice, formulată cu câțiva ani mai devreme. Julius Teutsch își informa amicul că scrisese acestei comisii, solicitând ca aceasta să aleagă ca membru corespondent pe Herman

³⁶ *Idem*, doc. nr. 26

³⁷ *Idem*, doc. nr. 27

³⁸ *Idem*, doc. nr. 28

Schroller, colaborator cunoscut al Muzeului Săsesc al Țării Bârsei. Subliniind că brașoveanul Schroller era un adevărat specialist, Teutsch îi adresa lui Marțian rugămintea de a susține în cadrul comisiei numirea ca membru corespondent a preistoricianului brașovean.³⁹

Cartea poștală din 28 martie 1929 trimisă lui Marțian în preajma sărbătorilor pascale, încheie lotul de 30 de piese aflat în fondurile arhivistice bistrițene. Teutsch se plânge de faptul că în nici un fel nu reușise să găsească lucrarea lui Resch „despre monedele transilvănene”. Este vorba de volumul intitulat „*Siebenbürgische Münzen und Medaillen von 1538 bis zur Gegenwart*” (Monede și medalii transilvănene de la 1538 până în prezent), Sibiu, 1901. El se întreabă care să fi fost calea prin care ar putea intra în posesia lucrării menționate. În aceeași carte poștală își anunță prietenii asupra faptului că, la Brașov, va fi primită vizita Asociației Germane a Preistoricienilor, care avea în program, de asemenea, vizitarea orașelor Sfântu Gheorghe, Sibiu, București și Cernăuți.⁴⁰

Nu știm dacă nu ar fi mai corect să numim zodia în care s-au născut cei doi, Julius Teutsch și Iulian Marțian, ca zodie a colecționarismului și muzeisticii, pentru că așa cum arătam mai sus, este frapant faptul că de-a lungul timpului ambii, născuți în iunie 1867, s-au manifestat în aceste domenii, rămânând în memoria urmașilor ca mari colecționari, fondatori de valoroase muzee, autori ai unor importante lucrări de specialitate, în mare măsură valabile și astăzi. De pe urma celor doi a rămas o moștenire remarcabilă, pentru care posteritatea se cuvine a le fi recunoscătoare, deoarece, cu siguranță astăzi, am fi fost cu mult mai săraci dacă astfel de oameni nu ar fi existat, nu ar fi colecționat cu frenezia cu care au făcut-o și nu ar fi luptat pentru întemeierea unor instituții muzeale, a unor biblioteci, a unor arhive.

Nu au precupețit nimic în activitatea lor de creație.

Mulțumim Julius Teutsch! Mulțumim Iulian Marțian!

³⁹ *Idem*, doc. nr. 29

⁴⁰ *Idem*, doc. nr. 30

ZUSAMMENFASSUNG

Vor nicht allzulanger Zeit erschien mit Unterstützung und durch den guten Willen des Istros Verlages des Museums Brăila die Arbeit *„Julius Teutsch und das sächsische Museum des Burzenlandes im Zusammenhang mit der rumänischen – und ausländischen Museumswissenschaft am Ende des 19. und in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts“*. Der Band wurde in der Absicht veröffentlicht, das an einem berühmten Vorgänger der Museumswissenschaft in Rumänien begangene Unrecht wiedergutzumachen, weil über die langandauernde und mühsame Tätigkeit des Julius Teutsch bereits zu lange der Mantel des Schweigens und Vergessens ausgebreitet wurde. Der hervorragende Sammler und Erforscher der Vergangenheit, Julius Teutsch, Gründer und Direktor des Museums, im zeitgenössischen europäischen wissenschaftlichen Umfeld bestens bekannt, welcher mit hervorragenden Persönlichkeiten und Lehreinrichtungen auf europäischem Niveau zusammenarbeitete, hat einen sehr wichtigen Beitrag zur Entwicklung der Museographie in Rumänien geleistet.

Die Veröffentlichung dieses Buches sollte eine Wiedergutmachung sein, was es auch war.

Kurze Zeit nach Vorstellung des Bandes, über den wir weiter oben gesprochen haben, wurde uns bekanntgemacht, dass sich in den Archiven von Bistritz – Kreisdirektion Bistritz der Nationalarchive – im Dokumentenbestand, ein Posten von 30, in deutscher Sprache verfassten Schriftstücken befindet, welche von Julius Teutsch unterschrieben und an Iulian Marțian adressiert sind, einem anderen bedeutenden Vertreter der rumänischen Museographie und Geschichtsforschung.

Dieser Briefwechsel sollte sich als äußerst wertvoll erweisen, weil er durch die Informationen, welche er enthält, einerseits bereits

bestehende Daten in Bezug auf die Tätigkeit Teutsch's bestätigt und andererseits auch bisher unbekannt Details über die Beziehungen des Forschers aus Kronstadt mit anderen Vertretern der Museographie Rumäniens liefert, wie im Falle des Iulian Marțian, selbst ein bedeutender Sammler, Forscher und Museumsgründer.

Sich über einen Zeitraum von 3 Jahrzehnten hinziehend, zeigt uns dieser Briefwechsel, wie zwei kulturelle Persönlichkeiten verschiedener Nationalität mit guten Ergebnissen zusammenarbeiten konnten, da die Verbindung zwischen ihnen auf gemeinsamen Leidenschaften beruhte, dem Wunsch nach Erkenntnis, dem ständigen Streben, die wissenschaftliche Wahrheit zu erfahren.

Man sieht, wie der Dokumentenbestand der Archive uns, den heute Lebenden, die Möglichkeit gibt, mithilfe aufbewahrter Schriftstücke historische Momente aus vergangenen Zeiten zu rekonstruieren. Wir können uns jedoch die berechtigte Frage stellen: In welcher Situation wird sich der Forscher befinden, welcher, sagen wir in einem Jahrhundert wünscht, eine solche Rekonstruktion auf der Grundlage von Briefwechseln durchzuführen? Was für Briefe wird dieser Forscher noch finden können, wo doch heute mit Begeisterung die elektronische Post, die berühmte-berüchtigte E-Mail verwendet wird?

Wir wissen nicht, ob es nicht richtiger wäre das Sternzeichen, unter dem die Beiden, Julius Teutsch und Iulian Marțian geboren sind, als das der Sammelleidenschaft und Museologie zu bezeichnen, da, wie wir weiter oben gezeigt haben, die Tatsache auffallend ist, dass sich im Verlaufe der Zeit beide mit diesen Gebieten befasst haben, als große Sammler, Gründer kostbarer Museen, Autoren bedeutsamer, zum großen Teil auch heute noch gültiger Fachbücher im Gedächtnis der Nachwelt verbleibend.

Die Beiden haben ein bemerkenswertes Erbe hinterlassen, für welches ihnen die Anerkennung der Nachwelt gebührt, weil wir heute mit Sicherheit wesentlich ärmer wären, wenn solche Menschen nicht

existiert hätten, wenn sie nicht mit der Begeisterung gesammelt hätten, mit der sie es taten, und nicht für die Gründung von Museen, Bibliotheken und Archiven gekämpft hätten.

Sie haben in ihrem Schaffen keine Mühen gescheut.

Danke Julius Teutsch! Danke Iulian Marțian!

ANEXE

Documentul nr. 1

„Zum roten Krebs“

FABRIK

Feinster Liqueure

und A. JUL. TEUTSCH

Branntweine

GEGRÜNDET 1842 Fernsprecher 173

Kronstadt, 16 Januar 1899

Lieber Freund!

Deine Karte habe ich erhalten ü. danke für die Gratulation! Ich wünsche Dir ü. Deiner Frau Gemahlin ebenfalls alles Gute im neuen Jahr. Also wie geht es Dir in Deiner neuen Heimat? Ich hoffe, daß Du ü. vor allem Deine Frau an die neuen Verhältnisse Euch gewährt haben werdet. Wie geht es Deinem Sprössling? Hoffentlich gut? Nun wirst Du neugierig sein, was in Kronstadt sich zugetragen hat? Ich kann Dir von öffentlichen Begebenheiten nichts neues erzählen die Dir von Interesse sein könnten ü. was meine Person betrifft theile ich Dir mit, daß ich ü. meine Familie, Gott sei Dank sich gesund befinden. Doch nun zum interessantesten! Von Heldsdorf habe ich schöne Funde nach Hause gebracht, die von den Arbeitern der Entwässerungs Kanäle unweit der Zuckerfabrik gemacht worden sind. Vor allem sind es Gefäßscherben mit interessanten Verzierungen die ich Dir so gut ich kann aufzeichne:

Die schwarzen Punkte bedeuten
auf
gedrückte Thonkügelchen

Außerdem sind solche noch dabei, welche in den Ritzen mit einer kalkigen Masse ausgefüllt sind.

Ferner ein sehr schöner Steinbeil vollkommen erhalten, welcher nach der Angabe der Arbeiter neben einem Skelet gelegen sein soll ü. endlich ein

wunderschönes Kupfernes Streitbeil mit Stielloch 1 Kgr schwer 20 cm. lang. Hoernes hat in seinem Werk solche, in Serbien gefunden, abgebildet. Ich kann den Frühjahr kaum erwarten um in diesen Entwässerungskanälen nach Fundorten zu suchen! Wen ich wieder etwas neues bekomme, theile ich Dir sofort mit. Mit Handkuß an Frau Gemahlin, verbleibe ich Dich herzlich grüßend Dein

Julius Teutsch

„La racul roșu“

FABRICĂ

de

cele mai fine lichioruri A. JUL. TEUTSCH

și

rachiuri telefon 173

FONDATA 1842

Brașov, 16 ianuarie 1899

Dragă prietene!

Am primit cartea ta poștală și îți mulțumesc pentru urări! Îți doresc de asemenea ție și doamnei tale soții toate cele bune în noul an. Deci cum îți mai merge pe noile meleaguri? Sper ca tu și mai înainte de toate soția ta să vă fi acomodată cu noile condiții. Cum îi merge văstarului tău? Sperăm că bine. Acum vei fi curios ce s-a mai întâmplat în Brașov. Despre evenimente publice nu îți pot spune nimic nou ce să fie de interes iar în ce privește persoana mea îți comunic că eu și cu familia mea ne aflăm, mulțumim lui Dumnezeu, sănătoși. Iar acum (să trecem) la ce e cel mai interesant. De la Hălchiu am adus acasă descoperiri frumoase făcute nu departe de fabrica de zahăr de muncitorii de la canalele de desecare. În primul rând sunt cioburi de vase cu decor interesant pe care ți le desenez cât pot de bine:

Punctele negre indică o presare
cu biluțe de lut

În afara acestora mai sunt unele ale căror rizuri sunt umplute cu o masă calcaroasă.

Mai departe, un frumos topor de luptă, păstrat întreg, care s-ar fi aflat, după relatările muncitorilor, lângă un schelet și în sfârșit un splendid topor de luptă cu gaură de înmănușare, din cupru, greu de 1 kg și lung de 20 de cm.

Hoernes a reprodus în lucrarea sa astfel de piese găsite în Serbia. Abia aștept primăvara pentru a căuta locuri de descoperire în preajma acestor canale de desecare. Când voi mai obține ceva nou îți voi comunica de îndată. Cu sărutări de mâni pentru doamna ta soție rămân salutându-te cordial al tău

Julius Teutsch

Documentul nr. 2

„Zum roten Krebs“

FABRIK

feinster Liqueure A. JUL. TEUTSCH

und

Branntweine Fernsprecher 173

GEGRÜNDET 1842

Brașov 4. Februar 1899

Lieber Freund!

Deinen lieben Brief habe ich erhalten ü. mit Bedauern entnehme ich daraus, daß Du mit Deinem neuen Aufenthalt so unzufrieden bist.

Ich kann mir's zwar einigermaßen vorstellen wie unangenehm es ist in einer Stadt zu leben wo sich das auserlesene Volk „Israel“ so stark eingerichtet hat, wenn schon hier in Kronstadt der fortwährende Zuwachs der 50 Patrioten dem Kronstädter selbst das Leben verbittern. Ich vermisse in deinem Brief irgend eine Nachricht von Deiner lieben Frau Gemahlin ü. von deinem Söhnchen. Befinden sie sich ebenfalls in Lemberg ü. sind sie gesund?

Welchen Eindruck Dein Entschluß bezüglich der Uebersetzung in die Landwehr auf mich gemacht hat, kann ich Dir sofort sagen: vor allem freue ich mich über die Möglichkeit Dich bald wieder hier in Kronstadt zu haben oder wenigstens näher an Kronstadt.

Von archäologischen Funden kann ich Dir in diesem Brief nichts berichten, doch dürfte es Dich interessieren zu wissen, daß ich in Verbindung mit Gaboni ü. Franly die Briefmarken des verstorbenen Herrn Klenk mit fl.600 gekauft habe.

Heute hatten wir uns zum ersten male dieselben angesehen ü. bemerkten daß die meisten alte Romänien jedoch ohne die erste Emission sind! Wir werden die Raritäten im Ganzen verkaufen ü. hoffen einen kleinen Gewicht dabei zu machen.

Ich weiß nicht ob Du von meinem Bücherverkauf etwas weißt? Ich glaube aber ja! Die auf der Brennerberg'schen Lizitation mit fl.40 erstandenen Bücher. Dann habe ich alte Zinnkrüge 7 Stück ü. Bauernkrüge 12 Stück ü. 14 Stück altsächsische Stickereien gekauft, so daß ich faktisch

nicht weiß wo ich das alles unterbringen soll. Ich denke mir kommt Zeit kommt Rath!

Nun schließe ich ū. bitte Dich bei Gelegenheit mir wieder einige Zeilen zu schreiben.

Es Grüßt Dich Dein

Julius Teutsch

„La racul roșu”

FABRICĂ

de

cele mai fine lichioruri A.JUL.TEUTSCH

și

rachiuri Telefon 173

FONDATA 1842

Brașov 4 februarie 1899

Dragă prietene!

Am primit amabila ta scrisoare și cu regret aflu din ea că ești nemulțumit de noua ta localitatea de reședință. Ce-i drept îmi pot imagina într-o oarecare măsură cât de neplăcut este să trăiești într-un oraș în care poporul ales al lui „Israel” s-a rânduie atât de puternic, din moment ce și aici în Brașov continua sporire a celor 50 de patrioți amărăște viața brașoveanului însuși. Din păcate nu găsesc în scrisoarea ta vreo știre despre iubita ta doamnă soție și despre băiețelul tău. Sunt și ei de asemenea în Lemberg și sunt sănătoși?

Ce impresie a făcut asupra mea hotărârea ta cu privire la transferul în miliția teritorială pot să-ți spun imediat: înainte de toate mă bucur de posibilitatea de a te avea în curând aici în Brașov sau cel puțin mai aproape de Brașov.

Despre descoperiri arheologice nu îți pot da în această scrisoare nici o știre, dar s-ar putea să te intereseze să ști că împreună cu Gaboni și Franly am cumpărat mărcile poștale ale decedatului domn Klenk.

Astăzi ne-am uitat pentru prima dată la ele și am observat că majoritatea sunt românești, totuși fără prima emisiune! Vom vinde raritățile în totalitate și sperăm să facem cu asta o mică realizare.

Nu știu dacă ști ceva despre punerea în vânzare a cărților mele. Dar cred că da! Cărțile cumpărate cu 40 fl. la licitația Brennerberg. Apoi am cumpărat vechi căni de cositor 7 bucăți și căni țărănești 12 bucăți ca și 14 vechi broderii săsești, așa încât în fapt nu știu unde voi depozita toate astea. Dar mă gândesc că vremea le lămurește pe toate.

Acum închei și te rog să-mi scri din nou câteva rânduri când vei avea ocazia.

Te salută al tău

Julius Teutsch

Documentul nr. 3

„Zum roten Krebs“

FABRIK

Feinster Liqueure A.JUL.TEUTSCH

und

Branntweine Fernsprecher 173

GEGRÜNDET 1842

Kronstadt, 31 März 1899

Lieber Freund!

Wenn ich Dich auf diesen Brief habe lang warten lassen, so ist es nicht aus dem Grunde Dir Gleiches mit Gleichem zu vergelten, geschehen, sondern um Dir womöglich viel Neues zu berichten. Mit den Marken hatten wir auch viele Abende zu thun. Und heute sind wir im Stande mit dem Verkauf derselben zu beginnen. Die Inventur ergab an Briefmarken, ohne den vielen Ganzsachen, einen Catalogwerth von M. 6000.- also dürften wir nach Verkauf derselben mit 40-50% Nachlaß noch einen Reingewinn nachweisen können. Von den Büchern die ich gern verkaufen möchte sende ich Dir einige Titel. Haldenwang ist auf Urlaub in seiner Heimat, sendet mir oft Ansichtskarten ü. bedauert wegen der scheußlichen Witterung nicht graben zu können. Ich wieder habe heute heftige Influenza, was Du auch aus der Schrift ect. entnehmen kannst ü. warte jeden Augenblick eine Vermehrung meiner Familie! Ich lege dem heutigen Brief auch einen Zeitungsausschnitt bei, dem ich weiteres nichts beizufügen habe. 4 geschärfte ü. geschulte Hauen liegen bereit, jeden Augenblick ihr zudedachtes Werk zu beginnen, doch ist bei diesem Wetter noch keine Aussicht darauf!

Mit herzlichem Gruß ü. bester Empfehlung verbleibe ich Dein

Julius

1. Allgem. Weltgeschichte von Ch.G. Geyner, Troppau, 1785, complet in 30 Bänden.

2. A.F.Büsching's Große Erdbeschreibung, Troppau, 1784, compl. 24 Bände ü. 4 B.Register.
3. J.R.Löhr, Die Länder ü. Völker der Erde in 4 Bänden 2. Aufl., 1815, Leipzig, mit 78 Kupfern ü. 5 Karten.
4. Commentaires sur les Memoires de Montecuculi, Generalissime des Armées et Grand Maître de l'Artillerie de l'Empereur Par Monsieur le Comte Turpin de Crissé, Maréchal des Camps et Armées du Roi, Insp. Général de Cavallerie et de Dragons de l'Académie Royale des Sciences et Belles-lettres de Berlin et de Nancy. 3 große Bände 4e, Paris, 1769.

Außerdem Franz.-Deutsche ü. D.- Fr. Wörterbücher von Abbé Mozin 1811, 1850, Peter Rondeau 1740. J.L.Frich verbessert v. Mauvillon Leipzig 1780.

„La racul roșu”

FABRICĂ

de

cele mai fine lichioruri A. JUL. TEUTSCH

și

rachiuri telefon 173

FONDATĂ 1842

Brașov, 31 martie 1899

Dragă prietene!

Dacă te-am lăsat să aștepți atât de îndelung această scrisoare nu s-a întâmplat din pricina de a-ți întoarce ceva în același mod ci pentru a-ți comunica pe cât posibil mai multe noutăți.. Cu timbrele am avut de lucru multe seri. Și astăzi suntem în situația să începem vânzarea lor. Inventarierea lor a dat, în afara multelor cărți poștale-plicuri, o valoare de catalog de 6000 M. deci, după vânzarea lor cu o reducere de 40-50%, am mai putea conta încă pe un beneficiu. Dintre cărțile pe care aş dori să le vând îți trimit câteva titluri. Haldenwang se află în concediu pe meleagurile natale, îmi trimite deseori ilustrate și se plânge că, din cauza groaznicilor

intemperii, nu poate să sape. Eu am astăzi din nou o gripă violentă, ceea ce poți observa după scris și aștept în orice clipă înmulțirea familiei mele! Anexez scrisorii de astăzi o cupiură de ziar căreia nu mai am nimic de adăugat. Patru sape ascuțite și școlite stau pregătite în fiecare clipă să își înceapă lucrarea avută în gând, dar pe această vreme nu se întrevede încă mult timp vreo perspectivă!

Cu salut cordial și complimente rămân al tău

Julius

1. Allgem. Weltgeschichte von Ch.G. Geyner, Troppau, 1785, complet in 30 Bänden.
2. A.F.Büsching's Große Erdbeschreibung, Troppau, 1784, compl. 24 Bände ü. 4 B.Register.
3. J.R.Löhr, Die Länder ü. Völker der Erde in 4 Bänden 2. Aufl., 1815, Leipzig, mit 78 Kupfern ü. 5 Karten.
4. Commentaires sur les Memoires de Montecuculi, Generalissime des Armées et Grand Maître de l'Artillerie de l'Empereur Par Monsieur le Comte Turpin de Crissé, Maréchal des Camps et Armées du Roi, Insp. Général de Cavallerie et de Dragons de l'Académie Royale des Sciences et Belles-lettres de Berlin et de Nancy. 3 große Bände 4°, Paris, 1769.

Außerdem Franz.-Deutsche ü. D.- Fr. Wörterbücher von Abbé Mozin 1811, 1850, Peter Rondeau 1740. J.L.Frich verbessert v. Mauvillon Leipzig 1780.

Documentul nr. 4

Kronstadt 10 / I 1900

Lieber Freund!

Deine Neujahrswunschskarte habe ich erhalten, wofür ich herzlich danke ! Nimm auch Du die innigsten ü. herzlichsten Gratulationen von mir ü. meiner Frau entgegen.

Ich hätte Dir gerne früher geschrieben, wußte aber die genaue Adresse nicht ü. so blieb vielleicht manches Dir unbekannt, was Dich interessieren dürfte.

Als ich im Herbst Prof. Hoernes die briefliche Mitteilung machte, daß ich die Absicht hegen würde nach Wien hinaufzufahren und die Museen dortselbst zu studieren, machte er mir den Vorschlag in der anthropologischen Gesellschaft in Wien einen Vortrag über die im Burzenlande gemachten Funde zu halten.

Ich sagte freudig zu (Dank Dir diese Rekehr) ü. fuhr am 4. Dezember hinauf, den geschriebenen Vortrag in der Tasche, aber auch etwas Lumpenfieber im Herzen.

Die Tage in Wien werden unvergeßlich bleiben. Schon am ersten Tage nach der Bekanntschaft mit Hoernes, Szombathi etc. wick dieser Fieber ü. machte einem geistigen Wohlbehagen Platz. Am 12-ten Abend 7 h hielt ich den Vortrag im Local des wissenschaftlichen Clubs in der Sitzung der anthropol. Gesellschaft, der gegen meine Besorgnisse, zu meiner höchsten Befriedigung ausfiel ! Prof. Hoernes gratulierte mir ü. über Aufforderung , übergab ich mein Manuskript zur Drucklegung die sogar mit Farbentafeln geschmückt sein wird.

Ich werde es gewiss nicht unterlassen Dir seinerzeit ein Exemplar zukommen zu lassen. Hast doch gerade Du so viel dazu beigetragen in mir die Liebe ü. was ungetrennlich dazu gehört die Ausdauer zu erwecken. Ich muß gestehen, daß ich die Geduld im Anfang bald verloren hätte, wenn nicht Du mich oft angeeifert hättest. Doch genug von meiner Person!

Wie geht es Dir? Deiner lieben Frau Gemahlin ü. deinem Buber!? Hoffentlich ist alles wohlauf, so wie bei mir, während ich diese Zeilen schreibe. Hast Du noch weitere Funde, Einkäufe ü. Entdeckungen gemacht ? Haldenwang ü. ich können den Frühling kaum erwarten, um mit unserm

Archäologen wagen! die sonntäglichen Reisen nach dem Priesterhügel am Alt durchführen zu können.

Indem ich auf einen längern Brief in nächster Zeit von Dir erwarten werde, grüße ich Dich herzlich !

Dein aufrichtiger

Julius Teutsch

Brașov 10 I 1900

Dragă prietene !

Am primit cartea ta poștală de Anul Nou pentru care îți mulțumesc din inimă. Primește și tu la rândul tău cele mai profunde și cordiale felicitări din partea mea și a soției mele.

Ți-aș fi scris cu plăcere mai devreme dar nu știam adresa exactă și astfel ți-a rămas câte ceva necunoscut din ce te-ar fi putut interesa.

Când în toamnă i-am comunicat într-o scrisoare prof. Hoernes că aș avea intenția de a călători la Viena pentru a studia personal muzeele de acolo, mi-a făcut propunerea de a ține o expunere în cadrul Societății antropologice din Viena asupra descoperirilor făcute în Țara Bârsei.

Am acceptat cu bucurie (mulțumită ție această vitejie) și porni pe 4 decembrie cu expunerea scrisă în buzunar dar și cu ceva febră în inimă.

Zilele de la Viena vor rămâne de neuitat. Deja din prima zi după cunoștința făcută cu Hoernes, Szombathi etc. această febră a cedat făcând loc unei satisfacții spirituale. Pe 12 la 7 seara am susținut expunerea în localul Clubului Științific într-o ședință a Societății Antropologice, expunere care în pofida îngrijorării mele se încheie cu deplina mea satisfacție. Prof. Hoernes mă felicită și la cererea-i am predat manuscrisul spre tipărire, lucrarea urmând a fi înpodobită și cu imagini color.

Cu siguranță nu voi neglija ca la timpul potrivit să fac să-ți parvină un exemplar.

Pentru că tocmai tu ai contribuit atât de mult la a trezi în mine pasiunea și ceea ce este încă inseparabil de adăugat, perseverența. Trebuie să recunosc că la început mi-aș fi pierdut repede răbdarea dacă tu nu mi-ai fi stârnit deseori zelul. Dar destul cu persoana mea.

Cum îți mai merge ție? Dar doamnei tale soții și băiețelului tău? Să sperăm că bine așa cum se întâmplă cu mine când scriu aceste rânduri. Ai mai făcut alte achiziții și descoperiri? Haldenwang și cu mine abia așteptăm primăvara pentru ca împreună cu arheologii noștri să putem întreprinde în mod temerar călătoriile noastre duminicale la Dealul Popilor pe Olt.

În timp ce voi aștepta în următoarea vreme o mai lungă scrisoare din parte-ți te salut cordial !

Al tău sincer

Julius Teutsch

Documentul nr. 5

„Zum roten Krebs“

FABRIK

Feinster Liqueure A.JUL. TEUTSCH

und

Branntweine Fernsprecher 173

GEGRÜNDET 1842

Kronstadt 9. Mai 1900

Lieber Freund!

Deinen Brief habe ich erhalten ü. freute mich sehr zu lesen, daß Du wieder munter auf den Beinen bist ü. mit großem Eifer die dortigen Lokalstudien betreibst. Ich war ganz erstaunt wie weit Du über römische Straßen unterrichtet bist ü. sogar einen Momsen gegenüber aufzutreten gedenkst. Heil Dir in dieser Sache. Die Erdenburg macht mir auch Sorge ü. wollte schon tiefer in ihr Wesen hinein geblickt haben. Im vorigen Jahre machte ich nur einen ganz kleinen Versuch (etwa einen halben Kubikmeter) in der Umwallung ü. fand in nicht allzugroßer Tiefe (2-3 Fuß) merkwürdigerweise nicht etwas römisches sondern Funde einer viel früheren Ansiedlung z.B. handgemachte Topfscherben mit primitiver Zeichnung (Einritzungen unter dem Rande), eine kleine bronzeniete ü. Hüttenlehm mit Abdrücken von Reisiggeflecht. Also steht der Castrum auf einer alten Ansiedlung. S.S.W. von der Erdenburg, aber von ihr ausgehend, zieht sich eine merkwürdige Erhebung ziemlich weit sichtbar. Sollte das ein Wall, eine Hattergrenze oder gar die Römerstr. sein? In einer Karte von Goos im Schäßburger Gymn. Programm 1874 ist eine Römerstr. durch das Burzenland angedeutet, beruht aber auf einer reinen Vermuthung des Autors. Ich glaube eher, daß eine solche bei Zernest, Erdenburg, Lempesch ü. da hinaus bis Beretzk führt, als die von Geist bei Nußbach hereinsführende, die Erdenburg scheinbar gar nicht berührende Straße. Ich hab keine Ahnung wie überhaupt eine solche zu erkennen ist ü. bitte Dich mir Aufklärung darüber zu verschaffen. Ende April fand ich auf dem Talinenberg bei Petersberg ein Urnengrab, welches heute zusammengeklebt in meiner Sammlung brillirt. Es bestand aus zwei Urnen,

einer größeren (etwa 50 cm hohen) mit 4 Griffzapfen ü. darüber 4 Nabelansätze versehenen Urne ü. einer etwa kleinern ohne Henkel. Beide sind unverziert ü. bargehen die verbrannten ü. zerkleinerten Reste der Todten. Mit je einer umgestülpten Schüssel waren die Gefäße zu gedeckt. Beigaben waren keine!

Mit Bedauern las ich daß Dein Bübchen Krankheitshalben nach Wien hinauf muß. Was hat er sich zugezogen? Es würde mich außerordentlich freuen wenn wir uns in Kronstadt bald sehen könnten.

Von Haldenwang, meinem Bruder, meiner Frau habe ich den Auftrag Dich herzlich zu grüßen.

Mit Handkuß an Deine l. Frau Gemahlin verbleibe ich Dein
 aufrichtiger
 Julius Teutsch

„La racul roșu“

FABRICĂ

de

cele mai fine lichioruri A. JUL. TEUTSCH

și rachiuri Telefon 173

FONDATĂ 1842

Brașov 9 mai 1900

Dragă prietene!

Am primit scrisoarea ta și m-am bucurat foarte să citesc că ești din nou sprinten pe picioare și desfășori cu mare zel studiile locale de acolo. Am fost uimit cât de documentat ești asupra drumurilor romane și ai chiar intenția să iei atitudine față de un Momsen. Sănătate ție în această chestiune. Cetatea de pământ (Erdenburg-Castrul) mă preocupă și am vrut să privesc mai adânc în existența ei. Anul trecut am făcut doar o mică încercare în valul de incintă (cca. o jumătate de metru cub) și am găsit la nu prea mare adâncime (2-3 picioare), în mod ciudat, nu ceva roman, ci descoperiri dintr-o locuire mult mai timpurie, de exemplu fragmente ceramice lucrate cu mâna și cu un decor primitiv (scrijelituri sub buză), un mic cui din bronz și lutuală de casă cu impresiuni de împletitură de nuiele. Deci Castrul se află pe o

așezare mai veche. La sud-sud-vest de Castru, plecând de la acesta, este vizibilă de destul de departe o ciudată ridicătură. Să fie un val, o delimitare de proprietate sau chiar un drum roman? Într-o hartă a lui Goos din Programul Gimnaziului din Sighișoara din 1874 este indicat un drum roman prin Țara Bârsei, dar aceasta se bazează doar pe o simplă presupunere a autorului.

Eu cred mai degrabă într-un astfel de drum ce mergea de la Zărnești, Râșnov, Lemeș și de aici până la Brețcu decât în cel intrând (în Țara Bârsei) pe la Apața-Măieruș și se pare fără a atinge Castrul. Nu am nici cea mai vagă idee cum poate fi recunoscut un astfel de drum și te rog să îmi aduci lămuriri despre aceasta.

La sfârșitul lui aprilie am găsit la Sâmpetru un mormânt cu urne care astăzi strălucesc restaurate în colecția mea. Cuprindea două urne, una mai mare (cca. 50 cm înălțime) cu 4 butoni de prindere și prevăzută cu 4 prelungiri ombilicale, iar alta mai mică fără toarte. Ambele sunt nedecorate și conțin resturile cremate și mărunțite ale morților. Vasele au fost acoperite cu câte un castron răsturnat. Suplimentar nu a fost nimic!

Am citit cu regret că băiețelul tău trebuie să ajungă la Viena pe motiv de boală. Cu ce s-a ales el?

M-ar bucura extraordinar dacă ne-am putea vedea în curând la Brașov.

Am misiunea din partea lui Haldenwang, a fratelui meu și a soției mele de a te saluta în mod cordial.

Cu sărutări de mâini pentru draga ta doamnă soție rămân
al tău loial
Julius Teutsch

Documentul nr. 6

Kronstadt 29/ III 1901

Lieber Freund!

Dein Brief hat mich sehr erfreut ü. noch mehr das Resultat Deiner Forschungen. Ich hörte neulich von einer viereckigen Umwallung in Al.Doboly? Sollte die Römerstraße aus dem Burzenlande in die Haromszék nicht am Altfluß entlang geführt haben bis zu dem Punkte wo sie östlich nach Beretzk abbiegt oder wahrscheinlicher abzweigt? In der Noa sind vor 2-3 Wochen 4 Skeletgräber (wahrscheinlich Völkerwanderungszeit) bei einem Hausbau aufgedeckt worden. Ich besitze 4 Urnen die als Beigaben neben den Todten gefunden worden sind.

Große Lust hätte ich nach Balán Bányá zu fahren ü. die Gegend mir dortselbst anzusehen. Ich vermuthe daß auch in prähistorischer Zeit dort Kupfer gesucht worden ist ü. sehr interessant wäre es falls man den prähistorischen Bergbau nachweisen könnte.

Aber der Weg ist weit ü. meiner Ansicht nach sind es wenige Geriebungen bei de Indolenz der dortigen Bevölkerung, die ich freilich nur nach den Hörensagen kenne, faßt unmöglich. Aber wie wäre es wenn Du vielleicht im Juni oder Juli Zeit hättest mit mir die Altfluß-Gegend von Sz.Szent György abwärts bis ins Burzenland abzusuchen. Ich mache mir auch bei dieser Tour große Hoffnungen. Prof. Fuchs aus Kronstadt würde ebenfalls bei dieser Expedition theilnehmen. Als Forschungs-Objekte möchte ich Kähne, Flösse, Fischergeräthe etc. etc. ins Auge fassen ü. vielleicht Sagen, die sich auf den Alutus beziehen, sammeln. Kannst Du mir sagen welche Nebenflüsse der Donau Herodots den Altfluß bedeutet? Die Ansichten in der vorhandenen Literatur sind oft haarsträubend ü. widersprechend! Vorläufig muß ich ihn Tiarantus heißen dem aber widerspricht Carl Goos der in Tiarantus den Teljorman Rumäniens sieht ü. sagt im 1-ten Jahrgang der Korresp. Blätter f. S. L. pag.28 „Wie schon die Daker ihre Stadt am Tiarantus (Ti-arantus= Ti-Fluß) Ti-ason (Ti-stadt) benannten etc.

Für den Alt hat er die Bezeichnung Herodots-Atlas, das ist aber nicht richtig denn Herodot sagt in IV. 49 „-von den Höhen des Hämus laufen drei andere große Flüße nach Mitternacht ü. fallen in denselben (Istros); der Allus ü. der Auras ü. der Tibisis. Sei so gut ü. schaff Rath! Ist von der dakischen Sprache nichts erhalten?

Die Correctur meines Vortrags hatte ich schon in Händen ü. in kürzesten Zeit werde ich Dir denselben zuschicken können.

Wir sind alle Gott sei Dank munter ü. gesund ü. es freute mich von Deiner Familie dasselbe zu hören.

Bitte, antworte mir bald denn ich brenne darauf!

Herzlichen Gruß von Deinen

Julius Teutsch

Braşov 29 III 1901

Dragă prietene!

M-a bucurat mult scrisoarea ta dar mai mult rezultatul cercetărilor tale. De curând am aflat despre o întăritură patrulateră în Dobolii Oltului? Nu cumva drumul roman plecând din Țara Bârsei în Trei Scaune să fi mers dealungul Oltului până în punctul în care se îndreaptă spre est către Brețcu sau mai probabil se bifurcă. La Noua au fost descoperite, la construcția unei case, acum 2-3 săptămâni, 4 morminte cu schelete (probabil din perioada migrațiilor). Dețin 4 urne ce au fost găsite ca adaos lângă înmormântați.

Aș fi fost foarte tentat să mă duc la Bălan pentru a examina personal regiunea. Presupun că și în perioada preistorică acolo se va fi căutat cupru și ar fi foarte interesant dacă s-ar putea demonstra mineritul preistoric (în acest caz). Dar drumul e lung și după părerea mea sunt aproape imposibile rafinamente ținând seama de indolența localnicilor, despre care, desigur, știu doar din auzite.

Dar cum ar fi dacă cumva ai avea timp, în iunie sau iulie, să cercetezi împreună cu mine zona Oltului de la Sf. Gheorghe în aval până în Țara Bârsei. Îmi fac speranțe și asupra acestui tur. Prof. Fuchs din Braşov ar urma de asemenea să ia parte la această expediție. Ca și obiecte de cercetare aș vrea să văd bărci, plute, unelte de pescuit etc. etc. și să culeg poate legende ce se referă la Alutus. Îmi poți spune care din afluenții Dunării lui Herodot semnifică Oltul. Părerile în literatura existentă sunt deseori de natură a-ți ridica părul din cap și contradictorii. Deocamdată trebuie să-l numesc Tiarantus, ceea ce contrazice Carl Goos care vede în Tiarantus Teleormanul României și spune: (anul 1 de apariție al Korresp. Blätter f. S.L. pag 28) „Așa cum deja dacii numeau orașul lor de pe Tiarantus (Ti-arantus = T-râu) Tiarasson (Ti-oraș) etc.”

Pentru Olt are indicația din Atlasul lui Herodot, dar asta nu e corect pentru că Herodot spune în IV.49 „și din înălțimile Haemusului curg alte trei mari râuri spre miazănoapte și se varsă în același(Istros):Allus, Auras și Tibisis. Fii bun și lămurește-mă. Nu s-a păstrat din limba dacă chiar nimic?

Am avut deja în mână corectura expunerii mele și în cel mai scurt timp ți-o voi putea trimite și ție.

Suntem cu toți bine și sănătoși, mulțumim lui Dumnezeu și m-a bucurat să aud același lucru despre familia ta.

Te rog răspunde-mi curând pentru că ard de nerăbdare!

Un salut cordial de la al tău

Julius Teutsch

Documentul nr. 7

Kronstadt 7/VI 1901

Lieber Freund!

Für Deinen Brief sammt den hochinteressanten Mittheilungen meinen besten Dank. Das Wetter ist hier sehr veränderlich so daß man größere Parthien nicht wagen kann. Ich war 4 mal am Priesterhügel ü. habe die Grundmauern der Kapelle zum größten Theil blosgedeckt.

Professor Fuchs, der mich jedesmal begleitet, hat ebenfalls die Absicht in der Háromszek ü. Csik eine 4-5 tägige Excursion mitzumachen. Ihn interessiert hauptsächlich das Wohnhaus ü. die Wirtschaftsgebäude über die er Studien machen möchte. Wann wir die Reise dorthin antreten werden ist vorläufig noch ganz unbestimmt.

Ich habe mir die Karten 1:25000 bestellt ü. auch erhalten bin jedoch etwas enttäuscht da ich hoffte mehr Örtlichkeiten benannt zu finden, was aber nicht der Fall ist. Es ist die Spezialkarte nur vergrößert ü. kostet den 4-ten Theil des Burzenlandes f 12.

Téglas war bei mir ü. hat sich die Sammlung angesehen, ebenso Prof. Dr. Anton Hermann aus Bdpest.

Wenn ich bestimmter über die Studienreise wissen werde, theile ich Dir sofort alles nähere mit.

Mit herzl. Gruß

Dein

Julius Teutsch

Braşov 7/VI 1901

Dragă prietene!

Pentru scrisoarea ta dimpreună cu deosebit de interesantele comunicări îți foarte mulțumesc. Vremea este aici foarte schimbătoare așa că nu se poate îndrăzni la a gândi mari partide. Am fost de 4 ori la Dealul Popilor și am dezvelit fundațiile capelei în cea mai mare parte.

Profesorul Fuchs, care mă însoțește de fiecare dată, are de asemenea intenția de a participa la o excursie de 4-5 zile în Trei Scaune și Ciuc. Pe el îl interesează în principal casa de locuit și clădirile gospodărești anexă asupra

căroră dorește să facă studii. Când va fi să facem călătoria într-acolo este deocamdată total nesigur.

Mi-am comandat hărțile 1: 25000 pe care le-am și primit dar sunt totuși destul de dezamăgit deoarece speram să găsesc menționate mai multe localități, ceea ce însă nu este cazul. Este harta specială doar mărită și costă a patra parte din cea a Țării Bârsei, 12 f.

Téglas a fost la mine și a vizionat colecția, la fel prof. dr. Anton Hermann din Budapesta.

Când voi ști mai exact date despre excursia de studii îți voi comunica imediat toate detaliile.

Cu salut cordial

al tău

Julius Teutsch

Documentul nr. 8

An Hochwohlgeboren
Herrn J. Marțian
Hauptmann in der K. ung. Landwehr
Csik-Szereda

Kronstadt 12/VI 1901

Lieber Freund!

Theile Dir mit, daß bei günstiger Witterung Herr Prof. Fuchs ū. ich Samstag den 23 sten d. M. in Csik- Szereda eintreffen werden ū. bitte ich Dich mir kurz mittheilen zu wollen ob Du Dich Sonntag den 24-sten uns eventuell ein bischen widmen kannst? Eine Verschiebung dieser Excursion ist uns schwer möglich ū. mir ist besonders dran gelegen mit Prof Fuchs die Reise zu machen. Sind noch Ueberreste der Altschiffahrt? Kähne?

Mit herzl. Gruß

Dein

Julius Teutsch

Onor.
Domnului J. Marțian
Căpitan în miliția teritorială reg. ung.

Braşov 12/VI 1901

Dragă prietene!

Îți comunic că în caz de timp favorabil domnul prof. Fuchs și cu mine vom sosi sâmbătă 23 l[una] c[urentă] la Miercurea Ciuc și te rog să îmi comunic scurt dacă duminică 24 ai putea eventual să ni te dedici? O amânare a acestei excursii ne este greu posibilă iar pe mine mă interesează în mod deosebit să fac călătoria cu prof. Fuchs. Mai există rămășițe ale navigației pe Olt? Bărți ?

Cu salut cordial

al tău Julius Teutsch

Documentul nr. 9

Kronstadt, 11/VI 1902

Lieber Freund!

Dein Brief vom 24. v.M. hat mich nach der langen Pause sehr erfreut und noch mehr Dein Bericht, wornach Du auch dort schon „Arbeitsfelder“ entdeckt hast.

Mit meiner Arbeit ist's nicht weit her ü. außer der weitem Ausbeutung des Priesterhügels ist sehr wenig als interessant zu nennen.

In der Nähe des Gesprengberges ist ein röm. Münzstempel gefunden worden, bei Zeiden mehrere Beile ü. Lanzenspitzen aus Eisen (wahrscheinlich Mittelalter), bei Brenndorf ein Morgenstern aus Bronze, ü. am Steinbruchhügel einige sehr schöne Pfeilspitzen aus Feuerstein. An ethnographischen Stücken habe ich einmal: 1 „Punga ascunsă“ (Bran), 2 „Bucium“ (Bran), ferner einen Mohnmörser (Vorhandt) ü. einen „Cimpoi“ (Dudelsack) aus Buseu, lauter prächtige Sachen. Käseformen „Pepus“ (?) (Papusch) finde ich noch keine, obwohl ich von denen weiß.

Uebermorgen fahr ich mit Deubel auf 2 Tage in die Almáser Höhle, bin neugierig was ich dort noch finden werde.

Die Straja werde ich im August in Angriff nehmen ü. noch andere Punkte auf den Hügelketten die ich mit Deubel in etwa 6 Tagen absolvieren werde.

Mir ü. meiner Familie geht es jetzt Gott sei's gedankt gut ü. ich hoffe, daß Du ebendasselbe aussprechen kannst.

Die Transylvanica des Gábony hat Alexi gekauft nachdem der liebe Mann ganz zu Grunde gegangen ist.

Nebst Empfehlung an die Deinigen, sendet Dir

Herzliche Grüße Dein

Julius Teutsch

Brașov 11/VI 1902

Dragă prietene!

Scrisoarea ta din 24 luna trecută m-a bucurat după lunga pauză, dar mai mult informația după care tu ai descoperit deja și acolo „câmpuri de lucru”.

Lucrările mele nu au prea progresat și în afară de exploatarea în continuare a Dealului Popilor foarte puține lucruri s-ar putea numi interesante.

În apropierea Dealului Sprengi s-a găsit un tipar monetar roman, la Codlea mai multe topoare și vârfuri de lance din fier (probabil medievale), la Bod un buzdugan din bronz iar pe Dealul Curmăturii câteva foarte frumoase vârfuri de săgeată din silex.

În ce privește piesele etnografice am: 1 „Punga ascunsă”(Bran), 2 „Bucium”(Bran), mai departe un mojar pentru mac (prioritate) și un Cimpoi de la Buzău, numai lucruri minunate. Forme pentru brânză „Pepus”(?) (Păpuși) încă nu găsesc deși știu de ele.

Poimâine plec cu Deubel pentru 2 zile la peștera Almaș; sunt curios ce voi mai găsi acolo.

Straja o voi ataca în august ca și încă alte puncte de pe lanțurile de dealuri pe care le voi parcurge în circa 6 zile cu Deubel.

Mie și familiei mele ne merge acum bine, mulțumim lui Dumnezeu, și sper că tu de asemenea să poți spune același lucru.

Transylvanica lui Gábony a cumpărat-o Alexi după ce bietul om s-a prăbușit complet.

Alături de complimente către ai tăi îți trimit ție
salutări cordiale al tău

Julius Teutsch

Documentul nr. 10

Kronstadt 10/I 1903

Lieber Freund!

Dein Neujahrsgruß herzlichst erwidernnd, bitte ich Dich auch in Zukunft mir Deine Freundschaft zu bewahren!

Ich habe lange nichts von Dir gehört, hoffentlich geht es Dir ū. Deiner lieben Familie gut?

Wie ich aus den Mittheil: d. anthrop. Ges. In Wien erfahre ist in Deés ein neuer Mitglied derselben. Kennst Du ihn? Er ist Herr Mály István k. ung. Finanzkonzipist. Er hat schon eine kleine Mittheilung der genannten Gesellschaft zugeschickt, die erschienen ist.

Sind in Deés Romänen? Ich möchte mir gern ein thönernes Glöckchen verschaffen, welches die Romänen um Deva herum an ihre Grabkreuze hängen. Vielleicht verkauft man auch bei Euch solche am Markttage bei den Töpfern?

Dich herzlich grüßend rufe ich Dir nochmals ein „Prosit Neujahr“ entgegen.

Dein

Julius Teutsch

Brașov 10/I 1903

Dragă prietene!

Întorcându-ți în cel mai cordial mod salutul de Anul Nou, te rog să-mi păstrezi și pe viitor prietenia-ți.

Nu am mai auzit de mult nimic despre tine; sper că ție și iubitei tale familii vă merge bine.

După cum aflu din „Mittheil[ungen] d[er] anthrop[ologischen] Ges[ellschaft] de la Viena, la Dej se află un nou membru al acestei societăți. Îl

cunoști? Este domnul Mály István concipist financiar regal ungar. El a trimis deja numitei societăți o mică comunicare care a și apărut.

Sunt români la Dej? Mi-aș procura cu plăcere un clopoțel ceramic (din cele) pe care românii din jurul Devei le atârnă de crucile lor mortuare. Poate că se vând și pe la voi astfel de clopoței la olari în zilele de târg.

Salutându-te cordial îți urez încă odată un An Nou cu noroc.

Al tău

Julius Teutsch

Documentul nr. 11

Lieber Freund!

Ich sende Dir einige byzantiner Münzen zur Bereicherung Deiner schon beträchtlichen Sammlung. Du muß ja schon im Stande sein einige Zimmer mit Sammlungen auszufüllen! Oft wenn wir mit Pista zusammen sind ü. das geschieht fast jeden Tag, sprechen wir von Dir ü. wünschen Dich einmal nach Kronstadt. Hast Du schon viel Material für Dein beabsichtigtes Werk?

Ich hätte große Lust Dich in Klausenburg zu besuchen ü. gleichzeitig auch die Museen anzusehen. In Enyed sind auch bemalte Topfscherben ähnlich wie unsrigen die mich sehr interessieren. Wen ich nur einige minderwertige bemalte Scherben bekäme, um sie mit den hiesigen zu vergleichen ü. die Technik der Malerei herauszukriegen. Mit Pista haben wir schon für das Frühjahr mehrere Excursionen besprochen ob es aber zu allem kommt weiß ich nicht, da ich geschäftlich sehr angestrengt bin. Die Bücher werde ich dezimiren ü. allen Ballast, nämlich alles was nicht auf Prähistorie Bezug hat, verkaufen, sie stehen mir im Wege. Ich habe z.B. Sattellit, Kr. Wochenblatt etc. Von denen Du vielleicht einiges brauchen kannst. Ich will den Jahrgang um 40 x hingeben.

Mit herzlichem Gruß ü. Empfehlung an die Deinigen

Dein alter

Julius Teutsch

Kr. 4/ II 1906

Dragă prietene !

Îți trimit câteva monede bizantine spre înbogățirea deja considerabilei tale colecții.

Ar trebui să fi deja în stare să umpli cu colecții câteva camere.

Deseori, când suntem împreună cu Pișta, și asta se întâmplă aproape în fiecare zi, vorbim despre tine și te dorim la Brașov. Ai deja mult material pentru lucrarea ce o ai în intenție?

Aș fi avut mare poftă să te vizitez la Cluj și totodată să vizitez și muzeele (de acolo n.tr.). La Aiud sunt cioburi pictate asemănătoare cu ale noastre, care mă interesează foarte. Numai de aș obține câteva cioburi pictate, fără valoare pentru a le compara cu cele de aici și pentru a stabili (asfel) tehnica de pictare. Cu Pișta am planificat deja mai multe excursii pentru la primăvară, dar dacă acestea se vor îndeplini nu știu pentru că sunt foarte ocupat cu afacerile. Cărțile le voi decima vânzând întrg balastul, adică tot ce nu are legătură cu preistoria, pentru că îmi stau în drum. Am de exemplu „Sattellit”, Kr[ronstädter] Wochenblatt etc dintre care ai putea avea și tu poate nevoie de unele. Doresc să dau (colecția pe) un an pentru 40x.

Cu salut cordial și complimente pentru ai tăi

vechiul tău

Juliųs Teutsch

Br[așov] 4 II 1906

Documentul nr. 12

Kronstadt 21/VII 1906

Lieber Freund!

Endlich ist es mir gelungen das Bärenfell an Dich abzusenden. Ich habe die Rechnung ausbezahlt ū. sende sie Dir in diesem Brief, bitte das Geld an meine Adresse zu senden. Hoffentlich bist Du mit der Arbeit zufrieden. Es ist schöner geworden als ich dachte. Für die Postspesen rechne ich Dir nichts, bitte Dich aber dafür um die Zusendung der bei Dir aufbewahrten Eisenformen für heilige Brode, die ich seinerzeit in Klausenburg gekauft habe.

Ich habe mir eine Sammlung von Siebenbürger Münzen angelegt ū. würde meine römischen Silber ū. Bronzemünzen gerne in 7bürgische eintauschen. Hast Du von letzten keine?

Wann kommst Du nach Kronstadt?

Mály Pista ist auf 4 Wochen nach Fogarasch gefahren. Ich warte mit Schmerzen auf ihn um mit ihm eine Excursion zu machen. Ich hätte große Lust an der Erdenburg zu graben. Vielleicht stoße ich dort auf römische Münzen.

Mit herzlichem Gruß

Dein alter

Jul. Teutsch

Brașov 21/VII 1906

Dragă prietene!

In sfârșit am reușit să îți expediez blana de urs. Am achitat factura și ți-o trimit în această scrisoare, rugându-te să trimiți banii pe adresa mea.. Sper că ești mulțumit de lucrare. A devenit mai frumoasă decât aș fi crezut. Nu îți pun la socoteală taxele poștale, dar te rog să-mi expediezi formele din

fier pentru pâinile sfințite pe care le-am cumpărat cândva din târg la Cluj și păstrate la tine.

Mi-am înghebat o colecție de monede transilvănene și aș schimba cu plăcere monedele mele romane de argint și bronz cu unele transilvănene. Nu ai vreunele din acestea?

Când vii la Brașov?

Mály Pista a plecat pentru 4 săptămâni la Făgăraș. Îl aștept cu nerăbdare dureroasă pentru a face cu el o excursie. Aș avea mare poftă să sap la Râșnov (castru). Poate dau acolo peste monede romane.

Cu salut cordial

vechiul tău

Jul. Teutsch

Documentul nr. 13

Kronstadt 3/XI 1906

Lieber Freund!

Soeben erhielt ich von der Post die bewußten K 94 ũ. mache mich daran Dir sofort einige Zeilen zu schreiben. Pista scheint auch mir gegenüber den Gekränkten zu spielen, den ich sehe ihn nur wenn ich ihn besuche, wo er früher fast jeden Tag bei mir war. In Er sd war ich seither nicht mehr ũ. werde auch kaum heuer noch dazu kommen.

Meine neuste Idee ist, Er sd, besser gesagt die Fundstelle anzukaufen, da ich nur dan schalten ũ. walten kann ich wie ich will , ũ. mir nicht andere so leicht in die Querre kommen können.

Wenn Du siebenb rger Münzen zu Gesicht bekommst, bitte, denke an mich.

Mit den besten Gräben an Dich ũ. Handkuß an Deine Frau Gemahlin

Dein alter

Julius Teutsch

Brașov 3/XI 1906

Dragă prietene!

De ndat  ce am primit de la poșt  știutele 94 K m  apuc s -ți scriu c teva r nduri. Pișta pare să o facă pe jignitul și față de mine pentru că nu îl văd dec t atunci când îl vizitez, de unde mai înainte era pe la mine aproape zilnic. Nu am mai fost de atunci la Ariușd iar anul acesta nu cred să mai ajung p  acolo.

Cea mai recentă idee a mea este să cumpăr Ariușdul, mai bine zis situl, pentru că doar atunci aș putea face totul după placul meu și nu mi s-ar mai putea pune alții cu at ta ușurință în curmeziș.

Dacă îți apar în față monede transilvănene te rog să te gândești la mine.

Cu cele mai bune salutări ție și sărutări de mâini doamnei tale soții
vechiul tău

Julius Teutsch

Documentul nr. 14

„Zum roten Krebs“

FABRIK

feinster Liqueure A. JUL. TEUTSCH

und

Branntweine Fernsprecher 173

GEGRÜNDET 1842

Kronstadt, 15. Januar 1908

Lieber Freund!

Bitte zörne mir nicht, weil ich Dich so lange auf eine Antwort habe warten lassen; vor allem viel Glück zum Jahreswechsel ü. herzliche Gratulation zum gelingen Deines Werkes! Ich wäre selbstverständlich gern bereit Dir mit Abbildungen zu dienen weiß jedoch nicht was ich Dir senden soll? Die meisten Funde sind publizirt, es könnten höchstens Scherben aus der Almáser Höhle oder Scherben ü. einige kleine Eisenfunde vom Salamonsfelsen bei Kr. sein. Genügt so etwas? Bitte teile mir genaueres mit ü. ich lasse Dir gerne Bilder anfertigen. Dan habe ich vom Pfarrer Bakk aus Salzburg (Vizakna) auf der Lizitation einige Kupferbeile ü. aus der der Gegend von Klausenburg Bronzesicheln gekauft. Diese sind auch noch nicht veröffentlicht. Wenn Dir mit Abbildungen gedient ist von Gegenständen die in dem Museum des Honterusgymnasiums sich befinden, so will ich gerne Dir dazu behilflich sein. Pista ü. ich sind beide Amateur-Photogr. ü. es ginge ganz gut. Nur muß ich genau wissen was Du haben willst.

Mit herzl. Gruß

Dein alter

Julius Teutsch

„La racul roșu”

FABRICĂ

de

cele mai fine lichioruri A. JUL. TEUTSCH

și rachiuri Telefon 173

FONDATĂ 1842

Brașov, 15 ianuarie 1908

Dragă prietene!

Te rog să nu te mânie pe mine pentru a te fi lăsat atât de îndelung să aștepți un răspuns: înainte de toate mult noroc la schimbul de ani și felicitări din inimă pentru succesul lucrării tale. De la sine înțeles că aș fi cu plăcere dispus să-ți fiu de folos cu imagini dar nu știu ce să îți trimit. Majoritatea descoperirilor sunt publicate, ar putea fi vorba cel mult de cioburi din Peștera Almaș sau fragmente ceramice și unele mici piese metalice de la Pietrele lui Solomon de la Brașov. Ajunge așa ceva? Te rog comunică-mi date mai exacte și îți voi face cu plăcere fotografiile. Apoi am cumpărat de la preotul Bakk din Ocna Sibiului, la licitație, niște topoare de cupru și din zona Clujului niște seceri din bronz.. Acestea nu sunt încă publicate. Dacă îți sunt de folos imagini ale obiectelor ce se află în muzeul Gimnaziului Honterus, doresc cu plăcere să îți fiu de folos. Pișta și cu mine suntem amândoi fotografi amatori și treaba merge chiar bine. Doar că trebuie să știu exact ce dorești să obții.

Cu salut cordial

vechiul tău

Julius Teutsch

Documentul nr. 15

Kronstadt 4/II 1908

Lieber Freund!

Den Siegelabdruck der Kammacherzunft habe ich erhalten ū. war sehr erstaunt, daß noch ein zweites Petschaft existirt. Ich habe nähmlich auch ein Siegel derselben Zunft mit genau derselben Jahreszahl. Nur ist die Ausführung obwohl im Wesen dasselbe ū. doch in anderer Art. Ich möchte mir das Stück erwerben ū. bitte Dich mir behilflich zu sein.

Ich möchte Dich auch freundlichst bitten mir die noch in Klausenburg gekauften Brodformen übersenden zu wollen, falls Du sie noch hast.

Gerade heute theilt mir Prof. Dr. Netoliczka mit, daß das Presbyterium meiner Bitte nur einige Aufnahmen von prähistor. Gegenständen machen zu dürfen ū. nicht willfährt ū. sich selbst die Publikation vorbehält, da es eine Geldeinnahme bedeutet! Du kannst Dir nicht denken wie mich dieses Vorgehen berührt hat, nachdem dasselbe Presb. mich seinerzeit um meine Sammlung angehen will. Nun ich werde es mir merken!

Es sind jetzt trübe Tage, aber ich hoffe daß schon in der nächsten Woche möglich sein wird gute Aufnahmen zu machen. Ich werde mit Pista manches zusammenstellen ū. zwar ein Eisenschwert, Bronzesicheln, die von Pfarrer Bakk in Vizakna gekauften Kupferäxte, einige primitive Gefäße von Erösd ū. wenn Du willst auch den römischen Münzstempel. Von letzteren kann ich Dir bloß einen Abdruck senden, da ein Bild zu machen nicht möglich wäre. Dies alles ist nicht veröffentlicht!

In vierzehn Tagen hoffe ich die gewünschten Bilder senden zu können, wie groß sollen dieselben sein? Pista hat einen 9 x 12 cm Apparat ich hoffe mit dem wird es ganz gut gehen. Du fragst mich ob ich die Sachsenbezügliche Urkunden ū. Autographen sammle. Ja! Vorausgesetzt daß sie nicht theuer sind!

Pista weiß von der Erhöhung der Steuer auf Spiritus um 30% nichts!
Mit herzlichem Gruß

Dein

Jul. Teutsch

Brașov 4/II 1908

Dragă prietene!

Amprenta sigilară a breslei pieptănarilor am primit-o și am fost uimit că mai există o a doua astfel de pecete. Căci și eu am un sigiliu al aceleași bresle din exact același an. Doar că deși realizarea este în esență aceeași este totuși în altă manieră. Mi-aș dori să achiziționez piesa și te rog să îmi fi de ajutor.

Aș dori să te rog în cel mai prietenesc mod să îmi expediezi formele de pâine cumpărate la Cluj, în cazul în care le mai ai.

Chiar astăzi prof. dr. Netoliczka îmi comunică cum că Presbiteriul nu e de acord cu cererea mea ci doar cu a se face numai câteva fotografii de piese preistorice, păstrând dreptul de publicare pentru că aceasta înseamnă o încasare. Nu îți poți închipui cum m-a atins acest procedeu, după ce același Presbiteriu, altădată, mi-a solicitat colecția mea.

Acum sunt zile noroase, dar sper că deja săptămâna viitoare să fie posibil să se facă fotografii bune. Voi alcătui câte ceva cu Pișta, adică un paloș din fier, seceri din bronz, topoarele din cupru cumpărate de la preotul Bakk din Ocna Sibiului, câteva vase de la Ariușd și, dacă vrei, tiparul monetar roman. În privința celui din urmă îți pot trimite doar o amprentă, pentru că o fotografie nu e posibil de făcut. Toate acestea nu sunt publicate. Sper ca în patrusprezece zile să îți pot trimite fotografiile dorite; cât de mari să fie acestea?

Pișta are un aparat 9 x 12 cm și sper să iasă bine cu el. Mă întrebi dacă colecționez documente referitoare la sași și manuscrise? Da! Presupunând că nu sunt scumpe.

Pișta nu știe nimic despre mărirea impozitului pe spirt cu 30%!

Cu salut cordial

al tău

Jul. Teutsch

Documentul nr. 16

Kronstadt 20/2 908

Lieber Freund!

Endlich kann ich Dir die Photos senden, Du wirst über die kleine Anzahl erstaunt sein, aber ich habe nichts mehr ü. mußt Du mit dem Wenigen Vorlieb nehmen.

Das eiserne Schwert ist in der Nähe der Zuckerfabrik Brenndorf gefunden worden ü. dürfte von mir schon irgendwo angeführt worden sein. Die Mühle No 1 ist bei Neustadt ausgeackert worden ü. No 2 habe ich noch mit den Eisenbestandteilen beim Salamonsfelsen selbst ausgegraben. 1907. Die Gefäße stammen aus Erösd (Lenkert) ü. sind entfernt von der berühmten Fundstelle der bemalten Keramik beim Brunnengraben aufgefunden worden.

Die Bronzekelte ü. Kupferbeile so wie den Kupferhammer habe ich aus der Sammlung Bakk (Vizakna) gekauft. Endlich ein Abdruck des römischen Münzstempels gefunden unter dem Gesprengberg bei Kronstadt.

Ich habe dem bewußten Herrn Manolescu sofort geschrieben, aber bis heute noch keine Antwort erhalten.

Die Bilder die ich sende hat Pista gemacht, also er hat Deinen Dank zu erwarten.

Mit herzl. Gruß,

Dein alter

Julius Teutsch

Brașov 20 /2 908

Dragă prietene!

În sfârșit îți pot trimite fotografiile și vei fi uimit de numărul lor mic, dar nu am mai mult și astfel trebuie să te mulțumești cu puținul acesta.

Paloșul din fier a fost găsit în apropierea fabricii de zahăr Bod și s-ar putea să fi fost deja citat de mine undeva. Râșnița nr. 1 a fost dezgropată prin arătură la Cristian iar nr.2 a fost scoasă de mine însumi la Pietrele lui

Solomon împreună cu componente din fier, în 1907. Vasele provin de la Ariușd (Lenkert) și au fost descoperite la săparea unei fântâni, la distanță de vestitul loc de descoperire al ceramicii pictate.

Celturile din bronz și topoarele din bronz ca și ciocanul din cupru le-am cumpărat din colecția Bakk (Ocna Sibiului). În sfârșit o impresiune a unui tipar monetar roman găsit la baza Dealului Sprenghi din Brașov.

I-am scris de îndată numitului domn Manolescu dar nu am primit până astăzi nici un răspuns.

Imaginile pe care ți le trimit le-a făcut Pișta, deci el are de așteptat mulțumirile tale.

Cu salut cordial,

vechiul tău

Julius Teutsch

Documentul nr. 17

Kronstadt 17/6 1908

Lieber Freund!

Wie mir Pista mitteilt warst Du in Wien beim Festzug. Ich war vorher oben, wie schade daß wir uns nicht treffen konnten. Warst Du bei Prof Hoernes? Ich sprach mit Hörnes über Dein Werk ü. er meinte es könnten auch solche Gegenstände abgebildet werden, die schon publiziert worden sind. Die Clichè würdest Du von der Akad. der Wissenschaften ü. von der Anthropol. Gesellschaft schon bekommen. Ich hatte das Glück 6 Stunden Colleg von Hoernes anhören zu dürfen. Habt ihr in der Nähe von Naszod einen Fundort prähistor. Alterthümer? Ich habe den Gedanken nicht aufgegeben Dich heuer dort zu besuchen ü. eine Ausgrabung zu machen..

Und jetzt zum Geschäft! Mit heutiger Post sende ich Dir einige Extracte, welche zur Erzeugung von je 1 Liter Likör dienen. Auch eine Preisliste wirst Du erhalten, um die Sorten kennen zu lernen, denn die Preise mache ich Dir ganz besonders, so daß Du kaum irgendwo gleichgute Qualitäten billiger bekommen dürftest. Ich bediene mehrere Droguerien im Innland ja selbst in N. Oestr. ü. Böhmen.

Schreibe mir nur welche Quantitäten Du von einer jeden Sorte verfertigen willst ü. ich stelle die Reingb. Extract ü. Calculation zusammen.

In die Preislisten schreibe ich Dir von den gewünschten Sorten die Kilopreise der Likör Extracte ein.

Bei meinem Besuch würde ich Dir recht genau an die Hand gehen um Dir die Sache einzurichten.

Ich habe mir auch eine Siegelsammlung angelegt. Solltest Du Petschafte besitzen, so sei so gut ü. drücke mir je 3 Stück in Siegellack ab.

Dich herzlichst grüßend, verbleibe ich

Dein alter

Julius Teutsch

Brașov 17/6 1908

Dragă prietene!

După cum îmi comunică Pișta ai fost la Viena la festivități. Eu am fost ceva mai înainte acolo și ce păcat că nu ne-am putut întâlni. Ai fost pe la prof Hoernes? Am vorbit cu Höernes despre lucrarea ta și el era de părere că ar putea fi reproduse și obiecte care au fost deja publicate. Clișeele le vei primi de la Academia de Științe și de la Societatea de antropologie. Am avut norocul de a audia 6 ore pe colegul Hoernes. Aveți în apropiere de Năsăud vreun loc de descoperire de antichități preistorice? Nu am renunțat la gândul de te vizita acolo anul acesta și a face o săpătură.

Și acum la afaceri! Cu poșta de azi îți trimit câteva extracte care folosesc la obținerea câte unui litru de lichior. Vei primi și o listă de prețuri pentru a cunoaște categoriile, pentru că prețurile ți la fac preferențial încât abia dacă ai putea obține de altundeva mai ieftin aceeași calitate. Deserves mai multe drogherii din țară ba chiar și din Austria Inferioară și Boemia.

Scrie-mi doar ce cantități din fiecare categorie vrei să prepari și eu voi face extractele și calculația. In lista de prețuri voi înscrie prețurile extractelor de lichior dorite per Kilogram.

La vizita mea ți-aș sta alături pentru a-ți organiza treaba.

Mi-am înghebat și eu o colecție de sigilii. Dacă vei fi având în posesie peceti, atunci fi bun și aplică-mi câte 3 bucăți din fiecare în lac de sigiliu.

Salutându-te în cel mai cordial mod rămân

vechiul tău

Julius Teutsch

Documentul nr. 18

Herrn I. Marțian
Hauptmann a. D.
Mercurbank
Naszód bei Bistritz

Kr. 16/I 1909

Lieber Freund!

Du würdest mir eine große Freude bereiten, wenn Du mir die Arbeit (Repertorium) einsenden würdest. Ich werde mich sofort bei Zeidner verwenden ü. Dir ehestens Nachricht zukommen lassen. Auch die Abbildungen sende mit, vielleicht kann ich noch einige letzthin gemachte Funde aus einer La Tène + römischer Kultur hinzufügen. Pista hilft mir fleißig bei meinen hoch außerordentlich anhäufenden Arbeiten.

Mit herzl. Gruß Dein alter

Jul. Teutsch

Onor.
Domnului I. Marțian
Căpitan în retragere
Banca Mercur
Năsăud la Bistrița

Brașov 16/I 1909

Dragă prietene!

Mi-ai face o mare bucurie dacă mi-ai trimite lucrarea (Repertoriul). Mă voi adresa de deîndată către Zeidner dîndu-ți cât mai curând de știre. Trimite cu aceasta și imaginile pentru că poate voi putea adăuga unele descoperiri din perioadele La Tène și romană recent făcute. Pișta îmi ajută cu hărnicie în activitățile mele ce se îngrămădesc în mod extraordinar.

Cu salut cordial vechiul tău

Jul. Teutsch

Documentul nr. 19

Kronstadt 11. V 1909

Lieber Freund!

Besten Dank für Deine Karte; was hast Du in Wien gemacht? Unser Museum hatte letzten Sonntag über 100 Besucher, gestern war Se. Excellenz General der Cavallerie v. Brudermann aus Wien drinen. Vorige Woche hatten wir viel Schnee ū. Kälte, bin neugierig ob es dem Frucht ū. dem Obst geschadet hat.

Ich habe eine große Bitte an Dich! Vorerst die Frage: hast Du noch die kleine Armbrust die ich gegen Bücher mit Dir seinerzeit eintauschte? Wenn ja, so frage ich Dich ū. bitte Dich: würdest Du mir nicht dieselbe gegen Münzen oder sonst etwas wieder eintauschen? Die Armbrust habe ich von August Teutsch in Kronstadt, einem Freund von mir, der mich wiederholt nach derselben fragte, worauf ich ihm mit verschiedenen Nothlügen kam. Nun drängt er wieder sie zu sehen ū. will nächstens ins Museum kommen um sie zu sehen. Also ich bitte Dich schreibe mir sofort, ob Du mir die Freundschaft thun willst. Von Pista herzliche Grüsse.

Es grüßt Dich Dein alter

Julius Teutsch

Brașov 11 V 1909

Dragă prietene!

Îți foarte mulțumesc pentru cartea ta poștală; ce ai făcut la Viena? Muzeul nostru a avut duminica trecută peste 100 de vizitatori, iar ieri a fost și Excelența Sa generalul de cavalerie von Brudermann de la Viena. Săptămâna trecută am avut multă zăpadă și ger; sunt curios dacă a dăunat roadelor și fructelor.

Am o mare rugămintă la tine! Mai întâi întrebarea: mai ai mica arbaletă pe care cândva am schimbat-o cu tine contra unor cărți? Dacă da, te

întreb și te rog: nu ai schimba-o din nou pe monede sau orice altceva? Arbaleta o aveam de la August Teutsch din Brașov, un prieten de al meu care m-a întrebat în repetate rânduri de ea, eu răspunzându-i cu diferite minciuni de circumstanță. Acum presează din nou să o vadă și vrea să vină în curând la muzeu pentru asta. Deci te rog scrie-mi imediat dacă vrei să-mi faci această favoare. De la Pișta salutări cordiale.

Te salută vechiul tău

Julius Teutsch

Documentul nr. 20

Kronstadt 19/ VII 909

Lieber Freund!

Lange genug habe ich Dich auf eine Antwort warten lassen, aber ich wollte Dir immer erst einige Münzen früher senden ü. hab es bis heute nicht gethan, weil ich vorhabe sie Dir selbst zu bringen. Allerdings sind es nur wenige Stücke (5-6 Stücke) die ich vorläufig für Dich auf die Seite gethan habe, aber ich hoffe doch noch welche dazu erwerben zu können. Meine Reise dürfte erst Ende August oder Anfang September nach Bistritz erfolgen, da ich viel anderes vorher absolvieren möchte. Für Deine Sendung, besonders aber für die Armbrust bin ich Dir zu großem Danke verpflichtet, da mir dadurch dem bewusten Herrn gegenüber, ein großer Stein vom Herzen gefallen ist. Also mehrmals meinen innigsten Dank! Auch die Drucksachen waren mir vom großem Werth.

Mit herzl. Gruß an Dich ü. die Deinen

Dein alter

Jul. Teutsch

Brașov 19/VII 909

Dragă prietene!

Te-am lăsat destul de mult să aștepti un răspuns, dar am vrut mereu ca mai întâi să-ți trimit câteva monede și nu am făcut-o nici până astăzi deoarece am intenția să ți le aduc eu însumi. Ce-i drept sunt doar puține piese (5-6 bucăți) pe care le-am pus deoparte deocamdată pentru tine, dar sper să le mai pot adăuga vreunele. Călătoria mea la Bistrița ar putea avea loc abia la sfârșitul lui august sau începutul lui septembrie deoarece mai înainte doresc să mai rezolv multe altele. Pentru coletul tău, dar mai ales pentru arbaletă îți sunt dator mare mulțumită pentru că prin aceasta mi s-a

luat față de știutul domn o mare piatră de pe inimă. Așa încât de mai multe ori mulțumirile mele cordiale. Și tipăriturile au fost de mare valoare.

Cu salut cordial către tine și ai tăi

vechiul tău

Jul. Teutsch

Documentul nr. 21

Sr. Hochwohlgeboren
Herrn I. Marțian
K. ung. Landwehr-Hauptmann a.D
Naszód bei Bistritz
Siebenbürgen

Kr. 9/IX 1909

Lieber Freund!

Aus verschiedenen Gründen ist es mir nicht möglich in absehbarer Zeit nach Naszód zu kommen. In diesem Monat kommen Dr. Hub. Schmidt ü. Prof. Gust. Kossina aus Berlin nach Kronstadt, welche ich in der nächsten Woche erwarte. Es ist möglich, daß ich mit diesen Herren nach Rumänien hinüber fahre. Also wird meine Reise auch heuer ins Wasser fallen.

Pista ist leider von Kronstadt wegversetzt worden ü.zwar nach Makó.

Die Münzen für Dich werde ich Dir nächstens schicken.

Mit bestem Gruß Dein

alter Jul. Teutsch

Onor.
Domnului I. Marțian
căpitan(r) în miliția teritorială regală ungară
Năsăud-Bistrița
Transilvania

Brașov 9 IX 1909

Dragă prietene!

Din diferite motive nu îmi este posibil să vin la Năsăud într-un timp previzibil. Luna aceasta vin la Brașov dr. Hub. Schmidt și prof. Gust. Kossina de la Berlin, pe care îi aștept săptămâna viitoare. Este posibil să

călătoresc cu acești domni dincolo în România. Deci călătoria mea (la Năsăud) cade și anul acesta.

Pista a fost din păcate mutat din Brașov și anume la Makó.

Monedele destinate ție ți le voi trimite în curând.

Cu cel mai ales salut,

vechiul tău Jul. Teutsch

Documentul nr. 22

Kronstadt 10/ I 1913

Lieber Freund!

Lange habe ich nichts von Dir gehört. Was treibst Du noch? Jedenfalls Bankgeschäfte ü. Vieles andere.

In unserer Sache (Einstellung der Grabungen durch den Vicegespan des Háróms.Com.) ist noch nichts entschieden worden, trotzdem sie fast zwei Jahre beim Ministerium ist. Ich habe nun das ganze Tatsachenmaterial im Sept.- Okt. Heft des „Földtani Közlöny“ veröffentlicht ü. hoffe so vielleicht etwas zu erreichen.

Wie steht es bei Dir oder Deinem Unternehmen mit der Likörfabrikation? Ich habe seinerzeit Proben ü. Preisnotierungen geschickt ü.ich weis nicht mehr unter welcher Adresse, habe aber nicht eine Zeile mehr erhalten.

Ich habe hier nicht wenig unter der Konkurrenz der beiden großkapitalistischen Firmen zu leiden.

Leider bin ich gezwungen den ganzen Bedarf an Spiritus bei Czell's zu decken ü. zahle immer ein ü. denselben Preis. Da ich den Tagespreis oder den Marktpreis niemals erfahren kann, so bitte ich Dich mir zu sagen, wie ich denselben erfahren kann, damit ich hie ü. da verhandle ü. handle.

Ich glaube Du wirst da fortwährend im Laufenden sein ü. bitte Dich daher mir von Zeit zu Zeit den Tagespreis von Roh ü. Raffinadespirituss mitteilen zu wollen. Oder kannst Du vielleicht veranlassen, daß von der Fabrik aus mir alle vierteljahr Offerte zugeschickt werden? Ich wäre Dir sehr dankbar dafür.

Dir ü. den Deinigen ein „Prosit Neujahr“ zurufend, verbleibe ich mit herztl. Grüße

Dein

Julius Teutsch

Brașov 10/I 1913

Dragă prietene!

De mult nu am auzit nimic despre tine. Ce mai faci? Desigur afaceri bancare și multe altele.

În problema noastră (sistarea săpăturilor prin viceșpanul comitatului Trei Scaune) nu s-a decis încă nimic, deși se află de aproape doi ani la minister. Am publicat acum întregul material referitor la ea în numărul pe septembrie-octombrie al revistei „Földtani Közlöny” și sper ca astfel să realizez ceva.

Cum e pe la tine sau în întreprinderea ta cu producția de lichioruri?

Am trimis cândva probe și notări de prețuri și nu mai știu pe ce adresă, dar nu am mai primit nici măcar un rând.

Nu puține am de suferit aici din cauza concurenței celor două mari firme capitaliste.

Din păcate sunt constrâns să acopăr de la Czell întreaga cantitate de spirt necesară și plătesc mereu același și același preț. Pentru că nu pot afla niciodată prețul zilei sau pe cel al pieței, te rog să îmi spui cum l-aș putea afla pentru a mă putea tocmi și negocia pe ici pe colo. Cred că tu vei fi fiind acolo mereu la curent și te rog să îmi comunici și mie prețul zilei pentru spirtul brut și cel rafinat. Sau poate poți să aranjezi ca de la fabrică să îmi fie trimise toate ofertele trimestriale? Ți-aș fi foarte recunoscător.

Urându-ți ție și alor tăi un An Nou cu noroc rămân cu salutări cordiale

al tău

Julius Teutsch

Documentul nr. 23

Kronstadt 15/I 1913

Lieber Freund!

Besten Dank für Deine Zeilen! Doch möchte ich Dich bitten mir mitzuteilen wann die Zeitung „Szeszipari Közlöny“ erscheint, damit ich sie mir bestelle.

Da ich im Frühjahr noch viel mit meinem Bau zu tun haben werde ü. im Sommer meine Frau ein Bad wegen ihrer Rheuma besuchen muß, so werde ich nicht vor dem Herbst Dich aufsuchen können, aber dann hoffe ich es tun zu können. Mein Wunsch ist es ja schon lange, aber immer kam etwas dazwischen. Für Deine liebenswürdige Vermittlung der Spiritus Offerte ü. für die Uebersendung der Kuchenformen meinen besten Dank!

Jetzt werden Beratungen gepflogen um aus dem alten Gymnasium ein Museum auszubauen worin unsere Sammlungen untergebracht werden sollen.

Mit herzlichem Gruße Dein

alter Freund

Jul. Teutsch

Braşov 15/I 1913

Dragă prietene!

Mulțumesc foarte mult pentru rândurile tale! Dar aş dori să te rog a-mi comunica când apare publicația „Szezispari Közlöny“ pentru a mi-o comanda.

Deoarece la primăvară voi mai fi încă mult ocupat cu construcția mea iar la vară va trebui să merg cu soția la băi, din cauza reumatismului ei, nu te voi putea vizita înainte de toamnă, dar sper să o pot face atunci. Dorința mea este deja mai veche, dar mereu a intervenit ceva. Pentru amabila ta intermediere a ofertei de spirt și pentru trimiterea formelor de cozonac îți mulțumesc foarte mult!

Acum se poartă discuții pentru ca vechiul gimnaziu să fie transformat într-un muzeu unde să fie adăpostite colecțiile noastre.

Cu salut cordial al tău

vechi prieten

Jul. Teutsch

Documentul nr. 24

Kronstadt 6/III 1913

Lieber Freund!

Ich war wieder einmal zur Abwechslung krank. Einen kolossalen Starckschnupfen habe ich hinter mir.

Jedenfalls würde Euer Consumgeschäft mehr verdienen, wenn die Leitung die Getränke in Fäbern beziehen ü. selbst in Flaschen abziehen würde. Noch mehr aber würdet Ihr erzielen, wenn Ihr die Liköre selbst bereiten würdet.

Sag' doch den Herren die am Consum-Geschäft arbeiten, doch einmal einen Versuch zu machen. Ich habe vor kurzem nach Pécs Extracte zur Erzeugung von 1300 Liter Likör und nach Neu Nagelberg in N.Ö. ü. Pilsen in B. Mehrere K^o zu ebendemselben Zweck gesendet. Hier hat außer mir den Verkauf derselben noch die Apotheke Jekelius ü. die Medizinal Droguerie C. H. Neustädter.

Ich komme heuer bestimmt nach Bistritz ü. suche mir Abnehmer für Likör Extracte ü. Essenzen. Sie sind sehr gut ü. ausgiebig (8 gramm genügen für 1. Liter Likör etc) ü. billiger wie viele In ü. Ausländische Firmen.

Mehadia wird heuer nicht gelingen, den ein Abkommen von hier ist geradezu unmöglich weder für mich noch für meine Frau.

Danke für die Zusendung Deiner Bankbilanz.

Haldenwang kommt 2-3 mal im Jahr von Schäßburg auf einen Tag herüber ü. berichtet seinem Stammfreund. Er ist, wie Du vielleicht wissen wirst, Prokurist von Kamner et Jekelius.

Deinen Gruß will ich ihm bei nächster Gelegenheit ausrichten.

Herzliche Grüße von Deinen alten

Julius Teutsch

Brașov 6/III 1913

Dragă prietene!

Iarăși am fost încă odată, ca pentru variație, bolnav. Am lăsat în urmă un colosal de puternic guturai.

În orice caz magazinul vostru de desfacere ar câștiga mai mult dacă conducerea ar comanda băuturile în butoaie și le-ar trage apoi în sticle. Și mai mult ați realiza dacă v-ați produce chiar voi lichiorurile.

Spune domnilor care lucrează la magazinul de desfacere să facă totuși o încercare. Eu am expediat de curând la Pécs extracte pentru producerea a 1300 litri de lichior și la Neu Nagelberg în Austria Inferioară și Pilsen în Boemia mai multe kilograme, în același scop. Aici, în afară de mine, vânzarea acestora o face farmacia Jekelius și Drogheria medicinală C.H.Neustädter.

Anul acesta vin cu siguranță la Bistrița și caut acolo cumpărători pentru extracte și esențe de lichior. Sunt foarte bune și spornice (8 grame ajung pentru 1 litru de lichior etc).

Mehadia nu poate reuși anul acesta, pentru că a putea pleca de aici este de-a dreptul imposibil atât pentru mine cât și pentru soția mea.

Îți mulțumesc pentru trimiterea bilașului tău bancar.

Haldenwang vine încoace de 2-3 ori pe an de la Sighișoara pentru câte o zi și își informează confratele. Este, după cum probabil ști, procurist la Kamner și Jekelius.

Îi voi transmite salutul tău cu proxima ocazie.

Salutări cordiale din parte vechiului tău

Julius Teutsch

Documentul nr. 25

Kronstadt 21/IX 1913

Lieber Freund!

Deine Mitteilungen über das Werk N. Densușan's sind sehr interessant, doch kann ich leider nicht so viel rumänisch um es gut zu verstehen obgleich ich in letzter Zeit mich mit Deiner Muttersprache beschäftigt habe. Ist es leicht verständlich geschrieben? Und kann man es in allen Buchhandlungen bekommen? Vielleicht durch Ciurcu?

Ich arbeite an der Publication der diluvialen Funde aus Valea Cremenei! In etwa 14 Tagen werde ich fertig sein ü. will es in „Földtani Közlöny“ veröffentlichen.

Sonst geht es mir ü. meiner Familie gut. Heute ist die Denkmal-Einweihung der gefallenen Studenten bei Marienburg 1612. Ich werde auch hinausfahren. Mein Sohn ist Quintaner ü. soll heute hinter der Cötusfahne mitmarschieren. Wie doch die Zeit vergeht.

Unser Museum erhält jetzt grossartige Räume im alten Gymnasium ü. Bibliotheksgebäude. Etwa 650⁰ m Bodenfläche, viel Wandfläche, sehr gutes Licht, trocken ü. was nicht unterschätzt werden soll: an historischer Stätte!

Wie geht es Dir ü. Deiner Familie?

Mit herzlichen Grüßen an Dich ü. die Deinigen

Dein alter Freund

Julius Teutsch

Brașov 21/IX 1913

Dragă prietene!

Ceea ce mi-ai comunicat asupra lucrării lui N. Densușianu este foarte interesant, dar din păcate nu cunosc într-atâta de bine româna pentru a o putea înțelege bine, deși în ultima vreme m-am ocupat de limba ta maternă.

Este comprehensibil scrisă? Și poate fi obținută în toate librăriile? Poate prin Ciurcu?

Lucrez la publicarea descoperirilor diluviale din Valea Cremenei! În circa 14 zile voi fi gata și vreau să o public în „Földtani Közlöny”.

În rest îmi merge bine atât mie cât și familiei mele. Astăzi are loc dezvelirea monumentului studenților căzuți la Feldioara în 1612. Mă voi duce și eu. Fiul meu este quintan și va mărșălui și el în urma drapelului. Cât de repede trece timpul.

Muzeul nostru primește acum spații mărețe în vechea clădire a gimnaziului și bibliotecii. Circa 650 mp , mare suprafață desfășurată, lumină foarte bună, un loc uscat și ce nu trebuie subapreciat: un lăcaș istoric.

Cum îți merge ție și familiei tale?

Cu salut cordial către tine și ai tăi

vechiul tău prieten

Julius Teutsch

Documentul nr. 26

Hochwohlgeboren
Herrn I. Marțian
K. ung. Honvedmajor
Naszód bei Besterceze

Kronstadt 27/XII 1916

Lieber Freund!

Deine Karte, so wie die Mitteilung über das Schlangenbild haben mich sehr erfreut. Ein Bild davon wäre mir sehr lieb! Wann wir uns wiedersehen werden? Vielleicht kommst Du wieder einmal geschäftlich nach Kronstadt. Ich stehe mit meiner Fabrik, da ich keinen Spiritus erhalten kann.

Vor zehn Tagen erst sind wir wieder in unser Heim zurückgekehrt, in welchem ich bis auf Kleider ū. Wäsche ū. Lebensmittel alles vorfand.

Zwei Herren habe ich viel zu verdanken ū. zwar sind es die Herren Țigara Samurkas ū. Prof. Dr. Slătineanu aus Bucarest!

Vielleicht habe ich einmal Gelegenheit Dir näheres darüber mitzuteilen. Du wirst es bereits wissen dass unsere Sammlungen alle intakt geblieben sind.

Dir alles Gute wünschend verbleibe ich mit herzlichen Grüßen

Dein J. Teutsch

Onor.
Domnului I. Marțian
Maior de honvezi regali ungari
Năsăud la Bistrița

Brașov 27 XII 1916

Dragă prietene!

Cartea ta poștală ca și comunicarea asupra seriei de imagini m-au bucurat foarte. O imagine a acestora mi-ar fi foarte plăcută. Când ne vom

revedea oare? Poate vii odată din nou la Brașov cu afaceri. Eu stau cu fabrica pe loc deoarece nu pot obține nici o cantitate de spirit.

Abia acum zece zile am revenit la casa noastră unde am regăsit totul (neatins) de la haine și rufărie până la alimente.

Am a mulțumi (pentru aceasta) la doi domni și anume domnilor Țigara Samurcaș și prof. dr. Slătineanu din București.

Poate voi avea odată ocazia să îți relatez mai amănunțit despre asta. Probabil că deja ști despre faptul că toate colecțiile noastre au rămas intacte.

Urându-ți toate cele bune rămân cu cele mai cordiale salutări
al tău J. Teutsch

Documentul nr. 27

Domnului

I. Marțian

Fabricant

Nasaud

Kronstadt 17.II 1921

Lieber Freund!

Deine beiden Karten habe ich erhalten ū. teile Dir mit, dass ich den Verkauf der Essenzen schon seit zwei Jahren eingestellt habe.

Wenn wir nächstens zusammentreffen, so werde ich Dir aber einen Vorschlag machen, die Vertretung einer Weltfirma zu übernehmen deren Erzeugnisse jetzt von einer Bucarester Firma behindert, leider nicht mehr eingeführt werden können. Ich werde Dir dann nähere Auskunft geben. Mein Sohn will nächstens in Deutschland einen Distillationskurs mitmachen. Das Burzenl. Museum ist eröffnet ū. wird fleissig besucht. Bist Du Mitglied der Comission für Baudenkmale? Was treibst Du noch? Hoffentlich gelingt es mir im nächsten Jahr eine Ausgrabung am „Lempesch“!

Es grüsst Dich herzlichst Dein alter

J. Teutsch

Braşov 17 II 1921

Dragă prietene!

Am primit ambele tale cărți poștale și îți comunic că eu am suspendat deja de doi ani vânzarea de esențe. Cu proxima ocazie când ne vom întâlni îți voi face o propunere, anume de a prelua reprezentanța unei firme mondiale stingherită acum de o firmă bucureșteană și ale cărei produse nu mai pot acum să fie importate. Îți voi da atunci mai multe informații. Fiul meu dorește să participe în curând la un curs asupra proceselor de distilare în Germania. Muzeul Țării Bârsei este redeschis și vizitat cu sârg. Ești cumva membru al Comisiei Monumentelor? Cu ce te mai îndeletnicești? Sper să reușesc în anul următor întreprinderea unei săpături pe „Lempesch“!

Te salută cel mai cordial vechiul tău

J. Teutsch

Documentul nr. 28

Dl. I. Marțian
Fabrikant
Nasaud
Naszód

Kr. 21. XII 1921

Lieber Freund!

Besten Dank für die Uebersendung Deiner Arbeit über die dak:
Kämpfe mit den Römern.

Sammelst Du noch fleissig? Du musst ja bereits ein sehenswertes
Museum besitzen!

Dir ū. Deinen Lieben frohe Feiertage ū. ein „Prosit Neujahr“, nebst
herzlichen Grüssen von Deinen alten

J. Teutsch

Brașov 21 XII 1921

Dragă prietene!

Cele mai mari mulțumiri pentru trimiterea lucrării tale asupra
luptelor dacilor cu romanii.

Coleționezi tot atât de sârguincios? Trebuie că ai deja un muzeu
remarcabil!

Ție și celor dragi Sărbători Fericite și Noroc în Anul Nou alături de
salutări cordiale de la vechiul tău

J. Teutsch

Documentul nr. 29

D-lui Iulian Marțian
Major d.R.
Năsăud
Naszód bei Bistritz

Kr. 3. August 1928

Lieber Freund!

Ich habe an die Comisiunea Monumentelor Istorice geschrieben ũ. gebeten unseren Prähistoriker Herrn Dr. Hermann Schroller zum correspondierenden Mitglied der Com. zu wählen. Dr. Schroller ist Kronstädter, ist Fachmann ũ. hätte sodan die Gelegenheit seine Arbeiten auch bei der Comission zu unterbringen. Bitte lieber Freund, seine Ernennung befürworten zu wollen. Mit Dank ũ. bestem Gruss

Dein alter

Jul. Teutsch

Brașov 3 august 1928

Dragă prietene!

Am scris Comisiunii Monumentelor Istorice și i-am solicitat să aleagă ca membru corespondent pe preistoricianul nostru domnul dr. Hermann Schroller. Dr. Schroller este brașovean, este specialist și ar avea după aceea posibilitatea să susțină lucrările sale și în cadrul comisiei. Te rog dragă prietene să susții numirea sa. Cu mulțumiri și cele mai bune urări

vechiul tău

Jul. Teutsch

Documentul nr. 30

D-lui I. Marțian
Fabricant
Nasoud-Nassod

Kronstadt 28/III 929

Lieber Freund!

Es ist mir nicht gelungen ein Resch'ses Werk über die siebenb. Münzen aufzutreiben. Candrea hatte sich vor einiger Zeit auch um ein solches Buch bemüht, konnte aber durch keine Buchhandlung ein Exemplar erhalten. Vielleicht durch Private? Durch die Zeitungen?

Die deutsche Prähistoriker Vereinigung wird Sonntag nach Pfingsten in Kronstadt weilen S.Szentgyörgy besuchen, Hermannstadt, Bukarest ü. Cernovitz besuchen.

Dir ü. Deiner l. Familie fröhliche Ostern wünschend verbleibe ich
Dein alter

Jul. Teutsch

Brașov 28/ III 929

Dragă prietene!

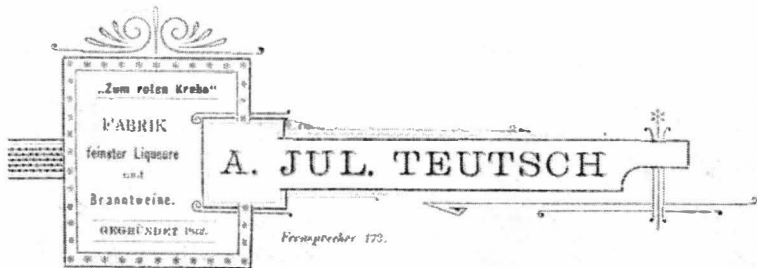
Nu am reușit să găsesc lucrarea lui Resch despre monedele transilvănene. Candrea s-a ostenit și el cu ceva timp în urmă să găsească și el o astfel de carte, dar nu a reușit să obțină prin nici o librărie vreun exemplar. Poate prin particulari? Prin ziare?

Asociația germană a preistoricienilor va poposi duminică după Rusalii la Brașov și va vizita Sf. Gheorghe, Sibiul, Bucureștiul și Cernăuțiul.

Urându-ți ție și dragii tale familii un Paște fericit rămân
vechiul tău

Jul.Teutsch

Documentul nr. 1

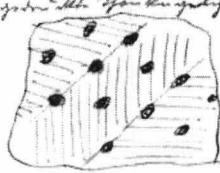
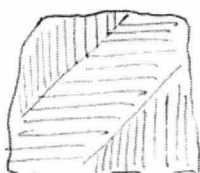
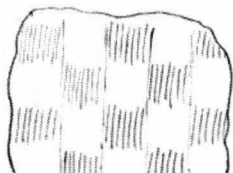

1899. ^{aus} Brandt, 16. Januar

Lieber Freund!

Deine Karte habe ich sofallen zu danken die für die Gratulation! Ich erwische die in deiner fromm Gemüthe aber fällt alles Gute in meine Seele. Also wie geht es dir noch in deiner neuen Heimat? Ich hoffe, daß die in vor allem deine fromm um die meine Wohlfahrt für gewisheit haben werden. Wie geht es deinem Begrüßung? Hoffentlich gut? Mein Herz die wenigstens sein, weil in Kreuzwecker ich zu gehen brauche habe? Ich habe die von offenkundigen Sorgen haben nicht einmal wissen die die von Zucker. Mein Können in real meine fromm bekräftige Karte ich die mit, daß ich in meine familiäre Hoff für dank ich gegenseitig befehlen. Auf meine zum inbeantworten! Mein Geld, das ich habe ich Hoffen Freund nach Gänse gebracht, die von Arbeitern der Fabriköffnung Kanäle aussen die Grütze für die gemischt werden sind. Aber allem sind es Geseßte haben mit inbeantworten Margierungen die ich die so gut ich kann verzeihen:

die Hoffen für alle bekräftigen auf gegenseitige Hoffen bekräftigen!

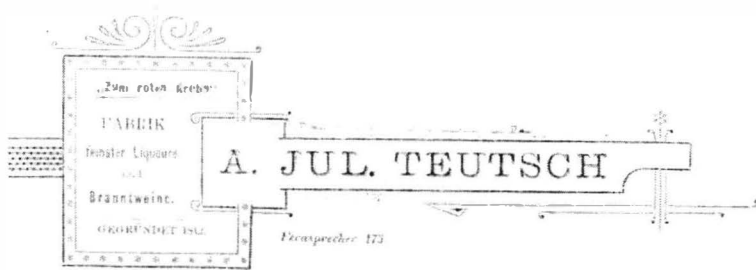
Diefferten firt folch uf Sabi, waltf in den Nibgen mit einer
 harkigen Maffe wid gefüllt firt.

Farren ein fofr ffant Klein bil daltman a fulten, waltf
 ufte Augab des Wobitort unter einem Stalal galagan firt
 foll in waltf ein wainde ffant Kripperset Stirtbil mit
 Stirtbil is Wag ffant 20 cm. lang. Hocrus firt in firtan Stirt
 folch, in Stirtan gefirtan, abgetiltet. Of kein des firt firt
 kein wirtan in in dafu firtan firtan wirtan
 firtan zu firtan!

Man if wirtan wirtan wirtan, wirtan if die firtan
 mit. Mit firtan in firtan firtan, wirtan if die firtan
 wirtan in

Julian Tautaf

Documentul nr. 2

Freitags, 4. März

1877

Lieber Herr!

Seiner hohen Brief habe ich erhalten und habe mich sehr freuen zu können, daß Sie mich in einem so hohen Ehrenbriefe für ein so großes Werk zu ehren und mich zu ermahnen, daß ich mich in demselben Werk "Liquor" zu betheiligen. Ich bin sehr dankbar für die hohe Ehre, die Sie mir durch diesen Brief zu Theil werden lassen. Ich werde mich sehr bemühen, die hohen Erwartungen zu erfüllen, die Sie an mich stellen. Ich werde mich sehr bemühen, die hohen Erwartungen zu erfüllen, die Sie an mich stellen.

Wahrscheinlich wird die Ausführung in der nächsten Zeit in Angriff genommen werden. Ich werde mich sehr bemühen, die hohen Erwartungen zu erfüllen, die Sie an mich stellen.

Den angelegentlichsten Dank kann ich Ihnen für diesen Brief nicht aussprechen. Ich hoffe, daß ich mich in der nächsten Zeit in der Ausführung der hohen Erwartungen zu erfüllen werde. Ich werde mich sehr bemühen, die hohen Erwartungen zu erfüllen, die Sie an mich stellen.

Gute Nacht wie mit dem ersten Male die selben angefangen zu kommen,
 dass die meisten alle Romänen gefast oder die erste Emission sind!
 Wie werden die Buchhalter im Ganzen verkaufen zu lassen einen kleinen
 Gewinn zu haben zu machen.

Ich weiß nicht ob die von mir meine Bücher kauf abmal verkauft? Ich
 glaube aber ja! Die sind die Bremerberg'sche Legation mit je 40 -
 aufeinander Bücher. Dann habe ich alle Zinsscheine 7 Stück in
 Bremerberg 12 Stück in 14 Stück alljährlich Aktien von
 Kauf, so dass ich fastlich nicht weiß was ich für das alles machen
 bringen soll. Ich würde mich nicht Zeit machen! (Kauf?)

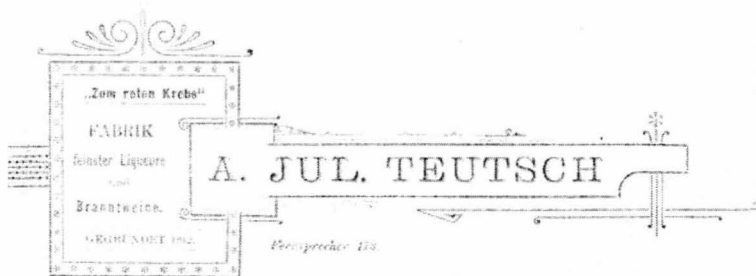
— Mein pflichtig ist: bitte dich bei Galazanski mit
 mir ein wenig Zeit zu spendieren.

Ich grüßt dich dein

Julius Teutner.

Documentul nr. 3

3

Kronstadt, 31 März 1844

Lieber Herr!

Wird ich dich mit diesem Briefe sehr lang machen lassen, so ist es nicht
 mit dem Grunde der Schrift mit Briefen zu vergleichen, geschweigen,
 sondern um die Besorgung viel Mühe zu bewahren. Mit dem Markte
 fallen wir auf viele Hände zu sein. Die erste hat was im Abende mit
 dem Verkauf derselben zu beginnen die Lese die Anzahl an Briefen
 auf die vielen Jungfrauen meiner Cataloge von M. 6000 - auf
 diesen wir nach Verkauf derselben mit 40-50% Verlust auf einen
 Klein gewinn verkaufen können. Von den Briefen die ich verkaufen
 möchte sind die einzigen Titel. Jedem was ich auf Verbit -
 ferner Gewinn findet mich oft Aufsicht stehen - betruert wegen der
 schriftlichen Bekanntheit nicht gehen zu können. Gewisse sehr gute
 letzte Inschriften, sind die auf mit der Schrift etc. verkaufen kann,
 zu was die jeder Unmöglichkeit eine Verbesserung meiner Familie!

Ich beglücke den jetzigen Brief auf einen Zeitungsartikel bei, den ich
 verbit mich bei zu setzen sehr 4 geschickte - geschickte Frauen haben
 bewirkt, jeden Ungehörigkeit ich zu gewöhnlicher Markt zu beginnen, das ich
 bei diesen Worten auf lang keine Aufsicht lassen!

Mit herzlichem Gruß in besten Gesundheit und Bekanntheit
 Julius.

in fünf am 4. Dezember fündig der ge-
 spürten Morbung in der Tasse, aber mich
 abwaschen lassen sie im Gange.

Die Tage in Wien werden mir immer
 glücklich bleiben. Wenn am selben Tage nach
 der Lektüre der Briefe mit Hoernes, Bombardier etc.
 mich dieser gewiss lieber in einem
 geistigen Nachgespräch. Am 12. um
 abend 7^{1/2} geht ich zur Morbung im Lokal
 des wissenschaftlichen Clubs in einer Sitzung
 des multilingualen Gesellschaft, der ganzen meiner
 Lebenszeit. In meine ersten Lebenszeitung
 mit viel! Prof. Hoernes gratulierte mich
 2. über die Aufforderung, über geht ich meine
 Meinungen zur Trinkzeitung über gehen
 mit Gedenkbüchern gesammelt sein nicht.

5

Ich wende es gewiß nicht anders hoffen die für die
Zeit ein feines Leben davon zu können zu hoffen.
Lass dich gewaltig die so viel mehr besterungen
in mir die Liebe in mich in gutem Liege
gehört die Chulstern zu erwarten. Ich will
gehören, daß ich die Geduld im Verstande
verloren hätte, wenn ich die mich oft ungewiß
fühlte. Das geringe von mir selber!

Wie geht es dir? Deine lieben Frau Gertrud
in deinem Bunde? Hoffentlich ist alles
wohl, so wie bei mir, selbst ich tief ja
spüre. Hast du noch andere Güter, die dir
? bedürftigen gewiß? Geldvermögen in
Konten der Kräfte können werden, wenn
mit in dem Verstande vermindert die für
Künsten Wissen und dem Kräfte für
All Kräfte zu können.

Unden ich auf einen längeren Brief
in nächster Zeit von dir erwarten werde
grüße ich dich herzlich!

Dein aufrichtiges

Julius Tentat.

Documentul nr. 6

7
Aronstadt 29/III 1901.

Lieber Freund!

Dein Brief hat mich sehr erfreut & auch mich
 der Rücksicht deiner Vorstellungen. Ich würde mich
 von einer einseitigen Übersetzung in Alt-Slovely?
 fällt die Roma Sprache auf dem Übergang in
 die Germanische Sprache eine Uebertreibung gefühlt
 haben bis zu dem Punkte wo sie öftlich auf Berichtig-
 ungen oder auf gewisse Uebersetzungen & in der Roma
 sind von 2-3 Sprachen & Malak gesprochen (auf dem
 Malak-Übersetzung) bei einem Grad bei mir festgestellt
 werden, Ich besitze 4 Namen die all die besten unter
 den Töchtern gefunden werden sind.

Große Liebe für alle auf Balain Bainga zu haben
 in die Gegenwart mich herzlichste angehen. Ich war
 müde, bis mich in vorübergehender Zeit das
 gepfeilt werden ich & das in der Sprache werden es fällt
 nun den vorübergehenden Sprachbau umzuwandeln kann!

Siehe ihre Stelle von Tiarantus (Ti-arantus = Ti-fünfz)

Ti-ason (Ti-poll) benannt etc.

Für den Fall ist die Lagebestimmung Herodots. Atlas,
 das ist aber nicht richtig den Herodotus text - IV. 49. - von
 den Göttern der Gaues bräufen drei unter große Flüsse
 nach Mithra unse - fallen in denselben (Heros): die Atlas
 in der Auras in der Tibisis. Sei so gut - Hoff auch!

Es von der drittem Versuch zu nicht anfallen?

Die Correctur meiner Vorlesung fällt ich Ihnen in Händen
 in ein kürzeren Zeit noch ich die denselben zu prüfen
 können.

Bitte find alle Galt zu Druck mühen in. gefund in.

es frucht mich von deiner Familie das fallen zu hören.

Lith., antwort mich bald von ich brava dank!

Großartig
 Groß von Daniana

Julius Teutsch.

Documentul nr. 7

Kronstadt 17/II 1901.

Liebes Freund!

Der meine Brief findet den besten beauftragten
 Willkürlichen meine besten Dank. Das Malte
 ist für sich so wunderbar so sehr — großen
 Personen nicht sehr sein. Ich war 4. und am
 Kriegerzeit in fast die Grundsätze der Regeln
 zu großen Teil abgelehnt.

Professor heißt, da mich jedes mal begleitet,
 hat aber falls die Absicht in der Harzreise in.
 Erst eine 4-5 tägige Excursion mit zu
 machen. Ich interessiere mich sehr für das
 Malte sind = die Wirkstoffe gebildet in der
 die in Wirklich machen möchte. Wenn wir
 die Reise dort für arbeiten werden ist es
 häufig auf ganz unbestimmte.

Ich habe mir die Summe 20000 begeben = mich
 erfüllen bei jeder Arbeit und in der

da ich fassen möchte. Die wichtigsten können Sie
finden, und ich werde die full list. Sie sind die
Beyzeit auch in der größten in. Auf dem
4. April der letzten Nummer p. 12. -

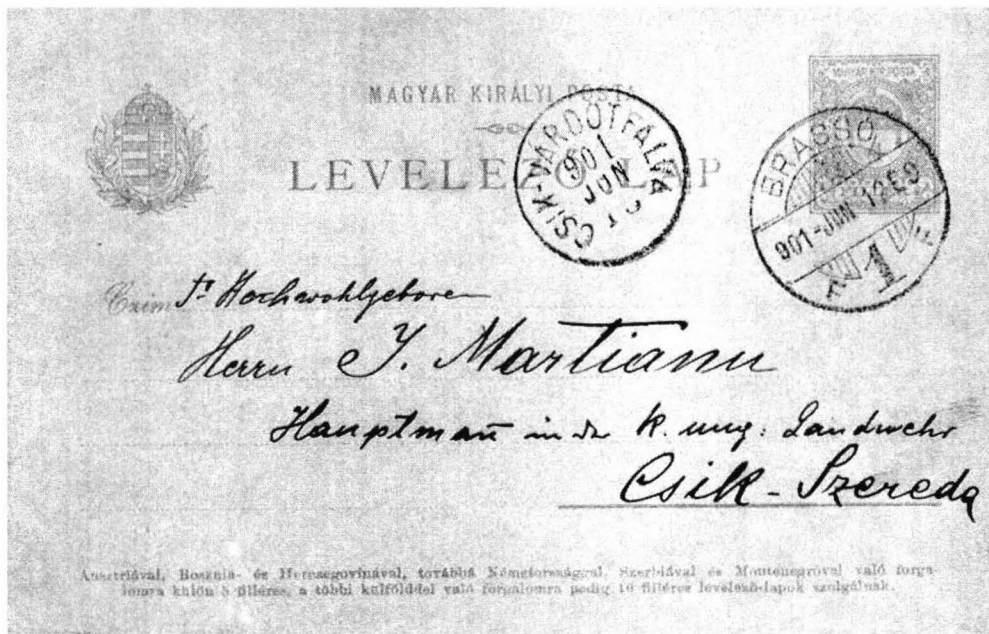
Teiglas - es bei mir in. Ich bin die Krankheit
angehen, aber für Prof. Dr. Anton Hermann
und Bodysat.

Man ist sehr über die Medizin auf
wollen auch, die ich die fassen alle
wissen mit.

Mit herzlichen Grüßen
Ihrer

Julius Teutsch.

Documentul nr. 8

Römpost. 14 II 1901!!

Sehr Freund!

Vielleicht Sie mit, daß bei gütiger Mitwirkung von
Prof. Freund in. auf Samstag den 23ten d. M. in Csik-Szereda
eintraffen werden in. bitte ich Sie mich wenig mitteilen zu wollen
ob die ^{Sie} Abreise den 24ten mit einem hübschen ein hübschen netzen
Kreuz? für Versicherung dieser Excursion ist mit Herrn
möglich in. mit ihr beabsichtigt was gegeben mit Prof. Freund die
Reise zu machen. Sind noch Abreise der Ullst. Pfaffen? Können?

Mit freudl. Gruß
Ihr
Julius Taut.

Documentul nr. 9

Braunfels 11/II 1902.

Liebe Freund!

Dein Brief vom 24. v. M. hat mich nach
der langen Pause sehr erfreut und mich
dein Lob, vor allem die mich hoch geehrte
"Koblenz" und dankt sehr.

Mit meinem Absicht ist mich nicht für
die von der weiteren Unterstützung der Kinder,
freigibt die sehr schwierig und in dem Stand zu
sein.

In der Sache der Zahlungsbefehl ist ein von:
Mehrfachzahl gegeben worden, bei beiden
unseren Leuten in dem letzten mit 5 von
jeweils 500 (Mittelalter), bei dem der ein
Mehrfachzahl mit 2, 2. an den Brief.
Freigibt mich sehr sehr die Sache mit dem
sein!

An antropozofische Hütten habe ich einmal:
 i. „Punga ascunsă“ (Törzburg), 2. „Bucium“ (Törzburg)
 former einen Hofmörser (Korput) in einem
 „Cinșpoin“ (Hüttenort) aus Buceu, heute für
 fünfzig Korben. Körbforman „Pepus“ (Hüttenort)
 finde ich noch beim, aber ich von dem nicht.

Habe wegen fahre ich mit dem auf 2 Tage
 in die Almen. Heute bin nun ganz weit ich
 dort noch finden werde.

Die Straße wurde ich im August im Angriff
 wafman in noch andere Punkte auf den Fühl.
 Heute bin ich mit dem in eben 6 Tagen
 abgeschlossen wurde.

Wie in einem Familien geht es jetzt
 geht für gedankt gut in ich hoffe, dass die
 aber hoffentlich mit Personen kämpfe

15

die Transylvanica der Gebirgskette Pleci zu -
 kauft und dem der liebe Mann ganz zu Grunde
 gegangen ist.

Statt der Schaffung an die Könige, fand
 die folgende Güte sein

Julius Teutsch.

Documentul nr. 10

14

Kronstadt 10, I 1903.

Lieber Freund!

Deiner Klügelgehörigkeit herzlich
 erwidert, bitte ich dich mich in Zukunft
 mit dem Namen "Johann" zu bezeichnen!

Ich habe lange nicht von dir gehört,
 hoffen dich geht es in deiner lieben
 Familie gut?

Wie ich auch bei Malin: 1. ausproy. Gef.
 in Wien angefaßt in der in einem
 Mitglied der selben. Hast du ihn?
 Er ist Herr Maly István H. ung. Finanz-
 Kanzler. Er hat mich schon eine kleine
 Bekanntschaft der genannten Gesellschaft zu
 gaffelt bis er kommen ist.

tint in Dec's Romanen? Ich möchte mir
 gern ein Hörenet glücklicher an Pfaffen
 selbst die Romane in der Seva. fassen
 in ihre Grottkreuzer fügen! Wie heißt
 der Krieger man auf bei fünf solch an
 Marktkreuzer bei den Toffen?

Ich herzlich gratuliert wünsche dir auch
 ein "Poesie Herzjahr" anzugehen

Dein

Julius Teutsch.

Documentul nr. 11

16

Lieber Freund!

Ich sende dir einige byzantinische Münzen
zur Bereicherung deiner schon bedeutendsten
Sammlung. Du müßtest ja schon im Handel
für einige Jahre mit Münzen
und zu erfüllen! Oft wenn wir mit Tische
zu sein an sind in der guffinst fast jeden
Tag, besonders wenn wir in den Münzen die
einmal auf dem Markt. Ich die schon sind
Material für die beschriebene Arbeit?

Ich hätte große Lust die in der Münzen
zu beschreiben in gleichzeitiger mit der Münzen

/

Auszufahren. Im Lenzed sind wir bewaltete
 Vorkaufarbeiten infolgedess die inspektion die
 mich sehr interoffieren. Man ist mir
 einige mindwastige bewaltete Vorkaufarbeiten
 bekommen, um sie mit den frischen zu ver-
 gleichen in die Zeit der Kultur fortwähren zu
 können. Mit dieser haben wir schon für
 der Fortschritt unserer Excursionen be-
 wahren, ob es aber zu allem kommt sich
 ich nicht, da ich glücklich sehr weit kommen
 bin. Die Bücher werden ich bestimmen
 in allem Ballast wenn ich alles das mich
 auf Prähistorie Bezug hat verkaufen
 sie haben wir im May.

Documentul nr. 12

Kronstadt 21/VII 1908.

18

Liebe Freundin!

Eindlich ist es mir gelungen das
 Bärenfell von dir abzugeben. Ich
 habe die Kaufsumme nicht bezahlt -
 sende sie dir in diesem Brief, bitte
 das Geld von meinem Konto zu senden.

Herzlichen Dank dir mit der Arbeit
 zu senden. Es ist schon gewaschen als
 ich durfte.

Für die Kopie des Briefes auf die

müßte, bitte dir aber diese in die Zu-
 sendung der bei dir verbleibenden Ge-
 formen für feiliger Leute, die ich meine
 Zeit in Österreich bring von Kunstwerke
 gekauft haben.

Ich habe mir eine Sammlung von Pieter-
 brüder Münzen angeschafft in sechs neuen
 runden Silber in Länge und für genau
 in Größe ein Stück. Ist die von
 letztem keine?

Wäre nicht die neue Pieter Markt?

19

Mealy Tista iſe auf 4 Wochen meine
 Fotografien gegeben. Ich werde mit
 Aufnahmen auf ihn nun mit ihm eine
 Excursion zu machen. Ich hätte große
 Lust in der Gegend hier zu gehen.
 Willst du auch auf dort mit mir
 kommen.

Mit freundlichen Grüßen

dein alter

Jul. Teutsch.

Documentul nr. 13

20
Kronstadt 3/XI 1906.

Liebe Freund!

Warten erfüllt ich von da Kopf die
 besüßten N 94 - in meine mich
 davon die sofort einzu zu jenen zu
 schreiben. Diese fesselt mich mir
 gegenüber den Gedanken zu beizeln
 den ich sehr ich mir von ich beif,
 von so früher sehr jenen Day bei mir
 war. Im Erord von ich willja mich
 nach 2 warte mich kann sein mich
 sehr Roman.

Mein mein affs Leben ist, Erwid, luffa
 gefucht die Funt & fallett ungekri fann,
 du ist mir den fultt in. woltten kri
 mein ist will, in. mein wiff anden f
 laift in die Anson Koinen Koinen.

Man die fieber bürge Mein jann
 zu Gupiff bekouff, bitte, Danken
 von mirf.

Wid den besten Gouffgen von fuf
 in. Gouff kriß an dein fann Gouff fann

dein vltter

Julius Teutsch.

überprüfen zu wollen, falls du sie noch hast.

Gerade heute habe ich mir Prof. Dr. Nebelicka mit, dass das Presbyterium meine Bitte, ein wenig Aufmerksamkeiten zu schicken. Gegenüber den Freunden zu zeigen zu dürfen - mich will sehr, in die gleiche Richtung zu befähigen, das ist mir ganz wichtig.
bedeutet! ? du kümmerst dich mich heute ein wenig dieser Angelegenheiten bewusst, werden deshalb doch. ich bin mir zu dem meine Teilnahme zeigen will. Dies ist - auch es mir - klar!

Es sind jetzt solche Leute, aber ich hoffe, daß ich ²⁶
 in der nächsten Woche es möglich sein wird
 gute Aufzeichnungen zu machen. Ich werde mit
 Pistolenmunition zu untersuchen in. Ganz in
 Eisenwerk, Bronzefabrik, die von Kava
 Barock in Vizakua zu kaufen. Rüstungswerk,
 einige primitive Gefäße von Eisen in. von
 die willst mich den römischen Münzprägung.
 von Latex — kann ich dir blot einen Abdruck
 geben, die ein Bild zu machen nicht möglich
 ist. Das alles ist mich nicht verwirren!

In eingetragenen Stoffe ist die die gemeinsamen
 Bilder finden zu können, wie groß sollen
 die selben sein? Pista hat ein 9x12 -
 Apparat ist Stoffe mit dem wird es ganz
 gut gehen. Die frage mich ob ich die Stoffe
 bayrische Markt in die Kasse gehen können?
 Ja! vorerst geht, das bei uns ist!
 Pista weiß von der Befreiung der Steuer auf Spiel
 in 20% nicht!

Mit freundlichen Grüßen dein

Joh. Teatari.

Documentul nr. 16

27
Königsstadt 20/2 908.

Liebes Freund!

Freudlich kam ich die die Pfosten finden, die
 mich über die kleinen Augen aufmerksam
 sein, aber ich habe mich auch in die Welt
 die mit dem Meinigen so lieb erfahren.
 Aber eipern Pfosten ist in die Klüfte der
 Zückerfabrik Bredorf gefunden worden
 in die ich von mir schon irgend-er ausge-
 führt worden sein. Die Klüfte No 1. ist bei
 Neustadt und gearbeitet worden in No 2. habe
 ich noch mit den Eisen besprochen beim
Salamonsfeld selbst und gearbeitet 1907.
 Die Gasföhrer stehen und Erönd (Lenkerd)
 in die ich selbst von der benutzten Fund-
 stelle die benutzten Kerzen beim Sonnen-
 geben aufgefunden worden.
 Die Louisa Kette in. Ringe foyyalbeile
 so wie die Klüfte foyyalbeile ich und
 die Sammlung Balle (Vizakna) gekannt.

24

freudlich ein Abbild der römischen Münz-
 stempel gefunden in der Gypsung
 bei Pompei.

Ich habe dem besagten Herrn Manolescu
 sofort geschrieben, aber hat sich noch keine
 Antwort erhalten.

Die Bilden die ich dir sende sind Pista
 gemacht, also so viel wie ein Dank zu
 werden.

Mit herzl. Grüss

dein alter

Julius Teutler.

Documentul nr. 18

Krausland 17/16 1868 27

Lieber Freund!

Wie mir Dicka mittheilt waruff die in Wien beim Festzug
 1868 war, aber wie Hader, daß sie auch nicht kaffen
 könnten. Waruff die bei Prof. Hoernes? Ich sprach
 mit Jovanl über diese Arbeit in so vielen al. Köntzen
 und schickte gegen Jovanl abzugeben, die Hader
 gütlichst ^{antworten} die Clidie's sind die von der Akad.
 die Abgaben hatten -- von der antwortl. Gesellschaft Hader be-
 können. Ich hatte das Glück, Otho den Collog von Hoernes
 aufzufragen zu dürfen. Ich ist in der Hader von Hoernes
 inwendig griffen die Hader? Ich habe den Gedanken nicht
 aufzugeben die Hader das zu befragen in eine Antwortung
 zu machen.

Was jetzt zum Goffen! Mit freudigen Hader fand ich
 die einzige Bekannte, welche die Hader von der Hader
 Lieder können. Ich ist eine Hader nicht die Hader,
 die die Hader Hader zu können. Die die Hader nicht
 infolge Hader Hader, so daß die Hader Hader Hader
 Hader Hader Hader Hader Hader Hader Hader.

Ich bediene mich von Bezeichnungen im Folgenden zur Fülle
in N. Sect. = Botanen.

Schreib mir mit welcher Anzahl Blätter die von einem
jeden Buche angegebene Anzahl in die Stelle die
Blanz, Extrakt = Calculation setzen an.

In die Preisliste schreibe ich die von dem gewöhnlichen
Vorken die Stilgen in kleiner Extrakt ein.

Das meiste Lesezeit würde ich die sehr gerne an
die Hand geben um die die Kappe ein zu ziehen.

Ich gebe mir auf ein Kieselstein hing angelegt.
Vollständige die Tetschäfte begeben, so wie sie zu
2. Drück mir zu 3 Stück in Kieselstein ab.

Dies geschieht gewöhnlich, was bleibt
ich dein alle

Julius Ventur

Documentul nr. 18

14. 761 I 1909. 29

Lieber Freund!

Ich sende dir eine große Frucht besorgen, wie du mir
die Arbeit (Repetitorium) ein paar sende. Ich werde
mich sofort dafür bei Zeitschen vornehmen. Ich werde
versuchen zu kommen lassen. Auf die Abbildungen sende
mit, will ich dir ein auf einige halbes Jahr
für die mit einer la Teina + römischer Kültur für die
Fragen. Bitte schicken fleißig bei mir ein bis sechs.
andentlich auf die Arbeit.
Mit herzl. Grüßen dein alter
Jul. Teutsch.

Documentul nr. 19

30
Konstanz d. II. I 1909.

Lieber Freund!

Besten Dank für deine Karte; - und fühlst du
in Wien ganz wohl? Kluge Mühsal sollte
letzten Sonntag über 100 Schritte, gestern
war 1te Erwählung General der Cavallerie v. Broder-
mann in Wien bin. Manig Klug sollte
die viel Rufes in. Rülke, bin wenigstens ab
es der Kräfte in. Dem Obse gelpodet hat.

Sei sehr in großer Liebe an dich!
Abschließ die Frage: fühlst du noch die
kleine Ausbreitung die ich gegen dich

/.

31

mit die keine Zeit eintrüffel? Aber für
 so fragen ich dich in bittere Zeit: schickst du mir
 nicht dieselbe gute Mägen wie für so abend
 wieder eintrüffel? die von Briefe für
 ich von August Teutsch in Konstantin, ein von
 für ein von mir, der mich nicht soll mich
 dasselben frage, was ich ich für mit von
 wieder das selbigen Kern. Mein bringt
 so wieder für zu für in. will mich
 in die für können in für zu für. Also
 ich bitte dich wieder mich so fast, ab die mich die
 fromm Opfer für willst. Aber Bitte herzlich
 für die. Ich grüß dich immer

Julius Teutsch

Documentul nr. 20

Kronstadt 19/IV ³²¹ 909.

Liebe Freund!

Es ist mir sehr lieb, daß ich auf eine Antwort warten kann, aber ich würde dir immer noch einige Meinungen für fasten z. B. für die Zeit für die mich zu thun, weil ich sehr lieb für die Felder zu bringen. Allerdings sind es nur wenige Stücke (5-6 Stück) die ich vorläufig für dich auf die Karte geben werde, aber ich hoffe doch noch mehr.

33

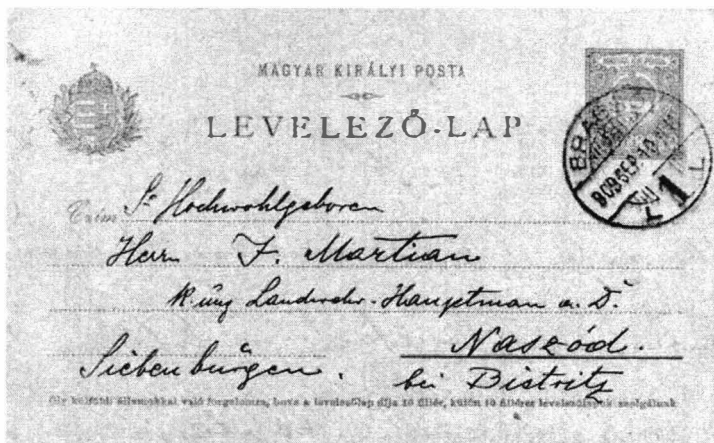
dir zu kommen. Mein Brief
 dir ist erst Ende August oder Anfang
 September auf Biabritz - folgen, du ist
 viel weiter weg abgeblieben mögliche.
 Für dein Dank, bedankt aber für die
 von Brief dir ist die zu große Dank sei-
 gung, da mir Geduld den besetzten Jahr
 gegenüber, ein große Mühe von Jagen
 gefüllt ist. Alle empfangen meine ist
 dank! Auf die Dankhaft von mir
 von großer Dank.

Mit herzl. Grüßen an dich. die Deine

dein alter

Jul. Teutsch.

Documentul nr. 21

Lieber Herrmann! Nr. 9/IX 1909.
89
 Auf verpfändeten Gründen ist es mir
 nicht möglich in absehbarer Zeit nach
 Nassööl zu kommen. In diesem Monat
 können Hr. Hub. Schmidt in Prof. Geod.
 Kossina und Berlin nach Kronstadt,
 welche ich in der nächsten Woche an-
 zureise. Es ist möglich, daß ich mit
 diesem Herrn nach Rumänien hin-
 über gehe. Also wird mein Reise-
 und Fahrplan im Herbst fallen.
 Tista ist leider von Kronstadt weg
 verpachtet worden in zwei nach Maki.
 Die Münzen für die Reise ist die
 mir sofort schicken.
 Mit bestem Grusse dein
 alter Jule Tenty

Documentul nr. 22

Kronstadt 10/1 I 1913. ³⁵

Mein lieber Freund!

Leunga fata if — ist sau Sie ga-
fint. Was treibst du noch? Jedenfalls
Lernkaypflichten in. Vielst deuten.

In diesem Brief [Einsparung der Gebirgs-
dingen Vicegruppen des dänischen. Com.] ist noch
nicht entschieden worden, ob und wann Sie
auf zwei Jahre beim Ministerium ist.

Sie haben mich das ganze Herbstsemester
im Sept.-Okt. Heft des „Földtani Közlemény“
veröffentlicht in. Hoffe Sie sich nicht abzu-
zu erinnern.

Mein Brief ist bei Sie oder dem dänischen Vater.

nehmen mit der Litteraturfabrikation?

Ich sollte seinezeit Probe in Kreis-
notizen geben geschickl - ich weiß nicht
was in der Sache druff, aber aber
nicht eine Zeit mehr zu fallen.

Ich habe für mich wenig in der
Kontinenz der beiden geschäftlichen
Tippem Firmen zu beiden.

Leide bei der Verzögerung der ganzen
Bedarf an Spiritus bei Bell's zu
decken in zufließen in in demselben
Kreis. Ich bin dem Lager geist oder den
Markt geist nicht mehr zu kaufen kann,

36

So bitte ich dich mir zu sagen, wie ich den
 selben verkaufen kann, damit ich die 2. die
 verfrachten 2. frachten.

Ich glaube die Briefe die für den Verkauf
 im Ausland sind 2. bitte dich dafür
 mir von Zeit zu Zeit den Lagerpreis
 von Kaffee. Pfeffer und Speiseöl mit-
 teilen zu wollen. Oder könnte die Welt-
 läufige Waren kaufen, dass von der Fabrik
 und mir alle einvierteljährig Offerten zu
 empfehlen werden? Ich würde dir das Dank-
 bar finden.

Viel in den Vereinigen ein "Prosit Neujahr"
 zu wünschen, so bleibe ich mit herzlichen Grüßen

dein
 Julius Teutsch.

Documentul nr. 23

Kronstadt 15/ I 1913³⁷

Lieber Freund!

Laßten Dank für deine Zeilen!

Du müßte ich dir bitten, mir mitzutheilen
 was die Zeitung, "Sozialistische Lösung"
 aufzeigt, damit ich sie mir bestelle.

Da ich im Frühjahr auf ein mit meinem
 Sohn zu tun haben werde u. im Sommer
 meine Frau ein bit sagen kann. Aber
 mir befehlen muß, so werde ich nicht vor
 dem Herbst dir antworten können, aber
 dich hoffe ich zu können. Mein
 Wunsch ist es ja schon lange, aber immer
 kein etwas vorzuschreiben. In deine

liebendwünschte Vermittlung der Spiro-
 des Offerte - für die Verabschiedung der
 Prüfungsform meinen besten Dank!

Fast werden Leistungen gefflogen
 um und dem alten Gymnasium ein
 Missium nicht zu büßen sowie neuen
 Leistungen im hergebrachte werden fallen.

Mit herzlichem Grusse die

aller Freund

Jul. Teutsch.

Documentul nr. 24

39

Kronstadt 6/III 1913

Lieber Freund!

Ich war wieder einmal zur Abschaffung
konk. eines kolossalen Werkzeugs für die
Friede mir.

Yaden fällt nicht für Consumgenosse
auf zu sein, wenn die heilige die Ge-
brüder in Tüchern bezeugen in selbst in Ge-
hen abgeben werden. Was muß aber
wird die zeigen, wenn die die die
selbst werden werden.

Bei der den von die von Consum-Ge-
hen arbeiten, daß immer mehr von.

Wurfen zu verkaufen! Ich habe 40. Kisten
 von Pilsener Extract zu 1/2 Liter je Kiste von
 1300 Liter Litter in einer alten Naugelberg
 in N.O. in Pilsen in B. verkaufen K. zu oben
 demselben Zweck gepreßt. Sie sind rüch-
 mig von dem ~~alten~~ Wackel des selben auf
 die Hyalische Zelle in der Medizinal -
 Drogerie C. H. Neustädter.

Ich komme für ein Geschäft auf Leipzig zu. Ich
 will auch Abnahme für Litter Extract in. Litteren.
 Sie sind sehr gut in. Litteren (3 Liter je Kiste für
 1. Liter Litter etc.) in. Litteren sein sind. Sie in. Litter.
 Litteren Litteren.

110

Mekadix sind für mich gelungen, den ich ab-
 kommen von hier ist geradezu ein mögliches
 für mich und für meine Frau.

Recht die für die Zuspandung eines Bankbilanz,
 Geldrechnung kommt 2-3. und im Jahr von Pfalz,
 bring an, einen Tag für ein in beschriftet einen
 Stammbuch? so ist, wie die willigst wissen es ist,
 Prokurist von Kammer et Jekelini.

Einem Groß will ich für bei wissen Gelingen -
 seit und oft.

Freundlich Grüße von einem alten

Julius Teutaly.

Documentul nr. 25

Kronstadt 21/IX 1917.
H

Lieber Freund!

Deine Mitteilungen über das Werk
N. Scususan's sind sehr interessant,
doch kann ich leider nicht so viel zu
männlich um es gut zu verstehen, ob-
gleich ich in letzter Zeit mich mit dei-
ner Muttersprache beschäftigt habe.
Ist es leicht verständlich geschrieben?
Und kann man es in allen Buchhand-
lungen bekommen? Vielleicht durch
Cicero?

Ich arbeite an der Publication der di-
lexvialen Fünde aus Valea crăunței!

In etwa 14 Tagen werde ich fertig sein
 in. will es in „Töldtani Közöny“ ver-
 öffen lassen.

Soest geht es mir in. meines Familie
 gut. Heute ist die Feiernal-Einwei-
 hung der gefallenen Studenten bei
 Marienburg 1612. Ich werde auch
 hinausfahren. Mein Sohn ist schon
 Anwärter in. soll heute hinter der
 Cöthensfolne mitmarschieren. Wie
 doch die Zeit auch vergeht.

42

Unser Museum erhält jetzt gross-
artige Räume im alten Gymnasium
=: Bibliotheksgestände. etwa 650 ^{qm}.
Bodenfläche, vier Wandflächen, sehr
gutes Licht, trocken u. was nicht unter
schützt werden soll: ein historisches Hättchen!

Wie geht es dir u. deiner Familie?
Mit herzlichem Grüssen an dich u. die
Seinigen dein alter Juch;

Julius Teutsch.

Documentul nr. 26

Lieber Freund!

Thronstadt 27/III 1916.

Sieine Karte, sowie die Mitteilung über dies Schlangen-
 bild haben mich sehr erfreut. Ein Bild davon wäre
 mir schon sehr lieb! Wann wir uns wiedersehen ver-
 den? Vielleicht kommt Sie wieder einmal geschäft-
 lich nach Kronstadt? Ich stehe mit meinem Fabrik,
 da ich keinen Spiritus erhalten kann.

Vor zehn Tagen erst sind wir wieder in unser Heim
 zurückgekehrt, in welchem ich bis auf Kleider's, Bücher,
 & Lebensmittel alles ~~vor~~ vorfand.

Zwei Herren habe ich viel zu verdanken & zwar sind
 es die Herren, Tigara Samuella & Prof. Dr. Stănescu

	<p>LEVELEZŐ-LAI</p>	
<p>aus Bucarest!</p>		<p>Hahnor Ulysses</p>
<p>Vielleicht habe ich einmal Seligenschaft Sie näheres da- rüber mit zu teilen. Sie wird es ja bereits wissen, dass un- sere Sämlingen alle intakt geblieben sind.</p>		<p>Herr J. Martians</p>
<p>Sie alles Gute wünschend verbleibe ich mit herzlichem</p>		<p>Ruzg. Honved major</p>
<p>Grossen Dring. J. Feuty.</p>		<p>Nassod</p>
<p>bei Bestenere</p>		<p>M. Nr. 111/100. 1916.</p>
<p><small>Diy külföldi ártamakkal való forgalomra, hova a levelezőlap díja 10 fillér, külön 10 filléres levelezőlapok szolgálnak.</small></p>		

Documentul nr. 27

Pe această parte se scrie
numul adresa

Domnului

J. Martianu

Fabricant

Nasaud.

Kronstadt 17. II. 1921.

114

Lieber Freund!

Seine beiden Karten habe ich erhalten & teile Dir mit, dass ich den Verkauf von „Energen“ schon seit zwei Jahren eingestellt habe. Wenn wir nächstens zueinander getroffen, so werde ich Dir über einen Vorschlag machen, die Verwaltung eines Weltfirmen zu übernehmen. Dieser Erzeugnisse geht, von einer Bazaristen Firma bedient, leider nicht mehr eingeführt werden können. Ich werde Dir dazu nähere Auskunft geben. Mein Sohn will nächstens im Deutschen Land einen De-Stillations-Kreis aufmachen. Das Bürgerl. Museum ist eröffnet & wird fleißig besucht. Bist Du Mitglied der Commission für Baudenkmalw. Was treibst Du noch? Hoffentlich gelingt mir im nächsten Jahr eine Ausgrabung am „Lacus postol“!

Es grüßt Dich herzlichst Dein alter J. Teutsch.

Documentul nr. 28

Nr. 21. XII 1921. H5

Lieber Freund!

Besten Dank für die Ubersendung
Deiner schönen Arbeit über die dak.
Kämpfe mit den Römern.

Sauerst Du noch fleißig? Du müsst ja
bereits ein sehenswertes Museum besitzen!

Sie u. Deiner lieben hohen Feiertage
u. ein „Prosit Neujahr“, nebst herzlichen
Grüßen von Deinem alten J. Teuber.

Documentul nr. 29

ROMANIA

Carta Posti

Plui

Iulian Martianu

Major d. R.

Nassăud

Nassăud bei Bistritz

Nr. 3. August 1928. 46

Lieber Freund!

Ich habe an die Comisionca Monumentelor Istorică geschrieben & gebeten unserem Prähistoriker Herrn Dr. Hermann Schrollner zum correspondieren dess Mitglied der Com. zu wählen. Dr. Schrollner ist Kronstädter, ist Fachmann & hätte sodann Gelegenheit seine Arbeiten auch bei der Comission zu unterbringen. Bitte lieber Freund, seine Ernennung beifürworten zu wollen. Mit Dank & bestem Gruss

Dein alter
Jul. Teutsch.

Documentul nr. 30

Canta Posta

An

F. Martian
Fabricant

Nassoud

Nassoud

Konstanz 28/11 1899.

Lieber Freund!

Es ist mir nicht gelungen ein Rest. in
Wert über die sieben. Müssen auf-
22 treiben. Candraa hatte sich vor ei-
niger Zeit nach um ein solches Buch
bemüht, könnte aber durch keine Buch-
handlung ein Exemplar erhalten. Vielleicht
durch Private? Durch die Zeitungen?
Die deutsche Prähistoriker Vereinigung wird
Sonntag nach Pfingsten in Konstanz weiter
S. Bentzjörg besuchen, Hermannstadt-
Bucarest u. Cernovitz besuchen.

Sie u. Deiner l. Familie frohliche
Festern wünschend verbleibe ich

Dein alter Zul. Feiler

INDICE DE PERSOANE

(câteva personalități menționate în lucrare)

BREUIL (abatele Henri), Henri Edouard, Prosper

S-a născut la 28 februarie 1877 la Mortain (Manche). După absolvirea școlii primare urmează studiile medii la Senlis unde își va lua bacalaureatul. Cu o sănătate fragilă, Breuil renunță la studii științifice medicale avute inițial în vedere, intrând în mediul eclezial. La începutul anului 1895 este admis la Seminarul din Issy les Moulineaux, fiind consacrat preot la 9 iulie 1900. Nu a exercitat niciodată această meserie. Atras de preistorie a efectuat primele sale săpături la Saint-Acheul. În anii care au urmat absolvirii seminarului el și-a continuat cercetările și formarea sa științifică pregătind o licență în științele naturii pe care o va obține în 1904. Urmează o carieră universitară, în 1929 la Collège de France creându-se pentru el o catedră de preistorie. A continuat, pe tot parcursul vieții, să întreprindă cercetări în Franța, Spania, Italia, Africa de Sud, fiind autor al unei opere impresionante în domeniul utilajului litic și artei preistorice. Încetează din viață la 16 august 1961 în localitatea Isle-Adam fiind la acea dată o autoritate recunoscută și necontestată în materie de artă preistorică pe plan mondial.

DEUBEL, Friedrich

Născut la 13 ianuarie 1845 la Brașov, învață meseria de mezelar făcând conform uzanțelor vremii o călătorie de un an și jumătate în Germania, formându-se acolo ca maestru mezelar. Își va deschide la Brașov o fabrică de mezeluri, ajungând la o stare materială bună, ceea ce îi va permite să se ocupe de cercetarea coleopterofaunei Transilvaniei, pasiune ce o avea încă din tinerețe. În timp, s-a aflat în legătură cu importanți cercetători naturaliști, cu care a întreprins numeroase expediții de colectare în munții Transilvaniei. Și-a constituit, în decenii de activitate, valoroase colecții cu piese preparate și determinate de autorități europene în domeniu. Autor al unor lucrări științifice în domeniul coleopterologiei a semnat împreună cu Karl Holdhaus în 1910 lucrarea *Cercetări asupra zoogeografiei Carpaților*. Este unul dintre cei cinci fondatori ai Muzeului Săsesc al Țării Bârsei căruiua i-a

donat încă de la întemeiere o parte a colecțiilor sale. În 1924 a donat muzeului întraga sa colecție. Piese colecționate de Deubel se află și la Muzeele din Budapesta, Viena, Frankfurt/Main. A fost membru și membru de onoare a mai multor societăți și uniuni științifice. Moare la Brașov la 9 ianuarie 1933.

HALDENWANG, Karl

Colecționar și arheolog amator, născut în 1864 la Sebeș, a frecventat școala elementară și gimnaziul evanghelic în localitatea natală. Pasionat de preistorie și etnografie, autodidact, a fost în relații de prietenie cu Julius Teutsch. Membru în cadrul oferit de Verein für Siebenbürgische Landeskunde și de Siebenbürgischer Karpathenverein, el a participat la săpăturile arheologice de la Bod (Priesterhügel) și a întreprins astfel de săpături la Wietenberg lângă Sighișoara iar mai apoi la Petrești. O parte a colecțiilor sale au ajuns în posesia muzeelor din Alba Iulia și Sebeș. A încetat din viață la Sebeș în anul 1939.

HOERNES, Moritz jr.

Paleolitician austriac, născut la 29 ianuarie 1852 la Viena; din 1885 custode la Muzeul de Istorie Naturală din Viena; după 1899 a fost profesor de arheologie preistorică la Universitatea din Viena. Autor a numeroase studii și volume apărute, unele în mai multe ediții, a fost în epocă o somitate în materie. A încetat din viață la 10 iulie 1917 la Viena.

KOSSINNA, Gustav

Născut la 28 septembrie 1858 la Tilsit în Prusia Orientală, a studiat filologie clasică și germană, istorie și geografie la Universitățile din Göttingen, Leipzig, Berlin și Strassburg fiind interesat în mod deosebit de problematica lingvisticii germane și indo-europene. Germanist și paleolitician german, Kossinna va fi din anul 1903 titularul catedrei de arheologie a Universității din Berlin. A fost considerat la acea dată, în spațiul german, autoritatea supremă în arheologie. Încetează din viață la 20 decembrie 1931 la Berlin.

PODEK, Franz

Născut la 5 septembrie 1884 la Brașov, a fost unul dintre întemeietorii Muzeului Săsesc al Țării Bârsei. Din 1904 funcționar în cadrul Magistratului Orășenesc Brașov, geolog, paleontolog și speolog amator, a întreprins cercetări în peșterile din împrejurimile Brașovului, publicând câteva lucrări pe teme de geologie și speologie în reviste de specialitate. A murit tânăr, la 19 august 1918 în urma unui atac de cord.

REINECKE, Paul

Născut la 25 septembrie 1872 la Berlin, a lucrat între 1897 și 1908 la Muzeul Central Romano-German din Mainz fiind apoi până în 1937 conservator principal în Seviul de Protecția Monumentelor al landului Bavaria. Din 1917 profesor de arheologie la mai multe universități germane, este autorul unei cronologii a epocii bronzului (1902) împărțită de el în trepte de la A la D. Încetează din viață în localitatea Herrschnig la 12 mai 1958.

RESCH, Adolf

Bijutier, colecționar numismat, născut la Brașov la 3 martie 1854. A absolvit studiile primare și gimnaziale în orașul natal după care urmează cursurile Academiei Comerciale de la Viena pe care le încheie în 1872. În anul 1883 preia atelierul tatălui său în care lucrase de la absolvirea studiilor. Preocupat încă din perioada studenției vieneze de colecționarea de obiecte antice, cu predilecție monede, el și-a constituit în timp o mare și valoroasă colecție numismatică. Pentru completarea colecției sale a realizat numeroase copii și imitații (galvanoplastii) remarcabile prin fidelitatea redării. A executat astfel de piese și la comandă unele putând fi și astăzi întâlnite în colecții particulare, de multe ori neidentificate ca atare. A realizat o colecție completă de galvanoplastii a emisiunii monetare și medalistice transilvănene din secolele XVI-XIX, astăzi existând astfel un tablou destul de clar al emisiunilor monetare ale Principatului transilvănean. În 1896 el vinde Muzeului Național din Budapesta 509 piese transilvănene. După moartea sa la 2 mai 1926, colecția sa (49.000 de monede și medalii) este vândută de familie la diverși cumpărători. Doar o parte, colecția de galvanoplastii, a ajuns la Muzeul Săsesc al Țării Bârsei.

RUTOT, Aimé Louis

Paleolitician belgian, născut în anul 1847, a fost conservator la Muzeul de Istorie Naturală din Bruxelles; în epoca sa a fost unul dintre cercetătorii cei mai importanți ai domeniului. A fost membru al Academiei de Științe a Belgiei. A încetat din viață în anul 1933.

SCHMIDT, Hubert

Preistorician, născut în anul 1864, custode la Muzeul Regal de Etnografie din Berlin, a întreprins cercetări și în Transilvania (la Ariușd împreună cu Julius Teutsch) și la Cucuteni. A publicat cunoscuta monografie *Cucuteni in der oberen Moldau, Rumänien, 1933*. Încetează din viață în acest din urmă an.

SCHMIDT, Robert Rudolf

Născut în anul 1882, a studiat la Universitatea din Tübingen unde a și obținut doctoratul în anul 1912. Până la sfârșitul Primului Război Mondial s-a ocupat aproape exclusiv de cercetări paleolitice. În anul 1921 a întemeiat Institutul de Cercetări Preistorice din Tübingen ca parte a Institutului Geologic. Încetează din viață în anul 1950.

SCHROLER, Hermann

Preistorician și arheolog medievist, născut la 7 aprilie 1900, a întreprins cercetări arheologice pe Dealul Popilor de la Bod județul Brașov, inițial împreună cu Julius Teutsch și apoi singur. În anii '30 se stabilește în Germania lucrând la Muzeul din Hanovra până în anul 1939 când devine șeful Serviciului de Preistorie din zona sudetă. După 1945 se dedică arheologiei evului mediu, în special cercetărilor asupra castelelor regale. Moare la 22 august 1959.

SZOMBATHY, Josef

Născut la 11 iunie 1853 la Viena, a fost o personalitate marcantă a arheologiei austriece. Este descoperitorul, în anul 1908, lui Venus din Willendorf. A întemeiat și condus secția de antropologie a Muzeului de

Istorie Naturală din Viena. În timpul celui de-a Doilea Război Mondial, Szombathy fiind evreu, va fi internat și încetează din viață în 1943 într-un lagăr de concentrare nazist.

TREIBER, Gustav

Născut la 1 ianuarie 1880 la Brașov, a fost unul dintre întemeietorii Muzeului Săsesc al Țării Bârsei. Absolvent al Școlii Superioare Reale din Brașov, a studiat la Zürich și Braunschweig obținând în 1906 diploma de inginer, „nostrificată” în anul 1910 la Budapesta. A devenit inginer al administrației orașului Brașov păstrând această calitate până la pensionarea sa în anul 1940. De numele lui se leagă refacerea sistemului de canalizare al Brașovului precum și realizarea aducțiunii de apă pentru zona vechii cetăți. A întreprins cercetări arheologice în cetatea de pe Dealul Șprengghi precum și în cea de pe Tâmpa. A fost coautor la realizarea volumelor din seria „Das Burzenland”. În anul 1963 se mută în Germania. Moare zece ani mai târziu, la 16 noiembrie 1973 la Gundelsheim/Neckar.

TZIGARA-SAMURCAȘ, Alexandru

Istoric de artă, născut la 4 aprilie 1872, din 1938 membru corespondent al Academiei Române. Din 1892 custode preparator la Muzeul de Antichități condus de Grigore Tocilescu. În 1893 pleacă la studii în Germania unde studiază la Universitatea din München. Este preocupat mai ales de muzeografie și îl are ca îndrumător pe Wilhelm von Bode reformator al muzeelor berlineze. La 1 octombrie 1906 este numit director al Muzeului Etnografic de Artă Națională, Artă Decorativă și Artă Industrială, devenit din 1915 Muzeul de Artă Națională Carol I. În timpul Primului Război Mondial este Comisar Guvernamental Regal, calitate în care intervine pentru protejarea patrimoniului cultural istoric în zone de operațiuni militare. Nume de referință în domeniu, este director al Muzeului Carol I până în 1948, când este pensionat. Moare la 1 aprilie 1952.

Tipar: S.C. PAPER PRINT INVEST S.A.

Brăila, Șos. Baldovinești nr. 20

Tel./Fax: 0239 610 210

ISBN: 978-973-1871-91-2

<https://biblioteca-digitala.ro>